

Dibuku ya ESAYA NKOTOLO

Dibuku yayi ya Esaya kele na nkumbu ya mumbikudi mosi ya nene yina zingaka na Yelusalemi. Yandi vwandaka bikula na bamvula bankama nsambwadi na makumi yiya (740) tekila mbutukulu ya Yesu-Klisto. Yandi salaka ksalu ya yandi bamvula makumi yiya. Nsangu ya mfunu ya dibuku yayi kele ti Yave ke fundisa bantu nyonso yina ke tedimina yandi mpe yandi ke kuula bantu ya yandi na nzila ya banzenza mpe na nzila ya kisyelo ya yandi yina ke na kutala mpasi. Mambu yina kele na kati ya dibuku yayi me tadila bamvula mingi: Yawu lenda sala bamvula bankama zole. Dibuku yayi kele ya kukabuka na bandambu tatu, konso ndambu ke na kuzonzila ntangu ya nkaka.

Na ndambu ya ntete (Esa 1-39), Esaya ke na kuzabisa bana ya Nzambi ti Yave kele na nkele samu na mambu ya bawu ya ngolo, kondwa lude-domo, mambu ya yimbi ke na kuyala na yinsi. Nzambi kele longo mpe yandi kele ntinu ya yinza nyonso. Yandi ke bika ve na kusemba bantu ya yandi, samu na masumu ya bawu, mpe bantu ya makanda ya nkaka. Nzambi ke tumisa yinsi ya Asili mpe ya Babilone na kwiza nwanisa bantu ya yandi. Ata bansembolo nyonso yina, Nzambi ke na kutuba na bantu ya yandi ti ba lenda vutuka na yandi. Mpe ntangu ke kwiza yina bantu nyonso ke zinga na kizunu.

Ndambu ya zole (Esa 40-55) ke na kuzonzila ntangu yina ba nataka bantu mingi ya Yuda na ngolo kuna na Babilone. Bawu lembaka mpe bawu vwandaka dyaka ve na kivuvu. Mumbikudi zabisaka bawu ti Nzambi ke kuula bawu mpe yandi ke vutula bawu na Yelusalemi. Nzambi kele mfumu ya mambu yina lutaka, mpe yandi ke sadila Isayeli samu na kusakumuna bayinsi ya nkaka, kitini yayi ke na kuzonzila mpe mambu yina me tadila «Kisyelo ya Yave» yawu kele mambu yina kele na nsangu mingi na kati ya ngwisani ya ntama. Kitini yayi ke na kuzonzila mpe na ntinu Siluse, ntinu ya Pelese. Yandi fwana kubika ti bana ya Isayeli kuvutuka na yinsi ya bawu samu na kutunga dyaka kibaka mpe Yinzo ya Nzambi kuna na Yelusalemi. (Esa 44.28; 45.1)

Ndambu ya tatu (Esa 56-66) yawu ke na kuzonzila ntangu yina bantu mingi yina ba nataka na ngolo vutukaka na yinsi ya bawu. Mumbikudi ke na kulakisa mfunu ya kuzitisa kilumbu ya Saba, kupesa minkayulu mpe lusambulu. Nzambi ke na kusyamisa bantu ya yandi ti yandi ke saku-muna bawu kana bawu vwanda ya kukwikama na yandi. Kasi mambu ya mumbikudi me tadila kaka Yuda ve. Yawu me tadila makanda nyonso ya ntoto. Ntoto ya malu-malu mpe mazulu ya malu-malu yina Nzambi ke yidika kele mpe samu na bayinsi nyonso:

Mutindu dizulu ya malu-malu na ntoto ya malu-malu yina mu me yidika ke zinga na mantwala ya munu, ni Yave me kutuba yawu, ni mutindu yina ke zinga bana ya beno na nkumbu ya beno. Yawu ke kuma tii na konso ngonda ya malu-malu na

konso saba ya malu-malu, bantu nyonso ke kwiza fukama, na mantwala ya munu, ni Yave me tuba yawu (Esa 66.22-23).

Dibuku yayi kele ya kukabuka mutindu yayi:

Ndambu ya ntete (Esa 1-39):

- Nzambi ke na kufunda Yuda na Isayeli (Esa 1-5)
- Esaya me kuzwa mbokolo na lumoni (Esa 6)
- Mambu ya nkaka samu na Yuda mpe Isayeli (Esa 7-12)
- Nzambi me semba bayinsi ya nzenza (Esa 13-23)
- Nzambi ke nunga, mfundusu ya yinza mpe yandi ke vuukisa Isayeli (Esa 24-27)
- Nzambi ke na kufundisa bantu ya yandi (Esa 28-31)
- Nzambi ke semba Edome mpe yandi ke saku-muna Yelusalemi (Esa 32-35)
- Ezekeyase me kuma ntinu, nsukunu ya Asili mpe mbandukulu ya Babilone (Esa 36-39)

Ndambu ya zole (Esa 40-55):

- Nzambi ke kuula mpe ke bomba bantu ya yandi (40-48)
- Nzambi me pesa kisyele (Esa 43-53)
- Nzambi ke lungisa bansilulu ya yandi (Esa 54-55)

Ndambu ya tatu (Esa 56-66):

- Bantu ya makanda ya nkaka ke vwanda na lutangu ya bantu ya Nzambi (Esa 56.1-8)
- Nzambi ke pesa kitumbu na bantwadisi (Esa 56.9-59.21)
- Yelusalemi ke vwanda na nkembo (Esa 60-62)
- Nzambi me yidika yinza ya malu-malu mpe bantu nyonso ke kembila yandi (Esa 63-66).

NDAMBU YA NTETE

1-39

¹Yayi ni lumoni yina talaka Esaya mwana ya Amose. Lumoni yina yandi talaka na yina me tadila yinsi ya kintinu ya Yuda mpe mbanza Yelusalemi. Ya vwandaka na bantangu yina Ozyase, Yotame, Akaze mpe Ezekyase vwandaka bantinu ya Yuda.

Isayeli balukilaka Yave

²Mazulu, beno kuwa!
Ntoto, fungula makutu!
Ni Yave ke na kutuba:
«Mu me baka bunkete ya bana ya munu, mu me kulisa bawu.

Kasi bawu me balukila munu.

³Ngombe ke zabaka mfumu ya yandi,
mbuluku ke zabaka kidikulu yina mfumu ya
yandi ke tudilaka yandi madya,
kasi Isayeli ke na kubakula ve,
bantu ya munu ke na mayela ve.»

Ata kima ke dyaka mbote ve na yinsi ya Yuda

⁴Kyadi yinsi ya masumu!
Kyadi na bantu ya kufuluka na yimbi!
Kyadi na dikanda yina ke salaka yimbi!
Kyadi na bana yina zola madeso ya bana!
Bawu me manga Yave,
bawu me safula Nzambi ya longo ya Isayeli,
bawu me pesa yandi mukongo.

⁵Beno ke na kutatamana na kusala muvusu,
wapi kisika ba ke bula dyaka beno?
Yintu nyonso me beba yimeni,

ntima nyonso ke na kukwama.

⁶ Kubanda na makulu tii na yintu,
kima mosi ve kele ya mbote,
nyonso kele ya kulwala,
kaka bamputa na bamputa,
bamputa ya maza-maza,
ba me sukula yawu ve, ba me kanga yawu ve,
ba me tula ve yawu mafuta.

⁷ Yinsi ya beno me beba,
bambanza ya beno me kuya tiya,
na meso ya beno, banzenza ke na kumwangisaka
bantoto ya beno.
Ee, nyonso me mwangana, banzenza me
mwangisa yawu.

⁸ Mpe Siyone ndumba ya kitoko
me kuma mutindu yinzo ya mileba na kati-kati ya
bilanga ya bayinti ya vinu,
mutindu mwa yinzo na kati-kati ya bilanga ya
bakonkombe. (Bakonkombe)
Yandi me kuma mutindu mbanza yina bambeni
me kuzunga samu na kubotola.

⁹ Kana Yave Nzambi ya Binwani
bikilaka beto ve mwa ndambu ya bantu yina
bikana moyo,
beto zolaka vwanda mutindu mbanza Sodome,
beto zolaka vwanda mutindu mosi na mbanza
Ngomole.

Lusambulu yina Nzambi ke talaka nganzi

¹⁰ Beno bamfumu ya Sodome,
beno kuwa mambu ya Yave!

Beno bantu ya Ngomole,
beno teka makutu na kuwa Musiku ya Nzambi ya
beto!

11 Yave ke na kutuba: «Wapi ndandu mu ke
kuzwaka na minkayulu ya beno ya mingi-
mingi?

Mu ke dyaka ve na nsatu ya minkayulu ya beno
ya kuyoka ya mameme ya mbakala, mpe ya
mafuta ya bibulu ya mafuta,

mu ke yangalalaka ve na menga ya bangombe
ya mbakala, ya bana ya mameme to ya
bankombo ya mbakala.

12 Ntangu beno ke kwizaka talana na mantwala ya
munu,

nani ke lombaka na beno na kutula makulu ya
beno na kati ya ngaanda ya lupangu ya
Yinzo ya munu?

13 Beno bika kwandi na kunatinaka munu
minkayulu ya mpamba-mpamba.

Mu ke talaka maaka ya nsunga ya mbote nganzi!

Mu ke na kuzolaka ata fyoti ve mikembo ya beno
ya bilumbu ya ntete ya ngonda,

basaba mpe balukutakanu ya beno ya nene,

balukutakanu ya bantu yina ke salaka yimbi.

14 Mu ke yinaka mikembo ya beno ya bilumbu ya
ntete ya ngonda mpe mikembo ya beno ya
nkaka.

Yawu kele mutindu mufuna samu na munu,

mu me lemba ya munu yawu.

15 Ntangu beno ke nangunaka maboko ya beno
samu na kusambila,

mu ke balulaka kizizi ya munu samu ti mu tala beno ve.

Ntangu beno ke salaka balusambulu ya mingi-mingi,

mu ke kuwaka yawu ata fyoti ve,
samu ti maboko ya beno kele ya kufuluka na menga.

¹⁶ Na yina, beno yobila, beno kukivedisa,
beno katula bansalulu ya beno ya yimbi na meso ya munu,
beno bika na kusala yimbi.

¹⁷ Beno longoka na kusala mbote,
beno sadila ludedomo,
beno sungika muntu yina ke nyokolaka bampangi,
beno sadila nsaana lufundusu ya mbote,
beno nwanina mufwidi.»

Kana beno tatamana na kubalukila munu

¹⁸ Yave ke na kutuba:

«Beno kwiza beto solola.

Kana masumu ya beno kele ya mbwaki ya kulutila,

yawu ke kuma mutindu neze,
kana masumu ya beno kele mbwaki ya kulutila,
yawu ke kuma mpembe ya kulutila.

¹⁹ Kana beno baka lukanu ya kuwila munu,
beno ke kudya madya ya kitoko ya ntoto ya yinsi yayi.

²⁰ Kasi kana beno manga, kana beno sala yintu ngolo,
beno ke kufwa na mbele ya mvita.»
Ni yinwa ya Yave me tuba yawu.

Yave ke vedisa Yelusalemi

21 Wapi mutindu mbanza ya kukwikama me kuma kento ya kiyala?

Mbanza yina vwandaka ya yawu ya kufuluka na balufundusu ya mbote, yawu vwandaka kisika yina ba vwandaka zitisa ludedomo,

kasi ntangu yayi ni mivondi me kuma bamfumu.

22 Yelusalemi, palata ya nge me beba, vinu ya nge ya kitoko me vukana na maza.

23 Bamfumu ya nge ke na yintu ngolo, bawu ke vukisaka nzila na miyibi.

Bawu nyonso ke zolaka madeso ya bana bawu ke zolaka bandandu.

Bawu ke zitisaka ve baluve ya bansaana, bawu ke babaka ve ntima na mambu ya mifwidi.

24 Ni yawu yina, Yave Nzambi ya Binwani, Nzambi ya lulendo ya Isayeli ke na kutuba:

«Kyadi na beno, beno mitantu ya munu!

Mu ke vutudila beno yimbi ya beno.

Beno bambeni ya munu, mu ke futisa beno yimbi ya beno.

25 Nge Yelusalemi, mu ke balukila dyaka nge, mu ke sukula nge na tiya mutindu ba ke katulaka mvindu yina ke vwandaka na kisengo, mu ke katula mvindu ya nge nyonso.

26 Mu ke pesa dyaka nge bazuzi mutindu na ntangu ya ntama,

mu ke pesa nge milongisi mutindu na mbandukulu.

Na manima, ba ke bokila nge “Mbanza ya ludedomo”,

“Mbanza ya kukwikama”.»

²⁷ Mbanza Siyone ke kuzwa kimpwanza ntangu yawu ke sadila mambu ya kusungama, mpe bayina ke vutuka na Nzambi ke vuuka na ludedomo.

²⁸ Kasi mwangusulu ke bwidila misumuki mpe bayina ke balukilaka Yave. Bayina ke mangaka Yave ke kufwa.

²⁹ Na yina, beno ke tala nsoni samu na batelem-bente yina ke yangidikaka beno, beno ke nyonga samu na bilanga yina beno ke sadilaka lunangu.

³⁰ Ya tsyelika, beno ke kuma mutindu batelem-bente yina me manisa makasa, beno ke kuma mutindu bilanga yina me kondwa maza.

³¹ Muntu ya ngolo ke kuma mutindu yinti ya dyamba, kisalu ya yandi ke kuma mutindu mwa mulaka ya tiya, nyonso ke kuya mpe ata muntu ve ke kufwa tiya yina.

2

¹ Yayi ni lumoni yina talaka mumbikudi Esaya, mwana ya Amose, na yina me tadila yinsi ya kimfumu ya Yuda mpe mbanza Yelusalemi.

*Bayinsi nyonso ke kwiza fuluka na Yelusalemi
(Esa 2.2-4; Mka 4.1-3)*

² Na bilumbu yina ke kwiza,

mongo ya Yinzo ya Yave ke lutila mfunu na myongo nyonso,
yawu ke lutila myongo ya fyoti,
mpe bantu ya bayinsi nyonso ke kwenda fuluka kuna.

³ Bantu ya bayinsi mingi ke kwenda kuna mpe ke tuba bawu na bawu:

«Beno kwiza, beto kwendeno na mongo ya Yave
kisika kele Yinzo ya Nzambi ya Yakobi!
Yandi ke longisa beto banzila ya yandi,
mpe beto ke landa yawu.»

Samu ti Musiku ke katuka na Siyone
mpe mambu ya Yave ke katuka na Yelusalemi.

⁴ Yandi ke vwanda zuzi na kati-kati ya bantu ya bayinsi mingi,

yandi ke vwanda nzonzi ya bantu ya bayinsi mingi.

Ba ke baka bambele ya bawu ya mvita samu na kuyidika basengo na yawu,

ba ke baka madyonga ya bawu samu na kuyidika minkwati na yawu.

Ata yinsi mosi ke nwanisa dyaka yinsi ya nkaka ve.

Bantu ke longoka dyaka ve na kunwana bamvita.

⁵ Beno kwiza, dikanda ya Yakobi!

Beto tambuleno na nsemo ya Yave.

Kilumbu ya Yave, kilumbu ya lufundusu

⁶ Yave, nge me losa bantu ya nge, dikanda ya Yakobi,

samu ti bwala ya bawu me fuluka na bantu yina ke salaka mambu, bantu yina me katuka na Esete,

bantu yina ke sadilaka mikisi to bunganga samu
na kuzaba mambu yina ke kwiza, mutindu
ba-Filiseti,
bantu ya nge ke na kusala mumbungu na
banzenza.

⁷Yinsi me fuluka na mbongo mpe na wolo,
bimvwama ya yinsi kele mingi,
yinsi me fuluka na bampunda
mpe na pusu-pusu ya mvita.

⁸Yinsi me fuluka na banzambi ya luvunu,
bawu ke na kufukama na mantwala ya biteki yina
ba yidika na maboko ya bawu,
bima yina ba me yidika na misapi ya bawu.

⁹Muntu me kondama, muntu me kuluka,
kulemvokila yandi ve!

¹⁰Kwenda bumbama na kati ya bantadi, na yisi ya
ntoto,
samu na kukima nsisi ya Yave,
mpe nsemo ya bunene ya yandi.

¹¹Muntu yina ke na lunangu, yandi ke kuluka,
mpe muntu ya lulendo ke kondama:
Na kilumbu yina, kaka ni Yave yandi mosi ke
kemboswa.

¹²Ya tsyelika yawu kele Kilumbu ya Yave Nzambi
ya Binwani samu na kufundisa bayina ke
salaka mayama,
mpe bayina ke na lunangu, mpe bayina ke ya
kuzanguka, Nzambi ke kulula bawu.

¹³Na Kilumbu yina, yandi ke semba bayinti ya
nene, ya kuzangama yina ba ke bokilaka
sedele ya Libane,
mpe na bayinti ya nene ya bizunga ya Basane,

14 Na kilumbu yina, yandi ke fundisa myongo ya nene mpe ya fyoti ya kuzanguka.

15 Na kilumbu yina, yandi ke fundisa bayinzo nyonso ya bankebi, bayinzo ya bawu ya mitela ya yinda, yandi ke fundisa bibaka nyonso ya lukengolo.

16 Na kilumbu yina, yandi ke semba babwatu ya Talesise mpe bamasuwa ya kulutila kitoko.

17 Muntu yina ke na lunangu ke kuluka, mpe muntu ya lulendo ke kondama: Na kilumbu yina, kaka ni Yave yandi mosi ke kemboswa.

18 Banzambi nyonso ya luvunu ke zimbana.

19 Samu na bawu, ba ke kima na bantadi, na mabulu ya ntoto samu na kukima nsisi ya Yave, samu na kukima nsemo ya bunene ya yandi, ntangu yandi ke telama samu na kutalisa ntoto boma.

20 Na kilumbu yina, muntu ke baka banzambi ya yandi ya luvunu, yina yandi yidikaka na palata mpe na wolo, banzambi ya yandi yina yandi vwandaka fukimina, yandi ke losa yawu na bam-puku mpe na bangembo.

21 Bantu ke kwenda bumbama na bantadi, na kati-kati ya matadi, ntama na nsisi ya Yave, samu na kukima nsemo ya bunene ya yandi, ntangu yandi ke telama samu na kutalisa ntoto boma.

²² Ni yawu yina, beno tula ve kivuvu na muntu!
Luzingu ya muntu ke kaka mupepe!
Wapi mfunu yina muntu kele na yawu?

3

Kondwa kutumama na misiku ya yinsi ya kintinu ya Yuda

¹ Tala! Mfumu, Yave Nzambi ya Binwani
ke sala ti Yelusalemi mpe Yuda kuvwanda dyaka
ve,

na nyonso yina kele kiyekamanu ya bawu,
yandi ke katula na kati ya bawu mampa yina
bawu ke bumbaka,
mpe maza yina bawu ke bumbaka.

² Yandi ke katula nge
kinwani ya lulendo mpe muntu ya mvita,
zuzi mpe mumbikudi,
nganga mpe kuluntu,

³ mfumu ya makumi tanu mpe ntwadisi,
kipesi-malongi, muntu yina ke salaka mbote
bisalu ya maboko
mpe muntu ya bampandu ya ngolo.

⁴ «Mu ke pesa bawu bantwenya yina ke vwanda
bamfumu ya bawu,
bana ya fyoti ke yala bawu mutindu bawu zola.»

⁵ Bantu ke banda na kunyokola bampangi
bawu na bawu bantu ya yinsi,
bantwenya ke tedimina bantu ya kukula,
bantu ya mpamba ke tedimina bantu ya mfunu.

⁶ Muntu ke bwila mpangi ya yandi na yinzo ya
dikanda ya yandi, yandi ke tuba na yandi
mutindu yayi:

«Nge yina ke na kiyunga, nge ke vwanda mfumu ya beto,
baka na yisi ya lutumu ya nge yinzo yayi ya kumwangana.»

⁷ Kaka na kilumbu yina, mpangi ke vutula mutindu yayi:

«Mu kele ve munganga,
mpe na kati ya yinzo ya munu, dimpa kele ve,
kiyunga mpe kele ve.

Beno kutula ve munu mfumu ya makanda ya bantu.»

⁸ Yelusalemi me bula dibaku,

mpe Yuda me kubwa,

samu ti mambu yina bawu ke zonzaka mpe bansalulu ya bawu ke kembisaka ve Yave,
bawu me balukila nkembo ya yandi.

⁹ Bizizi ya bawu ke na kulakisa yina bawu kele,
bawu ke na kutala nsoni ve na kulakisa na pwelele nyonso

masumu ya bawu mutindu bantu ya Sodome.

Kyadi na bawu!

Samu ti bawu ke na kukubika mpasi ya bawu,
bawu mosi!

¹⁰ Beno lenda tuba ya beno ti muntu ya kudedama ke lenda ya yandi,

samu ti yandi ke kuzwa ndandu ya mavanga ya yandi.

¹¹ Kasi kyadi mingi samu na muntu ya yimbi!

Samu ti nyonso ya yandi ke beba.

Yandi ke kuzwa ndandu ya mavanga ya yandi.

¹² Bana ya fyoti ke na kunyokola bantu ya munu,
mpe ni bakento ke na kuyala bantu ya munu.

Beno bantu ya munu, bayina nyonso ke na kutwadisa beno ke na kuzimbisa beno nzila, bawu ke na kuvuna beno na kukatula beno na nzila yina beno fwana kulanda.

Lufundusu ya bantwadisi ya Isayeli

¹³ Yave me basika samu na kusala lufundusu, yandi me telama samu na kufundisa bantu ya yandi.

¹⁴ Yave me banda lufundusu, na bakuluntu ya makanda ya bantu mpe bantwadisi ya bawu.

Yandi ke na kutuba mutindu yayi:

«Ni beno mwangisaka bilanga ya bayinti ya vinu! Bima yina beno botolaka na sika ya bamputu, beno fulusaka yawu na kati ya bayinzo ya beno!

¹⁵ Samu na yinki beno ke na kudyata bantu ya munu?

Samu na yinki beno ke na kuvweza buzitu ya bamputu?»

Ni Mfumu, Yave Nzambi ya Binwani me tuba yawu.

Lufundusu ya bakento ya kitoko ya Yelusalemi

¹⁶ Yave ke na kutuba dyaka mutindu yayi:

«Samu ti badumba ya Siyone ke na fyele, mpe ti bawu ke na kutambulaka na lunangu nyonso,

mpe na ntalulu ya bisombolo,

bawu ke na kwendaka tambula malembe-malembe

na kwendaka wakisa makelele ya mwa bampanga yina kele na makulu ya bawu.»

¹⁷ Mfumu ke sala ti bayintu ya bandumba ya Siy-one kuvwanda dyaka ve na bansuki, Yave ke sala ti bambunzu ya bawu kuvwanda ya mpamba.

¹⁸ Na kilumbu yina, Mfumu ke katula misanga nyonso: bampanga ya makulu, basinga ya nene ya bansuki, misanga yina kele na kifwani ya ngonda,

¹⁹ binzembele, milunga mpe balele yina bak-ento ke fukaka bizizi ya bawu,

²⁰ yimpu ya nkembo yina ba ke tulaka na yintu ya bakento, mwa bampanga ya makulu, mikaba, bambwata ya mananasi, mpe bakisi,

²¹ milunga ya misapi mpe milunga ya bambombo,

²² binkuti ya mfunu mpe biyunga ya nene, mazwela mpe nkutu ya maboko,

²³ batala-tala mpe binkuti ya kati, basinga ya nene yina ba ke tulaka na laka mpe bitambala ya laka.

²⁴ Na kisika ya sunga ya mananasi, ya ke vwanda ni sunga ya kubola,

na kisika ya mikaba, ya ke vwanda ni basinga ya mpamba,

na kisika ya bansuki yina ba me kanga, ya ke vwanda yintu yina kele ve na bansuki,

na kisika ya binkuti ya kitoko, ya ke vwanda ni ngoto,

na kisika ya kitoko, ya ke vwanda ni nsoni.

Mifwidi ya Yelusalemi

²⁵ Nge Yelusalemi,

binwani ya nge ke kufwa na mbele ya mvita,
binwani ya nge ya ngolo ke kubwa na mvita.

²⁶ Na yina, mbanza nyonso ya Siyone ke kota
kifwidi na kudila mpe yawu ke yawula,
mutindu kento yina me wombisa nyonso, yandi
me vwanda kaka na ntoto.

4

¹ Na kilumbu yina, bakento nsambwadi ke bwila
bakala mosi mpe bawu ke tuba na yandi:
«Beto kele ya nge, ya kele ve samu na madya
to samu na kulwata.
Kasi katula kaka nsoni ya beto, na kukwela beto,
samu ti beto kuma bakento ya nge!»

Bayina bikanaka ya moyo na Yelusalemi

² Na kilumbu yina, mutwikila ya Yave ke ba-
sisaka, yawu ke lezima mpe yawu ke vwanda na
nkembo. Madya ya yinsi ke ngenga mpe yawu ke
vwanda kitoko samu na bayina ke bikana moyo
na Isayeli.

³ Na yina, bayina ke bikana na Yelusalemi,
bayina vwandaka me zinga na Siyone, bawu ke
vwanda ya longo samu na Yave. Ya ke vwanda
ni bayina nyonso ke vwanda ya kusonama na
dibuku ya Nzambi samu na kuvwanda ya moyo
na Yelusalemi.

⁴ Mfumu ke fidisa mpeve ya ludedomo mpe
ya mwangusulu samu na kukatula mvindu mpe
kuvedisa bandumba ya Siyone. Yandi ke vedisa
Yelusalemi samu na menga yina vwandaka me
tanga na kati-kati ya yawu.

⁵ Na kisika nyonso ya mongo ya Siyone, na
kisika yina bantu ke yonzamaka, Yave ke sala

dituti mpe mulinga na ntangu mpe tiya ya nene na mpimpa. Samu ti nyonso yina kele na nkembo ke talana na meso ya bantu nyonso.

⁶ Yawu ke vwanda mutindu yinzo ya mileba samu na kupesaka mpewo na ntangu. Yawu ke vwanda kiswamunu samu na mvula mpe mvula ya nene.

5

Bilanga ya Yave ya bayinti ya vinu

¹ Mulemvo ya beno, beno bika ti mu yimbila mukunga samu na nkundi ya munu, mukunga samu na bilanga ya yandi ya bayinti ya vinu.

Ndiku ya munu ya luzolo vwandaka na bilanga ya bayinti ya vinu,
na zulu ya myongo ya fyoti, kisika ya ntoto mosi ya madya.

² Yandi balulaka ntoto, yandi katulaka matadi, mpe yandi tulaka bikunu ya kitoko.
Na kati-kati, yandi tungaka yinzo ya kibandu samu na bankebi.
Yandi yidikaka kisika yina ba ke kamunaka bambuma ya vinu.

Yandi vwandaka na kivuvu ti yawu ke pesa bambuma ya vinu ya kitoko,
kasi yawu pesaka bambuma ya kubola!

³ «Ntangu yayi beno bantu ya Yelusalemi, beno bantu ya Yuda, mulemvo ya beno,

beno vwanda bazuzi na kati ya munu
mpe bilanga ya munu ya bayinti ya vinu.

⁴Yinki mu salaka ntete ve
samu na bilanga ya munu ya bayinti ya vinu,
samu ti mu sala yawu?

Mu vwandaka na kivuvu ti yawu ke butila munu
bambuma ya vinu ya kitoko,
kasi samu na yinki yawu me pesa bambuma ya
kubola?»

⁵Ntangu yayi, mulemvo ya beno, beno bika ti mu
zabisa beno
yinki mu ke sala samu na bilanga ya munu ya
bayinti ya vinu:

«Mu ke katula lupangu ya yawu,
samu ti ba kudya kwandi bilanga yango,
mu ke tobola mabulu na bibaka ya lupangu,
samu ti ba dyata bilanga yango na makulu.

⁶Mu ke bika ti yawu kubeba ya yawu:

Ata muntu ke baka bunkete ya yawu to ke katula
yawu matiti.

Matiti ya basende mpe bayinti ya basende ke kula
ya yawu.

Mu ke pesa ntumunu na matuti samu ti yawu
kunokisila ve yawu mvula.»

⁷Ya tsyelika, bilanga ya Yave Nzambi ya Binwani
ni bantu ya Isayeli.

Bantu ya Yuda, ni bikunu yina yandi vwandaka
zola mingi.

Yave vwandaka na kivuvu ti bawu ke sadila
mambu ya kusungama

kasi bawu me sadila kondwa ludedomo!

Yave vwandaka na kivuvu ti bawu zolaka sadila
mambu ya kudedama,
kasi bisika nyonso me kuma kaka ni kuyawula
mpe kulooka!

*Bayina ke salaka ti Yave kudasuka
(Esa 5.8-24; Esa 10.1-4)*

⁸ Kyadi na bayina ke na kubwela lutangu ya bay-
inzo ya bawu,

mpe lutangu ya bilanga ya bawu,
tii ntangu bantoto nyonso ke manisa!

Kaka ni bawu me kuzwa bisika na yinsi nyonso!

⁹ Mu me kuwa na makutu ya munu,

Yave Nzambi ya Binwani me tuba:

«Mu me kudya ndefi ti bayinzo nyonso yayi ke
mwangana,

bayinzo ya nene mpe ya kitoko yayi ke vwanda
dyaka ve na bantu.

¹⁰ Basemedede kumi ya bilanga ya bayinti ya vinu
ke basisa kaka Bate mosi ya vinu.

Mpe Omele mosi ya bambuma ya faline ke buta
Efa mosi.»

¹¹ Kyadi na bayina ke telamaka na suka-suka
samu na kwenda sosa malafu ya ngolo,
mpe na nkokila bawu ke vwandaka ya kukola na
vinu!

¹² Bawu ke kolaka vinu na muningu ya bansambi,
ya bangoma ya fyoti mpe ya matuutu.

Kasi bawu ke salaka ve keba na yina Yave ke
salaka,

bawu ke talaka ve mambu yina Yave ke salaka.

13 Ni yawu yina, Yave ke na kutuba:

«Ba ke nata bantu ya munu na ngolo na yinsi ya nzenza,

samu ti bawu kele ve na luzabu.

Binwani ya bawu ya ngolo ke kufwa na nsatu,

bantu ya bawu ke kufwa na mpwila ya maza.»

14 Yinsi ya bafwa ke fungula yinwa ya yawu,

yawu nyonso ke vwanda kaka ya kufunguka.

Kinwani ya ngolo mpe bantu mingi ya mbanza,

bawu ke kulumuka kuna,

makelele mpe nsayi ke kulumuka na bawu.

15 Na yina, bantu nyonso fwana kubetama,

bawu fwana kukuluka,

meso ya bantu ya lunangu kutala na yisi.

16 Yave Nzambi ya Binwani ke lakisa bunene ya yandi na kati ya balufundusu,

Nzambi ya longo ke lakisa bulongo ya yandi na nzila ya ludedomo.

17 Na kati ya bambanza ya kumwangana,

bana ya mameme ke banda na kudyaka kuna mutindu na kati ya matiti ya bawu,

banzenza yina ke luta kuna ke baka bima yina ke bika bamvwama.

18 Kyadi na bayina ke bendaka yimbi na manima ya bawu na basinga ya luvunu,

bawu ke bendaka masumu mutindu ba ke bendaka pusu-pusu na basinga.

19 Ee, bawu yina ke na kutuba:

«Yandi sala nswalu,

yandi sala mbangu kisalu ya yandi,

samu ti beto tala yawu!

Bika ti mambu yina Nzambi ya longo ya Isayeli
kanisaka na kusala, yawu kusalama
mpe ti beto kutala yawu!»

²⁰ Kyadi na bayina ke tubaka ti:
yimbi kele mbote mpe ti mbote kele yimbi,
bayina ke talaka ti kitombe kele nsemo,
bayina ke talaka ti kima ya ndudi kele kitoko
mpe ti kima ya kitoko kele ndudi!

²¹ Kyadi na bayina ke talaka ti:
ba ke bantu ya ndwenga,
ba ke bantu ya mayela!

²² Kyadi na bayina ke kumaka na ngolo na ntangu
ya kunwa vinu,
bayina ke na kibakala ya kulambaka malafu ya
ngolo!

²³ Bawu ke ndimaka madeso ya bana, samu na
kunungisa muntu yina me sala yimbi,
bawu ke bedisaka muntu ya kudedama!

²⁴ Ni yawu yina, mutindu mulaka ya tiya ke
yokaka matiti ya nyanga,
mutindu tiya ke yokaka matiti,
ni mutindu yina mpe myanzi ya bawu ke kuma
mutindu kima ya kubola.
Bifulu ya yawu ke zimbana mutindu fundu-fundu
ya ntoto,
samu ti bawu me losa Musiku ya Yave Nzambi ya
Binwani.
Bawu me safula mambu yina Nzambi ya longo ya
Isayeli me tuba.

*Yave me dasukila bantu ya yandi**(Esa 9.7-20)*

²⁵ Ni yawu yina, Yave me lakisa nkele ya yandi na sika ya bantu ya yandi, yandi me lambula diboko ya yandi samu na kusemba bawu. Myongo ke na kutekita, bamvumbi me kuma mutindu mazala na kati ya banzila. Ata nyonso yina, nkele ya yandi ke na kukuluka ve, diboko ya yandi kele kaka ya kulambuka.

²⁶ Yave me telemisa kidimbu ya yinsi, samu na makanda ya bantu yina kele ntama. Yandi me sika muyosi, katuka na bandilu ya yinza nyonso samu ti bawu kukwiza, bawu me kwiza mbangu mpe na nswalu nyonso.

²⁷ Ata muntu mosi ve na kati ya bawu kele ya kulemba, muntu ve ke na kubula mabaku. Ata muntu mosi ve ke na kunimba to ke na kulala. Ata muntu mosi ve me bika singa ya yandi ya luketo kufunguka to basinga ya mapapa ya yandi ya kukangama ve.

²⁸ Bawu me lengula madyonga ya bawu mpe minani ya bawu ke ya kukubama, bikodi ya bampunda ya bawu kele mutindu matadi, mpe makelele ya makalu ya bipusu-pusu ya bawu ke wakanaka mutindu mupepe ya kim-bogila.

²⁹ Kulooka ya bawu ke wakanaka mutindu kulooka ya nkosi ya nkento.

Mpe mutindu bana ya bankosi, bawu ke salaka
makelele
mpe ke bwilaka mbisi ya bawu samu na kunata
yawu na kisika ya mbote.
Muntu ve lenda kukatula bawu yawu.

³⁰ Na kilumbu yina, makelele mosi ke salama na
zulu ya yandi
mutindu makelele ya mubu.
Ntangu bantu ke tala yinsi yina,
bawu ke tala kaka kitombe mpe manyongo.
Nsemo ke bumbama na kati ya kitombe mpe
matuti.

6

Esaya kumaka mumbikudi ya Yave

¹ Na mvula yina ntinu Ozyase kufwaka, mu
talaka na lumoni, Mfumu ya kuvwanda na kiti ya
yandi ya kintinu ya kuzanguka, yisi ya kinkuti ya
yandi fulusaka Yinzo nyonso ya Nzambi.

² Baselafime vwandaka na zulu ya yandi. Konso
selafime vwandaka na mapapu sambanu:
Zole samu na kubumba kizizi, zole samu
na kubumba makulu mpe zole samu na
kudumukaka.

³ Ba vwandaka tuba bawu na bawu:
«Ya longo, ya longo, ya longo,
Yave Nzambi ya Binwani!
Ntoto nyonso kele ya kufuluka na nkembo ya
yandi.»

⁴ Bandinga ya bawu vwandaka ningisa myelo
na balufulu ya yawu. Mpe Yinzo ya Nzambi fu-
lukaka na mulinga.

⁵ Na yina mu tubaka: «Kyadi samu na munu! Mu me zimbana, samu ti bikoba ya munu kele ya kuvedila ve, mu ke zingaka na kati ya bantu yina ke na bikoba ya kuvedila ve, mpe meso ya munu me tala Ntinu, Yave Nzambi ya Binwani!»

⁶ Kasi mosi na baselafime dumukaka na sika ya munu. Na diboko ya yandi, yandi vwandaka na dikala ya tiya yina yandi bakaka na kiyokolo ya minkayulu na musoma.

⁷ Yandi simbaka yinwa ya munu mpe yandi tubaka:
«Mutindu dikala yayi me botana na bikoba ya nge, yimbi ya nge me katuka, ba me fuka disumu ya nge.»

⁸ Mu kuwaka Mfumu tubaka mutindu yayi: «Nani mu ke fidisa? Nani ke kwenda samu na beto?» Mu vutulaka: «Munu yandi yayi, fidisa munu!»

⁹ Mfumu tubaka na munu:

«Kwenda zonzila bantu yayi:

“Beno ke kuwa mbote, kasi beno ke bakula ve!
Beno ke fungula meso mbote, kasi beno ke tala ve!”

¹⁰ Sala ti bantima ya bantu yayi kukuma ngolo, kanga makutu mpe meso ya bawu, samu ti bawu kuwa ve na makutu ya bawu, bawu tala ve na meso ya bawu, mpe bawu kuvisa ve na bantima ya bawu. Na yina, bawu ke vutuka ve na sika ya munu, samu ti mu belusa bawu.»

¹¹ Mu yufulaka: «Tii wapi ntangu Mfumu? Yandi vutulaka:

Tii ntangu yina bambanza ke mwangana, ntangu yawu ke bikana kondwa bantu, ntangu bayinzo ke bikana ya mpamba,

mpe bilanga ke kuma yinsi ya kuyuma mpe ya kyadi.

¹² «Tii ntangu yina Yave ke fidisa bantu ya yinsi ntama,

mpe yinsi ke bikana kaka yawu mosi.

¹³ Kana ya bikana nkonga mosi na kati ya bankonga kumi ya bantu,

bawu ke manisa na kufwa na tiya,

kasi mutindu batelebente mpe bayinti ya nkaka ya nene yina ba me zenga

ke bikaka bisinza ya yawu,

ni mutindu yina mpe bisinza ya bantu yayi ke buta dikanda ya longo.»

7

Nsangu samu na ntinu Akaze

¹ Ntangu ntinu Akaze mwana ya Yotame, mutekolo ya Ozyase vwandaka ntinu ya Yuda, Lesine ntinu ya Alame, mpe Peka mwana ya Lemalya ntinu ya Isayeli, bawu kwizaka nwanisa mbanza Yelusalemi. Kasi bawu lendaka ve na kunwanisa yawu.

² Ba tubaka na bantu ya dikanda ya Davidi mutindu yayi: «Bantu ya yinsi ya Alame me kwiza takama na ntoto ya Efalayime. Na yina, ntima ya ntinu Akaze mpe ya bantu ya yinsi ninganaka mutindu mupepe ke ningisaka bayinti ya mfinda.»

³ Yave tubaka na mumbikudi Esaya mutindu yayi: «Ntangu yayi, nge na mwana ya nge Seyale-Yasube, beno basika samu na kwenda bwabana Akaze, kuna na nsuka ya kisika yina ke lutilaka

maza ya kizinga, na nzila ya bilanga ya bantu yina ke salaka batinta.

⁴ Nge ke zabisa yandi mutindu yayi: “Dingama, kuvwanda na boma ve. Ntima ya nge kutekita ve na mantwala ya nkele ya Lesine ntinu ya Alame mpe mwana ya Lemalya! Bawu kele mutindu bakuni zole yina ke na kunyenga ve, kasi yawu ke na kubasisa kaka mulinga.”

⁵ Ya tsyelika, bantu ya Alame na Efalayime mpe mwana ya Lemalya, bawu me baka lukanu ya kutalisa nge mpasi. Bawu me tuba mutindu yayi:

⁶ “Beto kwendeni samu na kunwanisa yinsi ya Yuda, beto ke talisa bawu boma mpe beto ke kota na mbanza. Beto ke sala nyonso samu ti bawu kwiza vukana na beto mpe kuna, beto tula mwana ya Tabeele ntinu.”»

⁷ Na yina, Yave ke na kutuba:
«Yawu ke simba ve mpe yawu ke salama ve.

⁸ Ya tsyelika, Damase kele mbanza ya kintinu ya yinsi ya Alame,
mpe kimfumu ya Lesine kele kaka na Damase.
Na ba mvula makumi sambanu na tanu, bantu ya Efalayime ke vwanda dyaka ve.

⁹ Samaliya kele mbanza ya kintinu ya Efalayime,
mpe mwana ya Lemalya kele mfumu ya Samaliya.
Kana beno kele ve na kiminu, beno ke lenda ve.»

Nsangu ya mbutukulu ya Emanwele

¹⁰ Yave tubaka dyaka na ntinu Akaze mutindu yayi:

¹¹ «Lomba na Yave Nzambi ya nge kidimbu mosi samu na nge, ya vwanda na kati ya kisika yina kele

sunda na yinsi ya bafwa to na bisika ya kulutila kuzangama.»

¹² Ntinu Akaze vutulaka: «Mu ke lomba kima ve, mu zola ve kusombola Yave.»

¹³ Mumbikudi Esaya tubaka mutindu yayi: «Beno kuwa, mulemvo ya beno, beno dikanda ya Davidi! Kulemba yina beno me lembisa bantu me lunga ve, samu ti beto lembisa mpe Nzambi ya munu?»

¹⁴ Na yina, Yave yandi mosi ke pesa beno kidimbu, ndumba yina me zaba ntete ve babakala ke kuzwa kivumu, yandi ke buta mwana ya bakala ba ke bokila yandi Emanwele yina zola kutuba: “Nzambi ke na beto.”

¹⁵ Madya ya yandi ke vwanda ni miliki ya kilo na mafuta ya nyosi, tii ntangu yandi ke vwanda na lenda ya kumanga yimbi mpe kusoola mambu ya mbote.

¹⁶ Kasi, ntete ti mwana kumanga yimbi mpe kusoola mambu ya mbote, ntoto ya bantinu zole yina ke na kutalisa nge boma, yawu ke bikana kaka yawu mosi.

¹⁷ Yave ke sala ti mpasi kubwidila nge, na bantu ya nge, mpe na dikanda ya nge. Bilumbu ya mpasi yina me salamaka ntete ve katuka ntangu yina Efalayime kabukaka na Yuda. Ntinu ya Asili.»

¹⁸ Na kilumbu yina, kaka na mbala mosi, Yave ke sika muyosi samu na kubokila banzinzi, banzinzi yina kele na kizunga, kisika yina maza ya Nile ya Ngipiti ke vukanaka na mubu, mpe banyosi yina kele na yinsi ya Asili.

¹⁹ Bawu nyonso ke kwiza vwanda
na mabenga yina kele na matadi,
na mizumba, na mabulu ya bantadi,
na zulu ya bayinti nyonso ya fyoti,
na bisika nyonso yina kele na matiti ya kudikila
bibulu.

²⁰ Na kilumbu yina, Yave ke baka kisalulu yina ba
ke zengilaka mandefo
kuna na lweka ya nkaka ya nzadi ya Efalate, ya
kele ni ntinu ya Asili,
yandi ke zenga bansuki ya yintu,
bansuki ya makulu, mpe mandefo ya beno.

²¹ Na kilumbu yina,
konso muntu ke yundula ngombe mosi ya nkento
mpe bankombo zole ya nkento.

²² Miliki ke vwanda mingi,
bantu ke banda kunwaka miliki ya kilo.
Ya tsyelika, bayina nyonso ke bikana na yinsi
ke kudya miliki ya kilo na mafuta ya nyosi.

²³ Na kilumbu yina,
bilanga yina kele na funda mosi (1 000) ya bayinti
ya vinu,
na ntalu ya funda mosi (1 000) ya bisengo ya
palata,
yawu ke bikana kaka yawu mosi
mpe mwa bayinti ya basende ke fuluka kuna.

²⁴ Bantu ya mbingu ke kwiza
samu kufwa bibulu na minani mpe madyonga,
bwala nyonso ke fuluka na bayinti ya basende.

25 Samu na myongo yina ba vwandaka sadila bilanga na sengo,
bantu ke kwenda dyaka kuna ve,
samu ti bantu ke vwandaka na boma ya mwa bayinti ya basende:
Ba ke bika ti bangombe, mameme na bankombo kwenda dyata yawu.

8

Mwana ya mbikudi Esaya

¹ Yave zabisaka na munu mutindu yayi: Baka dibaya mpe sonika bisono ya nene na kisengo mutindu yayi: «Mayele-Salale-Ase-Baze», yawu zola kutuba: «Na nswalu nyonso, ba botola bimvwama, na nswalu nyonso ba lokota bimvwama na manima ya kununga mvita!»

² Mu lakisaka dibaya na bambangi zole, yina ke na ntima ya mbote: Nganga-Nzambi Uliya, mpe Zakali, mwana ya Belekya.

³ Mu vukisaka mfulu na mumbikudi ya kento, yandi kuzwaka kivumu mpe yandi butaka mwana ya bakala. Yave tubaka: «Pesa yandi nkumbu yayi: “Mayele-Salale-Ase-Baze”», yawu zola kutuba: «Na nswalu nyonso, botola bimvwama, na nswalu nyonso, lokota bimvwama na manima ya kununga mvita.»

⁴ Kasi, ntete mwana ya nge zaba kuzonza «tata» to «mama», ba ke nata bimvwama ya Damase mpe bima yina bantu ke kuzwaka na mvita na mantwala ya ntinu ya Asili.

Bantu ya Asili ke na kwiza mutindu nzadi ke dyamisa nyonso

⁵ Yave tubaka dyaka na munu mutindu yayi:

⁶ Bantu ya Yuda me vweza maza ya Silowe,
yina ke na kukulumuka malembe,
bawu me yangalala samu na ntinu Lesine,
mpe mwana ya Lemalya.

⁷ Ni yawu yina, Yave talisa bawu mpasi na kufu-
lusa maza,
maza ya lulendo mpe ya nene ya nzadi ya Efalate.
Ya kele ni ntinu ya Asili mpe nkembo ya yandi
nyonso.

Maza ya nzadi ya Efalate ke kuma mingi,
mpe yawu ke luta bandilu.

⁸ Yawu ke kombola Yuda,
yawu ke mwangana mpe ke dyamisa Yuda,
maza ke kuma tii na laka.
Ee! Emanwele ke tanda mapapu ya yandi,
mpe yawu ke fuluka na yinsi ya nge nyonso.

Nzambi kele na beto

⁹ Beno bantu, beno looka! Beno ke tala boma ya
kulutula!

Beno nyonso, beno teka makutu,
beno bayina kele na bandilu ya ntoto!

Beno kubama na kunwana mvita,
beno ke tala boma ya kulutula!

Beno kubama na kunwana mvita,
beno ke tala boma ya kulutula!

¹⁰ Ata ti beno baka balukanu, yawu ke simba ve,
ata ti beno tuba mambu, yawu ke salama ve.
Samu ti Nzambi kele na beto.

Beto fwana kuzitisa Yave

¹¹ Ni mutindu yayi Yave zonzilaka munu,
ntangu diboko ya yandi simbaka munu, ntangu

yandi lwengisaka munu, samu ti mu landa ve mavanga ya bantu yayi.

¹² Beno bokila ve mfundu,
nyonso yina bantu yayi ke bokilaka mfundu,
beno vwanda na boma ve na yina ke talisaka
bawu boma,
beno vwanda na boma ve.

¹³ Ni Yave Nzambi ya Binwani,
beno fwana kundima ti yandi kele longo,
ni yandi beno fwana kuzitisa,
beno fwana vwanda na boma ya yandi.

¹⁴ Yandi ke vwanda Yinzo ya longo,
yandi ke vwanda mpe ditadi ya kyadi,
ditadi ya nene yina ke bwisaka bantu,
samu na makanda zole ya bantu ya Isayeli,
yandi ke vwanda mpwasa mpe mutambu,
samu na bantu ya Yelusalemi.

¹⁵ Mingi ke bula mabaku,
bawu ke kubwa, bawu ke mwangana,
bawu ke kubwa na mutambu mpe ba ke simba
bawu.

*Mumbikudi dingamaka mpe yandi vwandaka
vingila*

¹⁶ Bumba mambu yayi, tula kinyemo na Musiku
yayi na kati ya bilandi ya munu.

¹⁷ Kivuvu ya munu kele na Yave, yandi me pesa
mukongo na dikanda ya Yakobi, mu ke kwikila
kaka na yandi.

¹⁸ Munu mosi na bana yina Yave me pesa munu,
beto kele bidimbu mpe bankebosolo na Isayeli,
samu na Yave Nzambi ya Binwani, yandi yina ke
zingaka na mongo ya Siyone.

¹⁹ Kana ba zabisa beno mutindu yayi: «Beno kwenda tala bantu yina ke bokilaka bampeve ya bantu ya kufwa, mpe bantu yina ke bikulaka mambu yina ke kwiza, bantu yina ke na kutuba na malembe mpe ke na kunyunguta. Bantu fwana kuyufula ve luzolo ya Nzambi ya bawu? Mpe bantu ya moyo bokila bantu ya kufwa samu na kwiza sadisa bawu?»

²⁰ Beno vutula mutindu yayi: «Bantu kuvutuka na kusadila Musiku mpe mambu ya Nzambi, kana bantu kutuba ve mutindu yina, yawu zola kutuba ti nsemo ya suka-suka ke vwanda ve samu na bantu yayi.»

Kutambula na kati ya kitombe

²¹ Bawu ke lutila na yinsi na kati ya mpasi mpe na nsatu,
ntangu bawu ke vwanda na nsatu,
bawu ke dasuka mpe ke siinga ntinu na Nzambi ya bawu,
bawu ke talisa meso ya bawu na zulu.

²² Na manima bawu ke tala na ntoto:
«Ya ke vwanda kaka mpasi, kitombe, mpasi ya kulutula,
mpe kitombe ya kulutula.»

Mfumu ya kizunu

²³ Kasi kitombe ke tatamana ve na kuyala,
awa na ntoto, kisika yina bantu ke na kutala mpasi ntangu yayi.
Kana na ntangu ya ntama,
kizunga ya Zabulone mpe ya Nefetali vwandaka na nsoni ya kulutula.
Kasi na bilumbu yina ke kwiza,

kizunga yina kele pene-pene na mubu, kuna na
lweka ya nkaka ya nzadi ya Yolodani,
ke fuluka na nkembo.

9

¹ Bantu yina vwandaka tambula na kati ya mpewo
ya lufwa,

bawu me tala nsemo ya nene,
nsemo ke na kulezima na bayina vwandaka zinga
na yinsi ya mpewo ya lufwa.

² Yave nge me sala ti bantu ya nge kuma mingi,
nge me fulusa bawu na nsayi mingi.
Bawu ke na kuyangalala na mantwala ya nge,
mutindu bantu ke yangalalaka na ntangu
ya kuyonzika bambuma,
mutindu bantu ke yangalalaka na ntangu, ya kuk-
abula bimvwama na manima ya kununga
mvita.

³ Ya tsyelika, nge me kuula bantu ya nge na kizitu
yina ba vwandaka na yawu,
nge me kuula bawu na mufuna ya dema yina
vwandaka na mukongo ya bawu,
nge me kuula bawu na lukoti yina ba vwandaka
bula bawu,
nge me mwangisa nyonso yina mutindu nge
salaka yawu kilumbu yina nge nungaka ba-
Midyane.

⁴ Mapapa nyonso yina bambeni lwataka, mapapa
yina vwandaka dyata ntoto,
mpe binkuti nyonso yina vwandaka ya kifuluka
na menga,

ba ke yoka yawu na tiya.

⁵ Samu ti mwana me butuka samu na beto,
ba me pesa beto mwana ya bakala,
lutumu kele na zulu ya magembo ya yandi,
ba ke pesa yandi nkumbu yayi: Mulongisi ya
mambu ya ngitukulu,
Nzambi ya lulendo,
Tata ya mankululu, Mfumu ya kizunu.

⁶ Yandi ke yalumuna lutumu ya yandi, mpe ke
pesa kizunu yina ke sukaka ve,
samu na kiti ya kintinu ya Davidi mpe yinsi ya
kintinu ya yandi,
yandi ke vwandisa mpe ke syamisa yawu na
kusungama mpe ludedomo,
kubanda bubu yayi tii bantangu nyonso.
Yayi ni mambu yina Yave Nzambi ya Binwani ke
sala na luzolo ya yandi ya kulutila.

Nkele ya Yave samu na bantu ya yandi
(Esa 5.25)

⁷ Yave me tuba dyambu samu na kutalisa Yakobi
mpasi,
yawu me bwidila Isayeli.

⁸ Bantu nyonso ke zaba yawu,
Efalayime mpe bantu ya Samaliya,
ke zonzaka na lunangu mpe matalana.

⁹ Bibaka ya bibiliki me kubwa,
beto ke tunga dyaka yawu na matadi ya nene.
Bantu me zenga bayinti ya sikomole,
beto ke yingisa yawu na bayinti ya sedele.

¹⁰ Yave ke sala ti bambeni ya ntinu Lesine ku-
nunga bantu ya Isayeli,
yandi me kindisa bawu.

11 Bantu ya Alame ke vwanda na esete,
bantu ya filiseti ke vwanda na wesete,
bawu ke bukuta Isayeli na mbala mosi.
Ata nyonso yina, nkele ya yandi ke na kukuluka
ve,
diboko ya yandi kele kaka ya kulambuka.

12 Bantu ke vutuka ve na yandi yina vwandaka
bula bawu,
bawu ke sosa ve Yave Nzambi ya Binwani.

13 Na yina, Yave ke zenga yintu ya Isayeli mpe
mukila ya yandi,
yandi ke zenga kintala ya diba mpe twandu,
na kilumbu mosi.

14 Bakuluntu na bantwadisi ni bawu kele yintu,
mimbikudi yina ke longaka mambu ya luvunu,
kele mukila.

15 Bayina ke na kutwadisa bantu, ke na kuvuna
bawu,
bayina ba ke na kutwadisa ke na kulanda nzila ya
yimbi.

16 Ni yawu yina, Yave ke na kuyangalala ve na
matoko ya bawu,
yandi ke vwanda ve na kyadi ya bansaana mpe
mifwidi.

Samu ti bawu nyonso kele bantu ya yimbi,
bantu yina ke salaka kaka yimbi,
bawu nyonso ke tubaka kaka mambu ya buzoba.
Ata nyonso yina, nkele ya yandi ke na kukuluka
ve,
diboko ya yandi kele kaka ya kulambuka.

17 Ya tsyelika, yimbi ya bawu ke na kulema
mutindu tiya,

mutindu tiya ke yokaka bansende ya mutindu na
mutindu,

yawu ke yokaka bayinti ya fyoti ya mfinda,
kisika yina mulinga ke kwendaka na zulu.

¹⁸ Samu na nkele ya Yave Nzambi ya Binwani,
yinsi nyonso me kuya na tiya,
bantu mpe me kuya na tiya.

Ata muntu ke tala mpangi ya yandi kyadi.

¹⁹ Bantu me baka bima ya ngana na ngolo na
lweka ya lubakala,
kasi bawu ke kaka na nsatu, ba me botola bima na
lweka ya kento,

kasi bawu me yukuta ve, bame kudya na diboko
ya nkento,
konso muntu ke na kudya musuni ya diboko ya
yandi.

²⁰ Dikanda ya manase ke nwanisa dikanda ya
Efalayime,
dikanda ya Efalayime ke nwanisa dikanda ya
manase,
makanda nyonso zole ke vukana samu na kwiza
nwanisa Yuda.

Ata nyonso yina, nkele ya yandi ke na kukuluka
ve,

diboko ya yandi kele kaka ya kulambuka.

10

Bayina ke salaka ti Yave kudasuka

(Esa 5.8-24)

¹ Kyadi na bayina ke samunaka bansalulu ya
misiku ya yimbi,
kyadi na bayina ke sonikaka banzengolo yina ke
talisaka bantu mpasi!

² Bawu ke na kufundisa ve bantu ya mpasi na ludedomo nyonso,
bawu ke na kusala ti bamputu ya bantu ya munu kuzwa ve luve ya bawu,
bawu ke na kubaka na ngolo nyonso bima ya mifwidi,
bawu ke na kubotola bima ya bansaana.

³ Beno ke sala yinki na kilumbu ya lufundusu,
ntangu mwangusulu ke kwizila beno na kisika ya ntama?
Na sika ya nani beno ke kima na kuzwa lusalusu?
Wapi sika beno ke bumba bimvwama ya beno nyonso?

⁴ Ya me bikana na beno kaka ni kukondama kintwadi na bankole
mpe kubwa na ntoto na kati-kati ya bantu ya kufwa.
Ata nyonso yina, nkele ya yandi ke na kukuluka ve,
diboko ya yandi keke kaka ya kulambuka.

Kyadi samu na bantu ya Asili mpe ntinu ya yawu

⁵ Yave ke na kutuba:
«Kyadi na muntu ya Asili,
yandi keke lukoti yina mu ke sadila na yawu, samu na kulakisa nkele ya munu!
Ni na mukawa yina yandi me simba na diboko,
mu ke lakisa nkele ya munu.»

⁶ Mu ke fidisa yandi samu na kunwanisa yinsi ya kusumuka,
mu ke pesa yandi kiyeko ya kubotola,
bimvwama ya bantu yina ke sombolaka nkele ya munu,

mpe kubotola na ngolo bimvwama ya bantu yina
ke pesaka munu nkele,
mpe kudyata bawu mutindu poto-poto ya banzila.

⁷ Kasi ya kele ve mutindu yina,
ntinu ya Asili ke na kutala mambu, yandi ke na
kubanza ve mutindu yina,
samu ti mabanza ya yandi, ni kumwangisa,
kumanisa na kufwa bantu ya mingi kondwa kuz-
aba lutangu.

⁸ Ya tsyelika, yandi me tuba:
Bamfumu ya munu, bawu kele ve mutindu
bantinu?

⁹ Mbanza Kaleno kuzwaka ve kitumbu mosi na
mbanza Kalekemise?
Mbanza Amate kuzwaka ve kitumbu mosi na
mbanza Alepade?

To mbanza Samaliya kuzwaka ve kitumbu mosi
na mbanza Damase?

¹⁰ Na diboko ya munu,
mu me nunga bayinsi ya kintinu yina ke sambi-
laka banzambi ya luvunu,
yina biteki vwandaka me kuma mingi kulutula ya
Yelusalemi na ya Samaliya.

¹¹ Mutindu mu salaka na Samaliya mpe na ban-
zambi ya yawu ya luvunu,
mu lenda mpe kusala yawu ve na Yelusalemi na
banzambi ya yawu ya luvunu?

¹² Kasi yayi ni mambu yina ke kwiza, me tuba
Yave: Ntangu mu ke manisa kisalu ya munu
na mongo ya Siyone mpe na Yelusalemi, mu ke
semba ntinu ya Asili, samu na mabanza ya yandi
ya lunangu mpe na ntalulu ya yandi ya kisayi.

¹³ Ya tsyelika yandi me tuba:

ya kele na ngolo ya munu mosi mu me sala nyonso
yina,
ya kele na ndwenga ya munu, samu ti mu ke na
mayela,
mu me katula bandilu ya bantu, mu me baka na
ngolo bimvwama ya bawu,
mutindu kinwani ya ngolo, mu me katula bantinu
ya bawu na bakiti ya kintinu.

¹⁴ Mu me kuta bimvwama ya bantu mutindu
dizanza,
mutindu ba ke lokotaka meki yina ba me bika,
mu me baka ntoto nyonso mpe, ata muntu me
ningisa mapapu,
to kufungula yinwa to kulooka.

¹⁵ Soka lenda sala yinwa na mantwala ya muntu
yina ke sadilaka yawu?
Kikwaku lenda kukizangula na mantwala ya
muntu yina ke sadilaka yawu?
Yawu kele mutindu ti yinti lenda ningisa diboko
ya muntu yina me nanguna yawu.
Yawu kele mutindu ti yinti lenda nanguna yina
kele kaka mwa yinti!

¹⁶ Ni yawu yina, Yave, Mfumu ya Binwani,
ke kondisa binwani ya yandi yina me lutila nene.
Na yisi ya bayina ke salaka nkembo ya yandi,
tiya ke lema mutindu tiya na diziku.

¹⁷ Nsemo ya Isayeli ke kulumuka mutindu tiya.
Mpe Nzambi ya longo ya Isayeli mutindu mulaka
ya tiya,
yawu ke yoka mpe ke nyengisa basende mpe bam-
panga kaka

na kilumbu mosi.

¹⁸ Yandi ke mwangisa nyonso tii na bampusu, mpe bayinti yina ke butaka bambuma, yawu ke vwanda mutindu muntu ke na kubela kimbevo ya lufwa.

¹⁹ Bayinti ke bikana kaka fyoti na mfinda, mwana ya fyoti lenda kutanga yawu.

Ndambu ya bantu yina ke bikana moyo na Isayeli

²⁰ Na ntangu yina bayina ke vwanda ya moyo na Isayeli, bayina ke bikana na dikanda ya Yakobi, ke tatamana dyaka ve na kusikama na muntu yina vwandaka bula bawu. Bawu ke sikama na kukwikama nyonso na Yave, Nzambi ya longo ya Isayeli.

²¹ Ndambu ya bantu ke vutuka, ndambu ya bantu ya Yakobi, bawu ke vutuka na sika ya Nzambi-Mpungu.

²² Ata ti, bantu ya nge, Isayeli, vwandaka mutindu munyenge ya mubu, kaka ndambu ya bantu ke vutuka na Mfumu. Mwangusulu ke salama, ludedomo kufuluka mutindu nzadi.

²³ Yave Mfumu ya Binwani me baka lukanu ya kulungisa nyonso yina me tadila mwangusulu na yinsi nyonso.

Beno vwanda ve na boma ya Asili

²⁴ Ni yawu yina, tala mambu yina me tuba Yave Mfumu ya Binwani: Dikanda ya munu, beno yina ke na kuzinga na Siyone, beno kutala boma ya Asili ve! Yandi ke bula beno na lukoti, yandi me

nanguna yinti ya yandi, mutindu bantu ya Ngipiti vwandaka sala na bantangu yina lutaka.

²⁵ Kasi na mwa ntangu fyoti, nkele ya munu na yina me tadila beno ke suka, mu ke lakisa nkele ya munu na bambeni ya beno, samu na kumwangisa bawu.

²⁶ Yave Nzambi ya Binwani ke nanguna lukoti ya yandi, samu na kubula yinsi ya Asili, mutindu yandi salaka na bantu ya Midyane, kuna na ditadi ya nene ya Olebe. Yandi ke nanguna yinti ya yandi samu na kukabula mubu, mutindu yandi salaka na Ngipiti.

²⁷ Na kilumbu yina, mufuna ya yandi ke katuka na digembo ya nge, mpe kizitu ya yandi ke katuka na laka ya nge, nge ke kuma nene, yawu ke sala ti kizitu ya yandi kubwa.

Mbeni me belama na Yelusalemi

²⁸ Bawu kumaka na Ayate, bawu lutilaka kuna na Mingelone, mpe bawu bikaka bima ya bawu kuna na Mike-mase.

²⁹ Bawu sabukaka na nzila ya fyoti mpe bawu tubaka:
Beto lutisa mpimpa na Ngeba,
kuna na Lama, bantu ke na kutekita na boma,
na Ngibeya, mbanza ya Sawule, bantu ke na kukima.

³⁰ Beno bantu ya Ngalime, beno looka!
Beni sala keba, beno bantu ya Layise!
Kyadi samu na beno bantu ya Anatote!

³¹ Bayina ke zingaka na Mademena, me mwan-gana,
bantu yina ke zingaka na Ngebime ke na kusosa
kisika ya kwenda bumbama.

³² Kilumbu yina bambeni ke telama na Nobe,
bawu ke nanguna maboko ya bawu,
na kunwanisa mongo ya Siyone, ndumba ya ki-
toko,
mongo ya fyoti ya Yelusalemi.

Ba me zenga bayinti ya mfinda ya lulendo

³³ Yave Mfumu ya Binwani,
ke na kuzenga na ngolo bintala,
bayinti yina me lutila nene, ba me zengana yawu,
yina me lutila yinda ba me losa na ntoto.

³⁴ Yandi me zenga bayinti ya fyoti ya mfinda na
soka,
mpe bayinti ya sedeke ya Libane ke na kubwa,
na kubula yina Nzambi-Mpungu ke na kubula
yawu.

11

Davidi ya malu-malu

¹ Na manima, kintala ke mena na yinti ya Yisayi
yina ba zengaka,

mpe mutwikila ke mena na myanzi ya yawu.

² Mpeve ya Yave ke vwanda na zulu ya yandi,
mpeve ya ndwenga mpe ya mayela,
mpeve ya malongi mpe ya ngolo.

Mpeve ya luzabu mpe ya kuzitisa Yave.

³ Yandi ke zitisa Yave,
yandi ke fundisa ve na yina meso ke talaka,

yandi ke zenga ve mambu kaka na kuzonza ya bantu.

⁴ Yandi ke fundisa bamputu na ludedomo, yandi ke zenga mambu na kusungama nyonso, samu na kunwanina bantu yina ba ke nyokolaka na yinsi, yandi ke semba bantu ya ntoto na lulendo ya yinwa ya yandi, mpe kaka na mupepe ya yinwa ya yandi, yandi ke kufwa bantu ya yimbi.

⁵ Ni ludedomo ke vwanda mukaba na luketo ya yandi, mpe kukwikama ni yawu ke vwanda singa ya yandi ya luketo.

⁶ Kibulu yina ba ke bokilaka mubaku ke zinga kintwadi na dimeme, yingo ya nkento ke lala kisika mosi na mwana ya dimeme ya mbakala, Mwana ya mpakasa ya mbakala, nkosi ya ntwenya mpe bibulu ya mafuta, bawu nyonso ke vwanda kisika mosi mpe ni mwa mwana ya bakala ke twadisa bawu.

⁷ Ngombe ya nkento na uluse ke kudya kisika mosi, bana ya bawu ke lala kisika mosi, nkosi ke kudya matiti mutindu ngombe.

⁸ Mwana ya fyoti ke sakana ya yandi na dizanza ya mpidi, mpe mwana yina ba me zenga mabene kaka malu-malu yayi, ke tula diboko ya yandi na dibulu ya nyoka.

⁹ Mpasasi ke vwanda ve, mwangusulu ke salama ve,

kuna na mongo nyonso ya longo,
samu ti luzabu ya Yave ke fuluka na ntoto nyonso,
mutindu maza ke fukaka na mubu.

¹⁰ Na kilumbu yina,
mwanzi ya Yisayi ke telama kuna
mutindu kidimbu ya yinsi samu na makanda ya
bantu,
bantu ya bayinsi ke sosa yandi,
kisika yina yandi ke pemaka ke vwanda ya kufu-
luka na nkembo.

*Mvutukulu ya bantu yina ba nataka na ngolo na
yinsi ya nzenza*

¹¹ Na kilumbu yina, Yave ke lambula dyaka diboko
ya yandi,
samu na kukuula bantu ya yandi yina ke bikana,
bayina ke bikana kuna na Asili mpe na Ngipiti,
na Patelose mpe na Kuse,
na Elame, na Sineyale, na Amate
mpe na mwa bantoto yina kele na kati ya mubu.

¹² Yandi ke telemisa kidimbu samu na bantu ya
bayinsi,
yandi ke kutikisa bantu ya Isayeli yina ba siin-
gaka,
mpe yandi ke bokila bantu ya Yuda yina mwan-
ganaka,
na balweka nyonso yiya ya ntoto.

¹³ Kimbanda ya bantu ya Efalayime ke zimbana,
mpe bambeni ya Yuda ke vwanda dyaka ve,
bantu ya Efalayime ke vwanda dyaka ve na kim-
banda ya bantu ya Yuda,

mpe bantu ya Yuda ke vwanda dyaka ve na myangu na mantwala ya bantu ya Efalayime.

14 Bawu ke vukana kuna na wesete, na zulu ya myongo ya ba-Filiseti, mpe bawu ke kwenda botola bana ya bifumba yina kele na yinsi ya kuyuma, bantu yina ke zingaka na esete, bantu ya Edome mpe ya Mowabe ke tala mpasi, mpe ba-Amoni ke tumama.

15 Yave ke yumisa, maza ya mubu ya Ngipiti, yandi ke ningisa na ngolo diboko ya yandi, na kati ya nzadi ya Efalate, yandi ke kabula nzadi na miila nsambwadi, mpe ba ke banda na kulutaka kuna kaka na makulu.

16 Ya ke vwanda na mwa nzila, samu na bantu ya Yave yina ke bikana, bayina ke bikana kuna na Asili, mutindu bikanaka bantu ya Isayeli, kilumbu yina bawu basikaka na Ngipiti.

12

Masiika na Nzambi yina ke vuukisaka

1 Na kilumbu yina, nge ke tuba mutindu yayi: «Yave mu ke na kukembila nge, samu ti ata ti nge dasukilaka munu, nkele ya nge me manisa ya yawu, mpe nge me kindisa munu.»

2 «Ya tsyelika, Yave kele Muvuukisi ya munu,

mu ke na kivuuvu mpe ata kima ke na kutalisa
munu boma,
samu ti ngolo ya munu mpe lulendo ya munu ni
Yave Nzambi,
Yandi kele Mpulusu ya munu.»

³ Na kyese nyonso, beno ke kwenda teka maza,
kuna na bayinto ya mpulusu.

⁴ Na kilumbu yina, nge ke tuba mutindu yayi:
«Benó kembila Yave, beno tanguna Nkumbu ya
yandi,
beno zabisa mambu ya yandi ya nene na sika ya
bantu ya bayinsi,
beno bambula moyo na bantu nyonso ti Nkumbu
ya yandi kele ya kuzanguka.

⁵ Benó yimbidila Yave,
samu ti yandi ke salaka mambu ya mbote.
Bika ti ba zabisa yawu na ntoto nyonso!»

⁶ Benó bantu yina ke zingaka na Siyone,
beno yangalala mpe beno sala milolo ya nsayi!
Samu ti Nzambi yina kele na beno,
yandi kele Nzambi ya nene, Nzambi ya longo ya
Isayeli!

13

Nsukunu ya Babilone

¹ Mambu yina talaka Esaya mwana ya Amose na
yina me tadila nsembolo ya Babilone ni yayi:

² «Na zulu ya mongo yina ke na kima ve, beno
telemisa kidimbu ya yinsi,
beno looka na sika ya myongo yango,

beno lambula yawu maboko,
bika ti ba kota na myelo ya bamfumu!

³ Mu me pesa bantumunu na bayina ba byekaka
samu na munu,
mu me bokila mpe binwani ya munu ya ngolo
yina ke salaka nkembo ya munu,
samu ti bawu kulakisa wapi mutindu keke nkele
ya munu.»

⁴ Beno kuwa makelele yina ke na kuwakana na
zulu ya myongo
yawu keke mutindu makelele ya nkonga ya bantu.
Beno kuwa makelele ya bayinsi ya bintinu ya
kuvukana.
Yave Nzambi ya binwani ke na kuluta, samu na
kutala mbote-mbote binwani,
samu na kukwenda na mvita.

⁵ Bawu me katuka na yinsi mosi ya ntama,
na balweka nyonso,
Yave mpe binwanunu ya nkele ya yandi
ke kotisa yinsi nyonso na kati ya bidilu.

⁶ Beno yawula samu ti Kilumbu ya Yave me kuma
pene-pene,
Yawu ke na kwiza mutindu kitembo ya ngolo,
yina me katuka na sika ya Nzambi-Mpungu.

⁷ Ni yawu yina, maboko ya bawu nyonso ke lemba
mpe bantima ya konso muntu ke sulumuka.

⁸ Bawu ke fuluka na boma mingi,
binama nyonso ke sala bawu mpasi mpe ke
kangama,
bawu ke tengimisa banzutu mutindu kento ke na
misongo,

bawu ke talasana bawu na bawu na kuyituka
nyonso,
bizizi ya bawu ke vimba na boma.

⁹ Beno tala, Kilumbu ya Yave ke na kukwiza,
ya kele kilumbu mosi ya nsisi,
kilumbu ya nkele mpe ya myangu,
kilumbu yina ke kitula ntoto na kisika ya
kumwangana,
yawu ke manisa na kuzimbisa misumuki.

¹⁰ Samu ti bambwetete kuna na zulu mpe bima ya
nkaka yina ke lezimaka na zulu,
ke pesa dyaka ve nsemo ya yawu,
ntangu ke kuma ndombe kaka na ntangu yina
yawu me basika,
ngonda mpe ke pesa dyaka ve nsemo ya yawu.

¹¹ Yave ke na kutuba:
«Mu ke pesa bantu ya yinza kitumbu samu na
yimbi ya bawu,
mu ke pesa bantu ya yimbi kitumbu samu na
masumu ya bawu,
mu ke manisa lunangu ya bantu yina ke yinaka
bampangi,
mpe mu ke zimbisa lunangu ya bantu yina ke
salaka mambu nyonso na ngolo.

¹² Mu ke sala ti bantu kukuma mpasi na kutala,
mutindu wolo ya mbote,
mu ke sala ti bawu kukuma mpasi na kutala,
mutindu wolo ya Ofile.»

¹³ Ni yawu yina, mu ke ningisa dizulu,
ntoto ke ningana na lufulu ya yawu,

na nkele ya munu Yave Nzambi ya Binwani,
na kilumbu yina ya nkele ya munu ya kulutila.

14 Na kilumbu yina,
bantu ke kuma mutindu bansyesye yina ba ke na
kulandaka mbangu,
to mameme yina ke dyaka na muvungi ve,
konso muntu ke na lweka ya bantu ya yandi,
konso muntu ke na kukima na yinsi ya yandi.

15 Bayina nyonso ba ke simba ba ke tobola bawu
na dyonga,
mpe bayina ba ke bwila ke kufwa na mbele ya
mvita.

16 Bana ya bawu, ba ke nika bawu na meso ya
bawu,
ba ke laba bima nyonso ya bayinzo ya bawu,
ba ke vukisa mfulu na ngolo na bakento ya bawu.

17 «Mu ke fidisa bawu ba-Mede mutindu bambeni,
ba-Medi yina ke zolaka ve palata,
mpe ke yinaka wolo.

18 Madyonga ya bawu ke kufwa bantwenya,
ba ke tala ve kyadi ya bana yina ke ntete na kunwa
mabene,
bawu ke tala ve bana ya fyoti kyadi.»

19 Na yina, Babilone yinsi ya kintinu ya kulutila
kitoko,
kitoko yina bantu ya Kalede ke sadilaka lunangu,
yawu ke kuzwa kitumbu ya mutindu yina Nzambi
pesaka na Sodome mpe Ngomole.

20 Ata muntu ve ke zinga dyaka kuna,
ya ke vwanda dyaka ve na bantu kuna, bambandu
na bambandu.

Mu-Alabe ke sala ve bayinzo ya bawu ya balele
kuna,

mivungi mpe ke lalisa ve bibulu ya bawu kuna.

²¹ Kasi ni banyawu ya mfinda ke sala bayinzo ya
bawu kuna,

dikuti ke fuluka na bayinzo ya bawu,

ba-otelise ke zinga kuna

mpe bankombo ya mbakala ke bina kuna.

²² Kimbungu ke looka na mifwidi

bambulu ke looka na bayinzo ya kitoko.

Ntangu me kuma pene-pene,

Babilone ke dyaka ve na luzingu ya yinda.

14

*Mvutukulu ya bayina kwendaka na bayinsi ya
nzenza*

¹ Ee ya tsyelika, Yave ke lakisa luzolo ya yandi
na bana ya Yakobi, yandi ke lakisa dyaka ti yandi
soolaka Isayeli, yandi ke sala ti bantu ya yandi
kupema na ntoto ya bawu mosi, banzenza ke
vukana na bawu, mpe bawu ke vwanda kisika
mosi na bana ya Yakobi.

² Bantu ya nkaka ke kwiza baka bantu ya
Isayeli samu na kuvutula bawu na yinsi ya bawu.
Mvwilu ya bantu ya Isayeli ke vwanda ni ntoto ya
Yave, mpe bantu yango ke kuma bisadi ya bakento
mpe ya babakala samu na bantu ya Isayeli. Bay-
ina bwilaka bantu ya Isayeli, bantu ya Isayeli mpe
ke kumisa bawu bankole ya bawu, mpe bantu ya
Isayeli ke yala bawu.

Nsukunu ya ntinu ya Babilone

³ Na yina, beno bantu ya Isayeli, kilumbu yina
Yave ke pesa beno kizunu na manima ya kutala

bampasi mpe bankwamusu, mpe na manima ya kuzinga na kati ya bundongo yina ba kotisaka beno,

⁴ beno ke yimbila kingana ya kitoko yayi samu na ntinu ya Babilone.

Beno ke tuba mutindu yayi:

«Wapi mutindu yayi? Yina vwandaka kwamisa beto ke dyaka ve!

Bamfyetokoso me manisa!»

⁵ Yave me zenga mukawa ya bantu ya yimbi, yandi me manisa ngolo ya lutumu ya bayina ke yalaka,

⁶ muntu yina vwandaka bula makanda ya bantu na nkele nyonso kondwa kupema, mpe yandi vwandaka nyokola bantu ya bayinsi ya nkaka na lutumu ya yandi, kasi ntangu yayi, ba ke landa yandi kondwa kupemisa yandi.

⁷ Ntoto nyonso ke na kupemaka mpe yawu kele na kati ya kizunu, bantu ke na kuseka mpe kuyangalala.

⁸ Bayinti ya sipelese mpe bayinti ya sedeke ya Libane ke na kuyangalala samu na kubwa yina nge me kubwa. Ba ke na kutuba:

«Katuka ntangu yina nge kubwaka, ba ke na kuyuluka dyaka ve na zulu ya beto, samu na kuzenga beto.»

⁹ Kuna na yisi ya yinsi ya bafwa, ba ke na kuningana, samu na kuyamba nge ntangu nge ke kuma kuna, ba ke na kuvumbula bayina nyonso kufwaka,

bayina nyonso vwandaka bantwadisi awa na ntoto,
yandi ke telemisa bantinu nyonso ya bayinsi na bakiti ya bawu ya kintinu samu na nge.

¹⁰ Bantu nyonso ke na kutuba na nge mutindu yayi:

«Nge mpe, nge ke dyaka ve na ngolo mutindu beto? Nge mpe me kuma mutindu beto?»

¹¹ Ba me kulula lunangu ya nge na yinsi ya bafwa, na muningu ya nsambi.

Kisika nge me lalila, ya kele na minsyobo mpe bima ya kubola.

¹² Wapi mutindu nge me kubwa katuka na zulu tii na yisi?

Nge mbwetete yina ke lezimaka, mwana ya suka-suka!

Wapi mutindu nge me kubwa na ntoto, nge yina nungaka bayinsi ya bantu!

¹³ Nge vwandaka tuba na yisi ya ntima mutindu yayi:

«Mu ke yuluka tii na dizulu,
mu ke tula kiti ya munu ya kintinu na zulu ya bambwetete ya Nzambi,
mu ke vwanda na zulu ya mongo ya mbwabanu, kuna na nsuka ya node.

¹⁴ Mu ke yuluka na zulu ya matuti,
mu ke vwanda mutindu mosi na Nzambi ya Kulu-tila Kuzangama.»

¹⁵ Kasi ba me kulula nge tii na yinsi ya bafwa, ba me kulula nge na yisi ya dibulu.

¹⁶ Bayina ke na kutala nge, ke na kusikikaka meso ya bawu na nge.

Bawu ke na kutala nge na nkebolo nyonso,
bawu ke na kutuba: «Yayi ni muntu yina vwan-
daka ningisa ntoto?

Yayi ni muntu yina vwandaka tekitisa bayinsi ya
bintinu?

¹⁷ Ni yandi vwandaka mwangisa yinza mpe vwan-
daka kitula yawu na yinsi ya kuyuma?

Ni yandi vwandaka mwangisa bambanza
mpe vwandaka bika ve bankole?»

¹⁸ Ya tsyelika, bantinu nyonso ya bayinsi ata
kukatula mosi,

bawu nyonso na nkembo ya bawu, bawu kele ya
kulala muntu-muntu na kati ya ndyamu ya
yandi.

¹⁹ Kasi nge, ba me losa nge ntama ya mpyema ya
nge

mutindu kintala ya nganzi,
mutindu mvumbi ya muntu ba me kufwa na
mbele ya mvita

mpe yina ba me losa na kati ya dibulu ya matadi,
kisika yina bantu ke dyatata bamvumbi.

²⁰ Nge ke vukana ve na bampangi ya nge na
mpyema,

samu ti nge mwangisaka yinsi ya nge.

Nge kufwaka bantu ya nge.

Ba ke tanguna dyaka ve dikanda ya bantu ya
yimbi ya mankululu.

²¹ Benso kubama na kumanisa na kufwa bana
samu na yimbi yina batata ya bawu salaka!

Bika ti bawu kuzwa ve ntangu ya kubaka bantoto
samu na kufulusa yinza na mavanga ya bawu ya
yimbi.

²² Yave Nzambi ya binwani ke na kutuba: «Mu ke katula nkumbu ya Babilone mpe bantu ya bawu yina ke bikana moyo, bana ya bawu mpe bana ya bana ya bawu. Ni Yave me tuba yawu.

²³ Mu ke sala ti yawu kukuma bayinzo ya bangumba mpe dyanga, mu ke kombola bawu na kikombolo ya mwangusulu. Ni munu Yave Nzambi ya Binwani me tuba yawu.»

Yave ke mwangisa yinsi ya Asili

²⁴ Yave Nzambi ya binwani me kudya ndefi mutindu yayi:

«Ya tsyelika, yina mu kanisaka na kusala, yawu ke salama.

Yina mu kubikaka, ni yawu ke talana.

²⁵ Ee! Mu ke kufwa mu-Asili na yinsi ya yandi, mu ke dyatila yandi na zulu ya myongo ya munu, kizitu yina yandi tulaka bantu ya munu, yawu ke katuka, mufuna yina kele na zulu ya mapeka, yawu ke katuka.»

²⁶ Yina ni lukanu yina Yave me baka samu na ntoto nyonso.

Yina ni bankebosolo samu na bayinsi nyonso.

²⁷ Ntangu Yave Nzambi ya Binwani me baka lukanu yimeni,

nani lenda sala ti yawu kusalama ve?

Ntangu yandi me lambula yimeni diboko ya yandi,

nani lenda sala ti yandi kuvutula yawu?

Ba ke na kukebisa ba-Filiseti

²⁸ Mambu yina ba zonzaka na mvula yina kufwaka ntinu Akaze ni yayi:

29 Beno kuyangalala ve beno bantu ya yinsi
nyonso ya ba-Filiseti,
beno kuyangalala ve samu ti yinti yina vwandaka
bula beno me zengana!

Samu ti ni na mvumbi ya nyoka ke basikilaka
mpidi,
mpe mwana ya yawu yina ke butukaka, ke vwan-
daka nyoka yina ke dumukaka.

30 Na yina bana, ya ntete ya bantu ya mpamba ke
banda na kuyundula bibulu,
mpe bamputu ke banda na kulala na lukengolo
nyonso,
kasi mu ke fwisa bantu ya beno nsatu,
mpe bayina ke bikana na manima ya nge ke man-
isa na kufwa.

31 Myelo, beno yawula!
Nge mbanza, looka na ngolo!
Yinsi nyonso ya ba-Filiseti ke na kubwa!
Samu ti mulinga ke na kukatuka na node,
na sika ya mbeni mpe ata muntu me kondwa na
kati ya mulonga.

32 Wapi mvutu beno ke vutula na bayina me fidisa
bantu yayi?

Ya kele ni Yave yandi mosi muntu yidikaka Siyone,
bantu ya kukuluka ya dikanda ya bantu ya yandi
ke banda na kwenda bumbama kuna.

15

*Kitumbu ya bantu ya Mowabe
(15-16; Yel 48)*

¹ Kitumbu ya Mowabe.

Ee, na mpimpa mosi, mbanza ya Ale-Mowabe me
mwangana!

Ale-Mowabe me kuma kaka swii,
na mpimpa mosi, yawu me mwangana!

Kile-Mowabe me kuma kaka swii.

² Bawu ke na kukwenda na Yinzo ya nene ya
Nzambi,
bantu ya Dibone ke na kuyuluka na bisika ya
lusambulu yina kele na zulu ya myongo
samu na kudila.

Bantu ya Mowabe ke na kuyawula kuna na mongo
ya Nebo mpe na Medeba,
bayintu nyonso, ba me zenga yawu bansuki,
mandefo nyonso, ba me katula yawu.

³ Na babala-bala ya bambanza ya Mowabe, bantu
me lwata bilele ya bufwidi,
na zulu ya miludi ya kuyalumuka mpe na bisika
yina ba ke yonzamaka,
muntu-muntu ke na kulooka mpe ke na kudila
mingi.

⁴ Bantu ya Esebone mpe ya Eleyale ke na
kuyawula,
yawu ke na kuwakana tii na Yayase,
ni yawu yina binwani ya Mowabe ke na kulooka,
Mowabe ke na kutekita.

⁵ Ntima ya munu ke na kulooka samu na Mowabe:
Bawu ke na kukima tii na Soyale,
tii na Engellate-Selisila.
Bawu ke na kuyulukaka mongo ya Luyite na
kudila nyonso,
na nzila yina ke kwendaka na Yolonayime,
bawu ke na kwendaka wakisa bandinga ya bawu
ya mpasi,

⁶ samu ti maza ya Nimelime me sika,
matiti me yuma, yawu me beba,
matiti ya maza ke dyaka ve.

⁷ Ni yawu yina, ba ke na kulokota yina me bikana
na bawu,
mpe bawu ke na kunata yawu na lweka ya nkaka
ya muzumba, kisika ke menaka bayinti.

⁸ Samu ti ntoto nyonso ya ba-Mowabe me fuluka
na bidilu,
kulooka yina bawu ke na kulooka ke na kukuma
tii na Engelayime,
kuyawula ya bawu ke na kukwenda tii na Dibulu
ya Maza ya Elime.

⁹ Maza yina ke lutilaka na mbanza ya Dimone me
kuma menga na menga.

«Mu ke fidisa bampasi ya malu-malu na bwala
Dimone,
nkosi mosi ke kwiza nwanisa bayina me bikana
moyo na Mowabe,
bayina me bikana moyo na yinsi.»

16

Mowabe ke na kulomba lusalusu na Yelusalemi

¹ Katuka na Sela, na nzila ya yinsi ya kuyuma,
beno fidisa mwana ya nkombo ya mbakala ya
muntu ya kuzwa yinsi,
beno fidisa yawu na mongo ya Siyone ndumba ya
kitoko.

² Bandumba ya Mowabe ke vwanda na kumu ya
muzumba ya Alenone
mutindu bandeke yina kele ve na kisika ya kuk-
wenda,

mutindu bandeke yina ba me bingisa na dizanza.

³ Pesa beto malongi, nwanina beto,
keba beto mutindu mpewo na ntangu ya midi,
keba beto mutindu mpimpa ke yalumunaka kito-
mbe ya yawu,
bumba bayina me kwiza bumbama awa,
kuyekula ve bayina me kima awa!

⁴ Bika ti bantu ya Mowabe yina me kima, ba
kuyamba bawu na sika ya nge!
Vwanda kiswamunu ya bawu samu na
kimwangisi,
samu ti kilumbu kele yina bankwamusu ke man-
isa,
bamwangusulu ke manisa,
mpe muntu yina ke kwamisaka ke zimbana na
yinsi.

⁵ Ni na bumbote kiti ya kintinu ke tatamana na
kuvwanda,
mpe na zulu ya yawu, muntu ya dikanda ya Davidi
ke vwanda kuna,
samu na kuyala na kukwikama nyonso.
Ya ke vwanda zuzi mosi ya kusungama,
yandi ke sadila ludedomo na nswalu nyonso.

Kuyawula samu na Mowabe

⁶ Beto kuwaka mutindu bantu ya Mowabe salaka
lunangu,
lunangu mosi ya kusakana ve.
Ee! Beto zaba mayama ya bawu mpe bawu ke
talaka ti ni bawu ke lendaka.
Beto zaba mvwandulu ya bawu mpe mambu ya
bawu ya mpamba-mpamba.

⁷ Ni yawu yina bantu ya Mowabe ke na kuyawula
samu na bawu mosi,
bawu nyonso ke na kuyawula.
Beno ke kuyawula samu na maboke ya bambuma
ya vinu
yina ba vwandaka sala kuna na Kile-Elese.
Bantima ya bawu me lwala
mpe bawu ke na kulenda dyaka ve.

⁸ Samu ti bantoto ya Esebone me kuyuma,
bamfumu ya bayinsi me zenga bayinti ya vinu ya
kitoko ya Sibema,
yawu vwandaka kwenda tii na Yazele,
yawu vwandaka suka na yinsi ya kuyuma mpe
bintala ya yawu vwandaka luta mubu.

⁹ Ni yawu yina mu ke na kudila kintwadi na
bantu ya Yazele, samu na bilanga ya vinu ya
Sibema,
mu ke na kubulumuna mansangasa ya munu,
samu na beno bantu ya Esebone mpe
Eleyale,
samu ti beno ke na kusala dyaka ve milolo ya
nsayi,
na yina me tadila kubuka mpe kuyonzika.

¹⁰ Kyese mpe mayangi ke dyaka ve, na kati ya
bilanga ya bayinti ya bambuma, yina ba ke
kudyaka,
na kati ya bilanga ya bayinti ya vinu, milolo ya
nsayi mpe makelele ya kilengi ke dyaka ve,
bayina ke yonzikaka bambuma ya vinu ke na
kukamuna dyaka ve yawu na bikamununu,
mu ke sala ti milolo ya nsayi kuvwanda dyaka ve.

¹¹ Ni yawu yina, na kati ya ntima ya munu,
misopo ya munu ke na kuningana samu na
Mowabe,
mu ke na kuningana mutindu nsambi,
mu ke na mpasi na ntima samu na Kile-Elese.

¹² Mowabe me talana,
yandi me lemba na zulu ya kisika ya lusambulu
yina kele na zulu ya mongo,
yandi me kwiza na kisika ya yandi ya lusambulu,
samu na kusambila,
kasi yandi me kuzwa ata kima ve.

¹³ Yina ni mambu ya Yave yina yandi tubaka,
katuka ntama na yina me tadila Mowabe.

¹⁴ Ntangu yayi, Yave ke na kutuba mutindu yayi:
«Na bamvula tatu, mutindu kele bamvula yina
muntu ke kuzwaka difuta, nkembo ya Mowabe ke
safuka. Ata ti bawu kele mingi-mingi, bayina ke
bikana moyo, bawu ke kuma kaka mwa bima ya
fyoti yina kele ve mfunu.»

17

Mfundusu samu na Damase mpe Isayeli

¹ Kitumbu yina me tadila mbanza Damase.
Damase ke zimbana, yawu ke vwanda dyaka ve
mbanza,
yawu ke kuma kikunku ya matadi.

² Bambanza ya mudimba ya Alowele ba me bika
yawu,
yawu me kuma ya bibulu,
bibulu ke banda na kupemaka kuna mpe ata
muntu ke kimisa bawu.

³ Na yina, bibaka ya lukengolo ya Efalayime ke zimbana
mpe yinsi ya kintinu ya Damase, bantu ya Alame
yina ke bikana bawu mpe ke zimbana.
Yawu ke vwanda mpe mutindu mosi na nkembo
ya bana ya Isayeli,
ni Yave Nzambi ya Binwani me tuba yawu.

⁴ Na kilumbu yina, nkembo ya Yakobi ke lemba,
mpe mafuta na musuni ya yandi ke vwanda dyaka
ve.

⁵ Yinsi nyonso ke vwanda mutindu bilanga ya
bambuma ya faline na manima ya kuy-
onzika biko ya bambuma ya faline na
matiti ya yawu.

Yinsi ke mwangana mutindu bilanga ya bam-
buma ya faline na mudimba ya ba-Lefayi
na manima ya kuyonzika bambuma.

⁶ Ya ke bikana mwa bintala mutindu ntangu ba ke
ningisa bayinti ya olive,
bambuma zole to tatu ya olive ke bikana na nsongi
ya yinti,
bambuma yiya to tanu ya olive na bintala ya
mbote,
Ni Yave Nzambi ya Isayeli me tuba yawu.

⁷ Na kilumbu yina, muntu ke baluka samu na
kutala kiyidiki ya yandi, mpe meso ya yandi ke
talisa na Nzambi ya Longo ya Isayeli.

⁸ Yandi ke balula dyaka ve kizizi ya yandi na
biyokolo ya minkayulu yina maboko ya yandi
yidikaka. Yandi ke tala dyaka ve biteki yina yandi
yidikaka na misapi ya yandi kumi mpe yandi ke

tala dyaka ve makunzi ya longo mpe makunzi yina ba byekaka samu na ntangu.

⁹ Na kilumbu yina, bambanza ya Isayeli yina kele ya kutungama na bibaka ya lukengolo, yawu ke kuma yinsi ya kuyuma ya kyadi. Ba ke bika bambanza yango mutindu bambanza ya ba-Ivi mpe ya ba-Amoli, mutindu ba bikaka yawu bilumbu yina lutaka, na nkwizulu ya bantu ya Isayeli. Yawu ke mwangana.

¹⁰ Nge Isayeli, nge me zimbana Nzambi yina vuukisaka nge
mpe nge me bambuka ve moyo na ditadi ya nene yina vwandaka kiswamunu ya nge,
ni yawu yina nge me sala bilanga ya kitoko samu na binzambi-nzambi ya nge,
nge ke na kumwanga bambuma ya nzenza.

¹¹ Kilumbu yina nge kundaka yawu, nge talaka mutindu yawu menaka.
Mbala mosi na suka, bambuma yina nge vwandaka me mwanga, yawu pesaka bifulu.
Kasi na ntangu ya kuyonzika, ata kima ke dyaka ve,
kimbevo me kuma ngolo mpe manganga kele ve.

Ba bingisaka bambeni na mpimpa mosi

¹² Kyadi! Makelele ya makanda ya bantu ya mingi-mingi
ke na kuwakana mutindu makelele ya mubu!
Makelele ya makanda ya mingi-mingi ya bantu
ke na kuwakana mutindu makelele ya maza ya ngolo.

13 Makanda ya bantu ke na kuwakisa makelele ya
mutindu maza ya nene-nene,
kasi ntangu Yave ke sembaka bawu, bawu ke
kimaka ntama,
bawu ke mwanganaka mutindu matiti ya nyanga
yina mupepe me nata na zulu ya myongo ya
fyoti,
mutindu matiti yina kimbongila me nata na mant-
wala ya kitembo ya ngolo.

14 Ntangu nkokila ke kumaka, kaka boma na
boma.
Tekila suka kukuma, bawu ke dyaka ve!
Yina ni musendo ya bayina ke labaka beto,
kikunku ya bayina ke bakaka bima ya beto na
ngolo.

18

Bankebosolo samu na bantumwa ya Kuse

1 Kyadi na yinsi yayi kisika ke na kuwakana
makelele ya mapapu,
ntoto yina kele na lweka ya nkaka ya banzadi ya
Kuse!

2 Nge yina ke fidisaka bimonikisi ya nge na nzila
ya nzadi ya Nile,
na kati ya babwatu ya batwandu na zulu ya maza!
Bantumwa yina tambulaka na nswalu, beno
kwenda
na sika ya makanda ya bantu ya mitela ya yinda,
bantu yina mpusu ya nzutu ke lezimaka,
ya tsyelika, beno kwenda na sika ya makanda ya
bantu yina ba ke ndimaka ve,
makanda ya bantu ya lulendo, yina ba ke kimaka
boma,

mpe yina ke nikaka nyonso,
yinsi ya bawu kele ya kufuluka na banzadi.

³ Benso nyonso bantu yina ke zingaka na yinza,
beno yina ke zingaka na ntoto,
ntangu ba ke telemisa kidimbu ya yinsi na zulu ya
myongo, beno ke tala,
ntangu ba ke wakisa muningu ya mpungi, beno ke
kuwa.

⁴ Yave me tuba na munu mutindu yayi:
«Mu ke vwanda swii mpe katuka na Yinzo ya
munu, mu ke tala yina ke na kuluta,
mu ke ningana ve, mutindu tiya na kati ya nsemo
na ntangu,
mutindu dituti yina me yilama na maza ya kinoko
ya tiya na ntangu yina ba ke yonzikaka
bambuma.»

⁵ Samu ti ntete ti ntangu ya kuyonzika kukuma,
ntangu bifulu ke manisaka na kubasika,
ntangu bifulu ke kumaka bambuma ya vinu ya
kuyela,
ba ke zenga bintala na bambuma ya yawu,
ba ke katula bambuma mpe ba ke losa bintala.

⁶ Nyonso ba ke bika yawu na ba ngo-nuni ya
myongo,
mpe na bibulu ya mfinda,
bango-nuni ke sala mazanza ya bawu na ntangu
ya ntangu,
mpe bibulu ya mfinda ke sala bayinzo ya bawu na
ntangu ya madidi.

⁷ Na ntangu yina, ba ke nata minkayulu na sika
ya Yave Nzambi ya Binwani. Bayina ke nata yawu
kele bantu ya mitela ya yinda mpe yina mpusu
ya nzutu ke lezimaka. Ya ke bantu mosi ya nsisi,

dikanda ya bantu ya ngolo mpe yina ke nikaka nyonso. Yinsi nyonso ya bawu kele ya kufuluka na banzadi. Minkayulu yango ba ke nata yawu na kisika yina kele Nkumbu ya Yave Nzambi ya Binwani, na mongo ya Siyone.

19

Nsembolo ya yinsi ya Ngipiti

¹ Nsembolo ya yinsi ya Ngipiti ni yayi:

Yave me yuluka na zulu ya dituti yina ke kwen-
daka mbangu,

yandi ke na kukwiza na yinsi ya Ngipiti,

ntangu yandi ke na kubelama,

banzambi ya Ngipiti ke na kutekita,

mpe bantu ya Ngipiti ke na kumanisa ngolo.

² «Mu ke sala ti bantu ya Ngipiti kunwana bawu na
bawu,

konso muntu ke nwanisa mpangi ya yandi, konso
muntu ke nwanisa ndiku ya yandi,

bantu ya mbanza ke nwanisa bantu ya mbanza ya
nkaka, bantu ya yinsi ya kintinu ke nwana
na bantu ya yinsi ya nkaka ya kintinu.

³ Bantu ya Ngipiti ke lemba mingi,

mpe mu ke bebisa nyonso yina bawu kanisaka na
kusala,

bawu ke kwenda na sika ya banzambi ya luvunu
mpe bampeve ya bantu ya kufwa,

bantu yina ke bokilaka bampeve ya bantu ya
kufwa, mpe bantu yina ke bikulaka mambu
yina ke kwiza.

⁴ Mu ke yekula bantu ya yinsi ya Ngipiti na maboko ya bamfumu yina ke talaka ve bantu kyadi,

ntinu mosi ya lulendo ke yala bawu.»

Ni Yave Mfumu me tuba yawu,

Yave Nzambi ya Binwani me zonza.

⁵ Maza ya nzadi ya Nile ke kawuka, nzadi nyonso ke manisa na kuyuma.

⁶ Banzadi ke kuma na sunga ya yimbi, bamwila yina ke kubwaka na nzadi ya Nile, yawu ke yuma,

batwandu na matiti yina ya nkaka yina ke menaka na kati ya maza, yawu ke beba.

⁷ Na kumu ya yinda nyonso ya nzadi ya Nile, kisika yina nzadi ke bwabanaka na mubu, bilanga nyonso yina ba kundaka kuna, bilanga yina ke kuzwaka maza ya nzadi ya Nile, yawu ke yuma,

yawu ke zimbana mpe ata kima ke bikana.

⁸ Milobi-mbisi ke kwama, bayina nyonso ke losaka bandoba na kati ya nzadi ya Nile, bawu ke yawula,

bayina ke yalumunaka bampwasa na zulu ya maza ke vwanda na kyadi.

⁹ Bayina ke sadilaka na lino ke yobila nsoni, bayina ke bongisaka lino, mpe bayina ke yidikaka yawu, bizizi ya bawu nyonso ke soba samu na manyongo.

¹⁰ Yina ke simbaka yinsi ke mwangana, bayina nyonso ke salaka mpe ke kuzwaka difuta, bawu ke nyonga.

11 Bamfumu ya mbanza Sowane me kuma mutindu bizengi.

Bantu ya ndwenga yina ke pesaka ntinu ya Ngipiti malongi,

bawu me kuma mutindu kimvuka ya bizoba.

Wapi mutindu beno lenda tuba na ntinu ya Ngipiti ti:

«Beto kele bana ya bantu ya ndwenga, bana ya bantinu ya ntangu ya ntama?»

12 Wapi bawu, bantu ya nge ya ndwenga,

bipesi-malongi ya nge, wapi bawu?

Bika ti bawu kuzabisa nge nyonso,

bawu kuzabisa nge yinki Yave Nzambi ya Binwani,

me kubika na kusala ya yimbi samu na yinsi ya Ngipiti!

13 Bamfumu ya mbanza Sowane kele bilawu,

bamfumu nyonso ya mbanza Memfi ke na kuzaba dyaka ve yinki ya kusala,

bamfumu ya bifumba ya bawu ke na kunata bantu ya Ngipiti na nzila ya yimbi.

14 Yave me bulumuna mpeve mosi ya kizungu-zungu na kati ya bantu ya yinsi ya Ngipiti,

yandi me zimbisa bawu nzila na nyonso yina bawu ke na kusala,

bawu me kuma mutindu muntu me kola malafu mpe me kubwa na zulu ya bilusi ya yandi.

15 Na yina, bantu ya yinsi ya Ngipiti ke sala dyaka ata kima ve, bawu nyonso ke lenda dyaka ve na kusala ata kima, ya vwanda yintu, mpe mukila, ya vwanda diba mpe kintala.

Ngipiti ya mbasi

¹⁶ Na kilumbu yina, bantu ya yinsi ya Ngipiti ke kuma mutindu bakento. Bawu ke tekita mpe ke vwanda na boma, ntangu Yave Nzambi ya Binwani ke ningisila bawu diboko ya yandi.

¹⁷ Ntoto ya bantu ya Yuda ke talisa bantu ya Ngipiti boma. Konso ntangu yina ba ke banda na kutangunaka nkumbu ya ntoto ya Yuda, bantu ya Ngipiti ke tala boma, samu na mambu yina Yave Nzambi ya Binwani ke kubika samu na bantu ya Ngipiti.

¹⁸ Na kilumbu yina, ya ke vwanda kuna na yinsi ya Ngipiti, bambanza tanu kisika ba ke banda na kuzonzaka ndinga ya ba-Ebeleyo. Ba ke banda na kudyaka bandefi na Nkumbu ya Yave Nzambi ya Binwani. Mosi na bambanza yango ba ke bokila yawu Mbanza ya Ntangu.

¹⁹ Na kilumbu yina, kuna na kati-kati ya yinsi ya Ngipiti, ya ke vwanda na kiyokolo mosi ya minkayulu samu na Yave. Pene-pene ya ndilu ya yinsi, ya ke vwanda na ditadi yina ke vwanda ya kutelama mutindu kidimbu samu na Yave.

²⁰ Samu na Yave Nzambi ya Binwani, ya ke vwanda kidimbu mpe kimbangi na bantu ya Ngipiti. Ntangu ba ke kwamisa bawu, kana bawu kulooka na sika ya Yave, yandi ke fidisa bawu muvuukisi mpe yandi ke nwanina bawu, samu na kukuula bawu.

²¹ Yave ke sala ti bantu ya Ngipiti kuzaba yandi, mpe na kilumbu yina, bantu ya Ngipiti ke zaba Yave. Bawu ke sadila yandi na kupesaka yandi minkayulu mpe makabu. Bawu ke sadila Yave bansilulu mpe bawu ke lungisa yawu.

²² Yave ke bula bantu ya Ngipiti, yandi ke bula bawu, kasi yandi ke belusa bawu. Bawu ke vutuka na sika ya Yave. Yave ke wila bawu mpe yandi ke nyakisa bawu.

²³ Na kilumbu yina, ya ke vwanda na nzila yina ke katuka na yinsi ya Ngipiti tii na Asili. Bantu ya Asili ke banda na kukwendaka na Ngipiti mpe bantu ya Ngipiti ke banda na kukwendaka na Asili. Bantu ya Ngipiti ke sadila Yave kintwadi na bantu ya Asili.

²⁴ Na kilumbu yina, kintwadi na yinsi ya Ngipiti mpe ya Asili, yinsi ya tatu ke vwanda ni Isayeli. Bayinsi yayi ke vwanda lusakumunu ya ntoto nyonso.

²⁵ Yave Nzambi ya Binwani ke sakumuna yawu na kutuba: «Mu me sakumuna Ngipiti bantu ya munu, Asili yina mu yidikaka na maboko ya munu mpe Isayeli mvwilu ya munu!»

20

Esaya tambulaka kondwa binkuti, kondwa mapapa

¹ Na mvula yina ntinu ya Asili kumaka na Ase-dode, yandi fidisaka Salengone mfumu ya binwani, na kwenda zunga mbanza, samu na kubaka yawu na ngolo.

² Ya vwandaka ni na bantangu yina, Yave tubaka na yinwa ya Esaya mwana ya Amose mutindu yayi: Kwenda katula kinkuti ya bufwidi yina nge ke ya kulwata na luketo ya nge. Katula mpe mapapa ya nge na makulu. Esaya salaka mutindu yina. Yandi tambulaka kondwa binkuti na nzutu mpe makulu-ngulu.

³ Yave tubaka mutindu yayi: Mutindu kisyele ya munu Esaya me tambula kondwa binkuti na nzutu mpe makulu-ngulu, yawu kele kidimbu mpe lumoni ya yimbi, samu na yinsi ya Ngipiti mpe Kuse, bamvula tatu,

⁴ ni mutindu mosi mpe ntinu ya Asili ke nata bantu ya Ngipiti, yina ba nataka na ngolo ya yinsi ya nzenza mpe bantu ya Kuse, yina ba nataka na bunkole. Ya vwanda bantwenya mpe biboba. Ba ke nata bawu nyonso makulu-ngulu mpe kondwa binkuti na nzutu. Ya ke vwanda dyambu ya nsoni samu na Ngipiti.

⁵ Na yina, bawu ke kuma na boma ya kulutula mpe bawu ke fuluka na nsoni, samu na Kuse yina ba vwandaka sadila kivuvu, mpe yinsi ya Ngipiti yina bawu vwandaka sadila masiika.

⁶ Samu na yawu, bantu yina ke zingaka na kizunga yina ke tuba mutindu yayi: «Beno tala yinsi yina beto vwandaka sadila kivuvu! Beto vwandaka tula ntima na yawu, samu na kusadisa beto, samu na kukuula beto na maboko ya ntinu ya Asili! Ntangu yayi, wapi mutindu beto ke vuuka na maboko ya yandi?»

21

Babilone me kubwa

¹ Yayi ni nsembolo samu na Yinsi ya kuyuma ya Mubu:

Mutindu mupepe ya ngolo ke lutaka na Nengeve, mbeni mpe me katuka na yinsi ya kuyuma, na yinsi mosi ya nsisi.

² Ya kele lumoni mosi ya nsisi mu kuzwaka.

Ndiku ya ntama me kuma kiyekudi, kimwangisi
ke na kumwangisa.

Ba-Elame beno kwenda nwana! Beno kwenda
zunga Mede samu na kubaka yawu!

Mu ke sukisa kuyawula nyonso.

³ Ni yawu yina, mu me fuluka na manyongo,
bampasi me lwata munu,
mutindu bampasi ya kento na ntangu ya kubuta,
bankwamusu me kanga munu makutu,
boma me kufwa munu meso.

⁴ Ntima ya munu ke dyaka ve na kizunu,
mu ke na kutekita na boma.
Mpimpa yina vwandaka pesa munu kilengi,
yawu me kuma mpimpa yina ke na kotalisa munu
boma.

⁵ Ba me yidika mesa,
ba me fuka yawu na lele,
ba ke na kudya mpe kunwa.
Na mpamukunu ba me looka:
Bamfumu, beno telama,
beno tula mafuta na binwanunu ya beno!

⁶ Mfumu me tuba na munu mutindu yayi:
Kwenda, tula nkebi.
Yandi kusamuna yina bawu ke na kutala.

⁷ Kana yandi tala kipusu-pusu yina ke na bam-
punda zole-zole,
mpe binati bambuluku na zulu ya bambuluku,
mpe bantu ya nkaka na zulu ya basamo,
bika ti yandi kutala bawu mbote, mbote-mbote.

⁸ Mpe yandi lookaka mutindu nkosi:

Mfumu ya munu, bilumbu nyonso mu ke vwan-
daka ya kukubama!

Mu ke kayaka meso bampimpa nyonso, na kisika
ya munu ya bankebi.

⁹ Bapusu-pusu ya mvita ke na kukwiza na bantu,
bampunda zole-zole!

Yandi ke na kutuba:

Babilone me kubwa! Yawu me kubwa!

Biteki nyonso ya banzambi ya yawu,
yawu yayi na ntoto, yawu me mwangana!

¹⁰ Beno bayina ba bulaka,
mutindu ba ke bulaka bambuma, na kisika ya
munu,
yina ba ke kukabula bambuma na matiti ya yawu,
mambu yina mu me kuwa na sika ya Yave,
Mfumu ya Binwani, Nzambi ya Isayeli,
mu me zabisa beno yawu.

Nkebi, mpimpa me kuma wapi kisika?

¹¹ Mambu ya nsembolo samu na mbanza «Duma»
ni yayi:

Kuna na Seyile ba ke na kulooka, samu na munu
mutindu yayi:

«Nkebi, yinki nge ke na kutuba na yina me tadila
mpimpa?»

Nkebi, yinki nge ke na kutuba samu na mpimpa?»

¹² Nkebi vutulaka:

«Suka ke na kwiza, mpimpa mpe ke na kwiza.

Kana beno zola kuyufula byuvu, beno yufula!

Beno kwiza! Ee, beno kwiza ya beno dyaka!»

Mambu ya nsembolo ya kizunga Alabi

¹³ Mambu ya nsembolo ya kizunga Alabi ni yayi:

«Beno bantu yina ke zyetaka na zulu ya basamo ya Dedane,

beno ke lutisa mpimpa na kati ya matiti ya Alabi!

¹⁴ Beno kwenda bwabana bayina ke na mpwila ya maza, beno natina bawu maza.

Beno bantu yina ke zingaka na Tema, beno kwenda na mantwala ya bayina kimaka, beno natina bawu mampa.

¹⁵ Samu ti bawu kimaka na mantwala ya mbele ya mvita,

mbele ya mvita ya kutelama, mpe na mantwala ya munani ya kukubama,

na mantwala ya mvita ya ngolo.»

¹⁶ Mfumu tubaka na munu mutindu yayi: Na kati ya mvula mosi, mutindu ba ke tangilaka mvula ya muvimba ya muvondi, nkembo nyonso ya Kedale ke zimbana.

¹⁷ Ya ke bikana kaka mwa lutangu ya fyoti ya binwani yina ke sadila minani, mpe ya binwani na sika ya bantu ya Kedale. Ni Yave Nzambi ya Isayeli me tuba yawu.

22

Bankebosolo na Yelusalemi

¹ Mambu ya nsembolo na yina me tadila mudimba ya balumoni ni yayi:

Samu na yinki nge me yuluka

nge na bantu ya nge na zulu ya miludi ya kuyalumu-

² nge mbanza ya makelele, ya kufuluka na mu-

vusu,

mbanza ya kyese?

Bantu ya nge ke kufwa ve na mbele ya mvita,

bawu ke kufwa ve na kati ya muzingu.

³ Bamfumu nyonso ya nge ya binwani me kima,
bantu yina ke sadilaka minani bwilaka bawu.
Bayina nyonso ba me kuzwa, ba bwilaka bawu
kisika mosi,

ntangu bawu vwandaka kima ntama.

⁴ Ni yawu yina mu ke na kutuba na beno:

«Beno baluka, beno tala munu ve,
beno bika mu dila mingi.

Beno kwiza ve nswalu na kukindisa munu,
samu na mwangusulu yina me kotila mukangu ya
munu, bantu ya munu.

⁵ Ya tsyelika, ya kele kilumbu mosi
ya mvwanzi, ya mwangusulu mpe ya nsoni,
samu na Yave Nzambi ya Binwani,
na kati ya Mudimba ya Balumoni.»

Bibaka me mwangana,
makelele ya kyadi ke na kuwakana tii na zulu ya
myongo.

⁶ Elame me baka nkutu ya madyonga,
yandi ke na kukwiza na bampunda
mpe bapusu-pusu yina ke na kunataka binwani,
bantu ya Kile me basisa binwanunu yina ke ke-
baka nzutu.

⁷ Mindimba ya nge ya kulutila kitoko me fuluka na
bapusu-pusu,
binwani yina kele na zulu ya bapusu-pusu me
kubama samu na mvita na kisika yina ke
talasanaka na mwelo ya mbanza.

⁸ Tala Yuda yandi yayi ke dyaka ve na lukengolo.

Na kilumbu yina, beno tulaka kivuvu ya beno

na kati ya binwanunu yina kele na Yinzo ya Mfinda.

⁹ Beno zaba wapi mutindu mabulu kele mingi na kati ya bibaka ya Mbanza Davidi.

Beno fulusaka maza na kibumbulu yina kele na yisi.

¹⁰ Beno salaka lutangusu ya bayinzo ya Yelusalemi mpe beno mwangisaka yawu samu na kukindisa bibaka yina ke zungaka mbanza.

¹¹ Beno yidikaka kibumbulu ya maza na kati-kati ya bibaka nyonso zole,

samu na maza ya kizinga ya ntama.

Kasi beno talisaka ve meso ya beno na sika ya Nzambi, yina yidikaka bima nyonso, yandi yina kubikaka yawu katuka ntama.

¹² Na kilumbu yina, Yave Mfumu ya Binwani bokilaka beno

samu na kudila, na kuyawula,

na kukatula bansuki ya yintu mpe kulwata kinkuti ya bufwidi.

¹³ Kasi beno yangalalaka mpe beno sakanaka ya beno na kilengi nyonso!

Beno kufwaka bangombe, beno zengaka balaka ya bankombo mpe ya mameme,

Beno kudyaka misuni, beno kunwaka vinu, mpe beno tubaka:

«Beto kudiyeno, beto kunweno, samu ti mbasi beto ke kufwa ya beto!»

¹⁴ Yave Nzambi ya Binwani lakisaka munu mambu yayi:

«Ntangu nyonso yina beno ke zinga,
yimbi yayi, mu ke lemvokila yawu ve.»
Ni Yave Nzambi ya Binwani me tuba yawu.

Ba kebisaka mfumu Sebensa

¹⁵ Yave Nzambi ya Binwani ke na kutuba:
«Kwenda tala mfumu Sebensa,
yina kele mfumu ya yinzo ya ntinu.
Nge tuba na yandi:

¹⁶ Yinki kele mvwilu ya nge awa,
to nani kele muntu ya dikanda ya nge,
samu ti nge timuna ndyamu?
Nge me timuna ndyamu na kisika yayi,
na zulu ya myongo,
mpe nge me bongisa yinzo na kati ya ntadi?

¹⁷ Yave ke losa nge ntama na mbala mosi.
Yandi ke kanga nge basinga mbote-mbote samu ti
nge ningana ve,

¹⁸ yandi ke nengumuna nge mutindu kifunda,
na ntoto ya kutandama.

Ni kuna nge ke kufwa,
ni kuna ke vwanda bapusu-pusu ya nge ya
nkembo,
nge yina ke na kusala nsoni ya yinzo ya mfumu ya
nge!

¹⁹ Mu ke bingisa nge na kisika ya nge,
mu ke katula nge na kisalu ya nge.

²⁰ Na kilumbu yina, mu ke bokila kisyelo ya munu
Elyakime mwana ya Yilekya.

²¹ Mu ke lwatisa yandi kiyunga ya nge,
mu ke tula yandi singa ya luketo ya nge,
mu ke tula lutumu ya nge na maboko ya yandi.

Yandi ke vwanda tata ya bantu yina ke zingaka na Yelusalemi,
tata ya bantu ya dikanda ya Yuda.

²² Mu ke tula fungula ya yinzo ya Davidi na zulu ya digembo ya yandi.

Ntangu yandi ke fungula, muntu ve ke kanga, mpe ntangu yandi ke kanga, muntu ve ke fungula.

²³ Mu ke kotisa yandi mutindu nsonso na kisika mosi ya ngolo.

Yandi ke vwanda na kiti mosi ya kintinu ya nkembo, samu na dikanda ya yandi.»

²⁴ Nyonso yina ke salaka nkembo ya dikanda ya yandi, yawu ke vwanda dyaka ve, ya vwanda bintala ya nene mpe mandalala yina ke landilaka, bandonga nyonso kubanda na ya nene tii na mayuki!

²⁵ «Yave Mfumu ya Binwani ke na kutuba, na kilumbu yina, yinti yina ba kotisaka na kisika ya ngolo, yawu ke katuka. Ba ke bula yawu mpe yawu ke lemba. Dema yina vwandaka na zulu ya yawu ke katuka.» Ni Yave me tuba yawu.

23

Nsembolo ya Tile

¹ Mambu yina me tadila nsembolo ya Tile ni yayi: Beno looka, beno babwatu ya Talesise, samu ti yawu me mwangana.

Bayinzo kele dyaka ve, nkotolo kele dyaka ve!

Ba lakisaka yandi yawu katuka kuna na Kitime.

² Beno vwanda mababa samu na boma beno bayina ke zingaka na ndilu ya mubu,

mpe beno bantu ya mumbungu ya Sidone yina ke
tambulaka na ndilu ya mubu!

³ Bambuma ya faline yina ba kundaka na ndilu
nyonso ya Nile,

bambuma yina ba yonzikaka pene-pene ya nzadi,
ni yawu vwandaka ndandu ya yawu,
yawu kumaka zandu ya bantu ya bayinsi ya
nkaka.

⁴ Nge Sidone, tala nsoni!

Samu ti mubu me zonza, kiswamunu ya mubu ke
na kutuba:

«Mu me kuzwa ve misongo,
mu me buta ve, mu me kulisa ve matoko,
mu me kulisa ve bandumba.»

⁵ Ntangu bantu ya Ngipiti ke kuwa mambu yina
mpe ntangu ba ke kuwa nsangu ya nsembolo ya
Tile,

bantu ke kubwa.

⁶ Beno kima tii na Talesise,

beno yina ke zingaka na ndilu ya mubu, beno
looka.

⁷ Yayi ni mbanza ya beno yina beno ke tadilaka
kilengi?

Mbanza yina kele katuka bantangu ya ntama?

Bantu ya mbanza yayi vwandaka kwenda zinga
na bayinsi ya nzenza yina kele ntama.

⁸ Tile vwandaka kabula bayimpu ya kintinu,
bantu ya yandi yina vwandaka sala mumbungu,
bawu vwandaka mutindu bana ya bantinu.

Bantu ya yandi yina ke salaka mumbungu,
ni bawu bantu yina ba vwandaka zitisa na yinza.
Nani bakaka lukanu ya kumwangisa mbanza
yayi?

⁹ Ni Yave Nzambi ya Binwani salaka mambu yina.

Yandi salaka mutindu yina
samu na kubwisa lunangu ya nyonso yina ba ke
zitisaka,
samu na kukulula nyonso yina ba ke sadilaka
nsangu awa na ntoto.

¹⁰ Nge ndumba ya Talesise, sala bilanga na yinsi
ya nge mutindu Nile,
samu ti dibungu kele dyaka ve.

¹¹ Yave me yalumuna diboko ya yandi na zulu ya
mubu,
yandi me tekitisa bayinsi ya bintinu,
yandi me pesa ntumunu na Kaana,
samu na kumwangisa bisika yina kele ya ku-
tungama na bibaka ya lukengolo.

¹² Yandi tubaka mutindu yayi:
«Nge Sidone ndumba ya kitoko, nge yina ba be-
bisaka,
nge ke sakana dyaka ve!
Telama, luta pene-pene ya yinsi ya Kitime!
Ata ti nge luta kuna, nge ke kuzwa ve kizunu.

¹³ Tala yinsi ya ba-Kalede,
yawu ke dyaka ve na bantu,
ba-Asili salaka ti yinsi ya ba-Kalede kukuma ya
bantu yina ke zingaka na yinsi ya kuyuma,
bawu ke tungaka bayinzo ya mitela ya yinda,
bawu mwangisaka bayinzo ya bantinu ya Tile,
bawu kitulaka bayinzo yango kikunku ya matadi.

¹⁴ Beno babwatu ya Talesise, beno yawula!
Ya tsyelika kiswamunu ya beno me mwangana!»

¹⁵ Na kilumbu yina, ba ke zimbana mbanza
Tile na bamvula makumi nsambwadi, mutindu
kele yinda ya luzingu ya ntinu. Na manima ya

bamvula makumi nsambwadi, mpasi yina ke kumina Tile ke vwanda mutindu mosi na mpasi yina ke kuminaka kento ya kindumba:

¹⁶ Nge kento ya kindumba yina ba zimbanaka, baka nsambi, kwenda zungidila mbanza nyonso! Sika mbote nsambi, sala miningu ya mutindu na mutindu, samu ti ba kubambukila nge moyo!

¹⁷ Na manima ya bamvula makumi nsambwadi, Yave ke telama samu na Tile mpe Tile ke vutukila na kusadila mambu ya yandi ya busafu. Yandi ke banda na kusala kindumba na bayinsi ya bintinu ya yinza na ntoto nyonso.

¹⁸ Kasi ndandu ya Tile mpe difuta ya busafu ya yandi, ba ke pesa yawu na Yave. Ba ke kutikisa ve yawu mpe ba ke bumba ve yawu. Difuta ya Tile ke vwanda samu na bayina ke zingaka ma mantwala ya Yave. Samu na bawu ya kele madya yina ke yukutisaka mpe bilele ya minkembo.

24

Ntoto me kota kifwidi

¹ Ya tsyelika, Yave ke sala ti ntoto kukuma mutindu yinsi ya kuyuma, yandi ke mwangisa yawu, yandi ke mwangisa kizizi ya ntoto, yandi ke mwangisa bantu ya ntoto.

² Ya ke vwandila mutindu mosi samu na nganga-Nzambi mpe bantu ya yandi, samu na mfumu mpe kisadi ya yandi, samu na mfumu ya kento mpe kisadi ya yandi ya kento,

samu na muntu yina ke salaka mumbungu mpe
muntu yina ke sumbaka,
samu na kidefisi mpe muntu yina ke defaka,
³ Ntoto nyonso me mwangana, ba me baka bima
nyonso na ngolo.

Ni Yave me tuba yawu.

⁴ Ntoto me kota kifwidi, yawu me lemba,
yinz a me mwangana, yawu kele dyaka ve na
ngolo.

Bantu ya mfunu ya ntoto mpe ke na kuzimbana.

⁵ Ntoto me safuka na bayina ke zingaka kuna,
samu ti ba me sadila ve na misiku,
Bawu me tumama ve na bansalulu ya misiku,
bawu me zenga ngwisani ya bantangu nyonso.

⁶ Ni yawu yina nsingulu me kudya ntoto,
mpe bantu ke tala mpasi samu na mavanga ya
bawu ya yimbi,
ni yawu yina bawu me nyenga na tiya,
bawu me bikana kaka mwa ndambu.

⁷ Vinu ya malu-malu me kota na kifwidi,
bilanga ya bayinti ya vinu me yuma.
Bayina nyonso vwandaka na kyese na ntima,
bawu ke na kuyawula.

⁸ Kilengi ya bangoma me manisa,
makelele ya kyese ke dyaka ve,
nsayi ya muningu ya nsambi me manisa.

⁹ Ba ke na kunwa dyaka ve vinu na kuyimba
nyonso,
malafu ya ngolo me kuma ndudi na yinwa ya
bayina ke kunwaka yawu.

10 Mbanza yina vwandaka dyaka ve na bantu me mwangana.

Bayinzo nyonso me kangama,
ba ke na kukota dyaka ve.

11 Ba ke na kwendaka yawula na banzila,
samu ti vinu me kondwa,
Kilengi nyonso me zimbana,
nsayi nyonso me basika na yinsi.

12 Kaka ni mwangusulu me bikana na mbanza,
mpe mwelo yina ba mwangisaka ke na kufusa.

13 Ya tsyelika, na ntoto nyonso, ya me bikana kaka mwa bantu ndambu,
mutindu bambuma ya olive yina ke bikanaka na manima ya kuyonzika bambuma,
mutindu bambuma ya vinu yina ke bikanaka na manima ya kuyonzika bambuma.

Kilengi ya yimbi

14 Bayina bikanaka moyo ke na kusala milolo ya nsayi,
na wesete ba ke na kuyangalala samu na bunene ya Yave.

15 Beno pesa masiika na Yave na bisika yina nsemo ke na kulezima,
na kati ya bisanga mpe na mubu,
beno siika Nkumbu ya Yave Nzambi ya Isayeli!

16 Tii na bandilu ya ntoto, beto ke na kuwa mikunga yayi:

«Nkembo na muntu ya kudedama!»

Kasi munu, mu ke na kutuba ti mu me zimbana!

Kyadi na munu!

Bantu ya yimbi ke tekaka bampangi,

Kyadi mingi!

Bantu ya yimbi ke bikaka ve na kuyekula bam-pangi.

¹⁷ Nsisi, dibulu mpe mutambu
ke kuzwa beno, beno yina ke zingaka na ntoto!

¹⁸ Muntu yina ke kima makelele ya boma,
yandi ke kubwa na dibulu,
muntu yina ke basika na dibulu,
yandi ke bakama na mutambu,
samu ti banela ya dizulu me funguka,
balufulu ya ntoto me tekita.

¹⁹ Ntoto ke na kupasuka,
ntoto ke na kusala banzila,
ntoto ke na kuningana.

²⁰ Ntoto ke na kuningana mutindu muntu me kola
malafu,
yawu me mwangana mutindu yinzo,
samu na dema ya yimbi ya bantu ya yawu,
yawu me kubwa, yawu ke telama dyaka ve.

Bandukulu ya kintinu ya Nzambi

²¹ Na kilumbu yina, katuka kuna na dizulu, Yave
ke semba binwani ya mazulu, na ntoto, yandi ke
semba bantinu ya ntoto.

²² Ba ke kutikisa bawu mutindu bankole na kati
ya boloko, ba ke kanga bawu na kati ya kisika
ya kutungama na bibaka ya lukengolo, mpe na
manima ya bilumbu, bawu ke futa yimbi ya bawu.

²³ Ngonda ke lezima dyaka ve,
ntangu ke tala nsoni.
Samu ti Yave Mfumu ya Binwani kele ntinu
kuna na Siyone mpe na Yelusalemi,

nkembo ya yandi ke vwanda na mantwala ya
bakalaka ya yandi.

25

Yave keke kiswamunu ya bantu ya kulemba

¹ Yave nge keke Nzambi ya munu,
mu ke kembila mpe mu ke siika nkumbu ya nge,
samu ti nge me lungisa mambu ya mbote,
nge keke ya kukwikama na lukanu yina nge
bakaka katuka ntama.

² Ya tsyelika, nge me sala ti mbanza kukuma
bikunku ya matadi,
mbanza ya kutungama na bibaka ya lukengolo me
mwangana,
yinzoy kitoko ya banzenza me zimbana,
yawu ke tungama dyaka ata fyoti ve.

³ Ni yawu yina, bantu ya lulendo ke na kukembila
nge,
bambanza ya bayinsi yina ke talaka ve bantu
kyadi ke zitisa nge.

⁴ Samu ti nge vwandaka kiswamunu ya muntu
yina kondwaka ngolo,
kiswamunu ya mputu na ntangu ya kyadi,
kibumbamanu na ntangu ya kitembo ya ngolo,
mpewo na ntangu ya tiya,
ya tsyelika, mupepe ya bantu ya lulendo
keke mutindu kitembo ya ngolo yina ke
mwangisaka bibaka.

⁵ Mutindu tiya na ntoto yina ata kima ke menaka,
ni mutindu yina nge sukisaka makelele ya
banzenza.
Mutindu dituti ke salaka na tiya,

ni mutindu yina nge ke kangaka makelele ya
bantu yina ke talaka ve bantu kyadi,

Mukembo ya bantu nyonso

⁶ Yave Mfumu ya Binwani,
ke sala samu na bantu nyonso na zulu ya mongo
yayi,

mukembo ya bangombe ya mafuta
mukembo ya vinu ya ntama,
mukembo ya mbisi ya kitoko
mpe ya vinu ya mbote.

⁷ Kuna na mongo,
yandi ke pasula lele yina ke kangaka bizizi ya
bantu nyonso,
divunga yina ke fukaka bayinsi nyonso.

⁸ Yandi ke zimbisa lufwa samu na bantangu
nyonso,

Yave Mfumu ke kusuna
mansangasa ya bizizi ya bantu nyonso,
yandi ke zimbisa
nsoni ya bantu ya yandi na ntoto nyonso.
Ni Yave me tuba yawu.

Kyadi na Mowabe

⁹ Na kilumbu yina ba ke tuba:

«Ni yandi Nzambi ya beto!

Beto me tula kivuvu ya beto na yandi,
yandi me vuukisa beto.

Samu ti beto me tula kivuvu ya beto na Yave,
beto kele na kyese mingi,
beto ke na kuyangalala na mpulusu ya yandi!

¹⁰ Ya tsyelika diboko ya Yave ke pemaka na zulu ya
mongo!»

Mpe Mowabe ba me mwangisa yawu,
mutindu matiti yina ba ke na kudyata na makulu
na dibulu ya mboloso.

¹¹ Na kati ya dibulu yina, yandi ke lambulaka
diboko ya yandi,
mutindu ke salaka muntu yina ke kusaya na kati
ya maza.

Kasi Yave ke bwisa lunangu ya yandi,
mambu ya yimbi yina maboko ya yandi ke salaka.

¹² Yave ke bwisaka, yandi ke kululaka bibaka ya
nge ya lukengolo yina kele ya kuzangama.
Yandi ke lalisaka yawu na ntoto,
yandi ke bwisaka yawu na kati ya fundu-fundu.

26

*Beto kele na mbanza yina kele na bibaka ya
lukengolo*

¹ Na kilumbu yina, kuna na yinsi ya Yuda,
ba ke yimbila mukunga yayi:
«Beto kele na mbanza ya kutungama na bibaka ya
lukengolo,

Nzambi me sala ti mpulusu kuvwanda
mutindu kibaka mpe lupangu.

² Beno fungula mwyelo,
samu ti bantu ya yinsi ya kudedama kukota,
bantu yina kele ya kukwikama.

³ Na muntu yina mabanza ya ntima ke sobaka ve,
nge ke pesaka yandi kizunu,
kizunu samu ti yandi ke tulaka kivuvu ya yandi na
nge.

⁴ Beno tula kivuvu ya beno bantangu nyonso na
Yave,

samu ti ya tsyelika ya kele na Yave,
Yave yina kele ditadi ya nene ya mankululu.

⁵ Yandi me bwisa bayina vwandaka zinga na zulu,
yandi me kulula mbanza ya kuzangama,
yandi me kulula yawu tii na ntoto,
yandi me simbisa yawu fundu-fundu.

⁶ Ba me dyatila yawu na makulu ya bamputu,
ba me dyatila yawu na balutambi ya bantu ya
mpasi.»

Lusambu, beto me tula kivuvu na nge Yave

⁷ Nzila ya muntu ya kudedama ni kusungama.
Nge yina kele ya kusungama,
nge ke yidikaka nzila yina muntu ya kudedama ke
landaka.

⁸ Ya tsyelika, na nzila yina nge ke tumisaka na
kulanda,
beto ke tulaka kivuvu ya beto na nge Yave.

Kubambuka moyo na Nkumbu ya nge,
kuzonza samu na nge, ni yawu kele nsatu ya beto.

⁹ Na mpimpa, mwela ya munu ke vwandaka na
nsatu ya nge,
na kati ya ntima ya munu, mpeve ya munu ke
sosaka nge,
samu ti ntangu bansembolo ya nge kubwaka na
ntoto,
bantu ya yinza ke longokaka ludedomo.

¹⁰ Kasi ntangu ba ke sadilaka bumbote na muntu
ya yimbi,
yandi ke longokaka ve yinki kele ludedomo,
yandi ke kukipesaka na kusala yimbi na yinsi ya
bantu ya kusungama,
yandi ke banzaka ve na bunene ya Yave.

¹¹ Yave, diboko nge kele ya kuzanguka mingi,
ni yawu yina bawu ke talaka yawu ata fyoti ve.
Bawu ke tala kimbanda yina nge ke na yawu na
bantu ya nge

mpe bawu ke kuma na nsoni mingi,
tiya ke yoka bambeni ya nge.

¹² Nge Yave, nge ke pesaka beto kizunu,
samu ti nyonso yina beto ke salaka,
ni nge ke lungisaka yawu na beto.

¹³ Yave Nzambi ya beto,
ya kele ni nge ve kasi ni banzambi ya nkaka yalaka
beto,
kaka ni nge ke salaka ti beto kubokila Nkumbu ya
nge.

¹⁴ Bayina kufwaka ke vutuka dyaka ve na luzingu.
Bamvumbi ke vumbuka ve,
samu ti nge pesaka bawu kitumbu,
nge manisaka na kufwa bawu,
nge me sala ti ba bambukila dyaka bawu moyo ve.

¹⁵ Yave, nge me funisa lutangu ya bantu!
Nge me funisa lutangu ya bantu!
Nge me lakisa nkembo ya nge,
nge me kulisa bandilu nyonso ya yinsi.

¹⁶ Yave, bawu sosaka nge ntangu bawu vwandaka
na mpasi,
bawu salaka balusambulu na kunyunguta ntangu
nge sembaka bawu.

¹⁷ Yave, na mantwala ya nge,
beto vwandaka mutindu kento ya kivumu me
kuma na misongo,
yandi ke na kuyawula, ke na kulooka samu na
misongo,

ni mutindu yina beto vwandaka ntangu beto
vwandaka ntama na nge.

¹⁸ Beto kuzwaka kivumu, beto talaka mpasi
mpe na ntangu ya kubuta, ya vwandaka kaka
mupepe ya mpamba.

Beto me pesa ve mpulusu na ntoto,
mpe beto me pesa ve luzingu na bantu ya malu-
malu na yinza.

Mvumbukulu ya bantu ya kufwa

¹⁹ Bika ti bantu ya nge ya kufwa bawu kuvumbuka
na lufwa!

Bika ti bamvumbi ya munu kutelama!

Beno vumbuka mpe beno sala milolo ya nsayi,
beno bayina ke zingaka na kati ya fundu-fundu!
Ya tsyelika, kinoko ya nge kele kinoko ya nsemo,
ntoto ke pesa dyaka luzingu na bantu ya kufwa.

²⁰ Beno bantu ya munu, beno kwenda na bayinzo
ya beno

mpe beno kanga myelo,
beno bumbama mwa ntangu
tii ntangu nkele ya Yave ke manisa.

²¹ Ya tsyelika, Yave ke na kubasika na kisika ya
yandi,

samu na kufutisa bantu ya ntoto,
yimbi ya bantu.

Ntoto ke lakisa menga yina tangaka,
ntoto ke bumba dyaka ve bantu yina kufwa.

27

Lufwa ya Levyatane ya mubu

¹ Na kilumbu yina, Yave ke baka mbele ya mvita ya ngolo, ya nene, mpe ya lulendo. Yave ke baka yawu mpe yandi ke sadila yawu samu na kwananisa nyoka yina ke kwendaka kima, nyoka yina ke na mayela ya yimbi. Yandi ke kufwa kibulu ya nsisi yina kele na kati ya mubu.

Yave na bilanga ya yandi ya bayinti ya vinu

² Na kilumbu yina,
beno yimbila mukunga mosi, samu na bilanga ya bayinti ya vinu yina ke pesaka vinu ya kitoko.

³ «Ni munu Yave ke kebaka yawu.
Mu ke tulaka yawu maza konso ntangu,
samu ti ba nwanisa ve yawu,
mpimpa na ntangu, mu ke kebaka bilanga ya munu ya bayinti ya vinu.

⁴ Mu kele dyaka ve na nkele na yandi,
kasi kana mu tala bansende mpe matiti ya bansende, mu ke nwanisa yawu!
Mu ke dyata yawu mpe mu ke yoka yawu.

⁵ Kasi muntu yina ke sala munu kibumbamanu ya yandi,
yandi ke sala kiwisa na munu,
ya tsyelika, yandi ke vwanda na kizunu na munu!»

Mulemvo ya Isayeli

⁶ Na bilumbu yina ke kwiza,
Yakobi ke basisa myanzi,
Isayeli ke basisa bifulu mpe bintala,
mpe yandi ke fulusa kizizi ya yinza na bambuma ya yandi.

⁷ Yave me bula yandi mutindu yandi mpe vwan-
daka bula bayina vwandaka bula yandi?

Yave me kufwa yandi, mutindu yandi mpe
kufwaka bayina yandi kufwaka?

⁸ Ve! Yandi fundisaka bawu na kubingisa bawu,
na kufidisa bawu na ngolo na yinsi ya nzenza,
Yave bingisaka bawu na mupepe ya yandi ya
ngolo,
na kilumbu yina ke salamaka kitembo yina ke
katukaka na esete.

⁹ Ni ngwisani yina mu ke sala na bawu
ntangu mu ke katula masumu ya Yakobi.
Yandi ke mwangisa matadi ya biyokolo nyonso,
yawu ke kuma mutindu matadi ya mpamba-
mpamba
ya kufuluka na fundu-fundu,
makunzi ya longo ya nzambi Asela
mpe biyokolo ya maaka ya nsunga ya mbote ke
vwanda dyaka ve.

¹⁰ Mbanza ya kutungama na bibaka ya lukengolo
ke dyaka ve na bantu,
yawu me kuma kisika ya mpamba,
yawu me bikana mutindu yinsi ya kuyuma.
Bana ya ngombe ke kwiza kudya kuna,
bawu ke lala kuna mpe bawu ke kudya matiti mpe
makasa.

¹¹ Ntangu bintala ke yumaka, ba ke zengaka yawu.
Mpe bakento ke yokaka yawu na tiya.

Ya vwandaka dikanda mosi yina kele ve na
mayela.

Ni yawu yina, kiyidiki ya yawu ke na kulakisa ve
bumbote ya yandi,
yina yidikaka yandi talaka ve yandi kyadi.

*Mvutukulu ya nene ya bayina vwandaka na
yinsi ya nzenza*

¹² Na kilumbu yina, Yave ke zenga bayinti,
kubanda na nzadi ya Efalate tii na muzumba ya
Ngipiti,
mpe ba ke lokota beno, mosi na mosi, beno bana
ya Isayeli.

¹³ Na kilumbu yina, ba ke wakisa muningu ya
mpungi ya nene,
na yina, bayina zimbanaka kuna na Asili, bawu ke
kwiza,
bayina mwanganaka tii na Ngipiti,
bawu ke fukama na ntadisi ya Yave
kuna na mongo ya longo, na Yelusalemi.

28

Kitembo ya mwangusulu na Samaliya

¹ Kyadi samu na Samaliya!
Bayina ke kolaka malafu kuna na ntoto Efalayime,
bawu kele na mayama ya mbanza yayi, yina kele
na kifwani ya yimpu ya kintinu.
Na mongo ya fyoti yina ke na kuyala mudimba ya
ntoto ya mbote, ya kele kitoko.
Kasi ya ke na kifwani na bifulu yina me yuma na
yintu ya bantu,
yina me kola malafu mpe me lala mpongi samu na
vinu.

² Tala, muntu ya nene mpe ya ngolo ke na kwiza sadila Yave.

Mutindu mvula ya matadi, ya mupepe ya ngolo yina ke mwangisaka, mutindu mupepe ya ngolo yina ke na kunata maza.

Na ngolo nyonso, yandi me bwisa nyonso na ntoto.

³ Mbanza yayi ke mwangana, mbanza yayi yina kele na kifwani ya yimpu ya kintinu, lunangu ya bayina ke kolaka malafu na ntoto ya Efalayime.

⁴ Ba ke dyata yawu, bifulu ya kuyuma yina vwandaka sala kitoko ya Efalayime, na zulu ya mongo ya fyoti yina vwandaka yala mudimba ya ntoto ya mbote, Samaliya ke vwanda mutindu mbuma ya ntete ya fike yina me yela ntete ti ntangu ya kulokota bambuma kukuma, kaka na ntangu yina muntu ke tala yawu, yandi ke buka mpe ke kudyu yawu na mbala mosi.

⁵ Na kilumbu yina, Yave Mfumu ya Binwani ke vwanda yimpu ya kitoko ya kintinu mpe musanga ya nkembo yina ba ke tulaka mbunzu,

samu na bantu ya yandi yina ke bikana ya moyo.

⁶ Yandi ke vwanda mpeve ya ludedomo na bazuzi, yandi ke fulusa na ngolo, bayina ke vutulaka bambeni na manima, na ntwala ya nkotolo ya mbanza.

Bikolo-malafu ke na kuseka mumbikudi

⁷ Banganga Nzambi na mimbikudi ke na kuzonza mambu ya kidi-kidi samu na vinu.

Malafu ke na kusala ti ba tambula tengu-tengu.
Samu na malafu ba ke na kuzonza kidi-kidi.
Vinu me balula bawu yintu,
malafu me sala ti ba tambula tengu-tengu,
bawu ke na kuzonza mambu ya kidi-kidi,
na ntangu bawu ke na kuzwa balumoni,
bawu ke na kutala mbote ve
ntangu bawu ke na kusala lufundusu.

⁸ Ba mesa nyonso me fuluka na bilusi,
nyonso me kuma mvindu!

Kisika ya kuvedila kele dyaka ve.

⁹ Bantu yina ke kolaka malafu tubaka mutindu
yayi:

Na nani Esaya zola kupesa bandongosolo?

Na nani yandi ke bangudila mambu?

Na bana yina ba me yimina mabene?

Na bana ya fyoti yina me bika mabene ya mama
ya bawu?

¹⁰ Ntumunu na ntumunu, ntumunu na ntumunu,
Musiku na Musiku, Musiku na Musiku,
fyoti awa, fyoti kuna.

¹¹ Ni yawu yina, Yave ke zonzila bantu yayi,
na ndinga ya nzenza, na bampova yina ba lenda
bakula ve.

¹² Yandi zabisaka bawu, awa ni kisika ya kizunu.
Beni bika yina me lemba kupema.

Awa, ni kisika ya kudingama.

Kasi bawu me zola ve kuwa Yave.

¹³ Ni yawu yina, samu na bantu yayi, mambu ya
Yave ke vwanda mutindu yayi:

Ntumunu na ntumunu, ntumunu na ntumunu,
Musiku na Musiku, Musiku na Musiku,
fyoti awa, fyoti kuna.

Kuna, na kutambula, bawu ke kubwa na mukongo
mpe bawu ke zengana mikwa,
bawu ke bakama na mutambu mpe bawu ke
kangama.

Ditadi ya nsongi

¹⁴ Na yina, beno kuwa mambu ya Yave,
beno bayina ke sekaka bampangi,
beno bayina kele bantwadisi ya bantu ya
Yelusalemi,

¹⁵ Beno ke tubaka: Beto me sala ngwisani na
lufwa,
beto me sala kindiku na yinsi ya bafwa,
ntangu mpasi ya nene ya mwangusulu ke kwiza,
yawu ke kuma ve na sika ya beto,
samu ti luvunu kele kiswamunu ya beto,
mambu ya kulunga ve kele kibumbamanu ya
beto.

¹⁶ Ni yawu yina, Yave Mfumu ke na kutuba:
Mu me tula na Siyone ditadi ya lufulu ya ngolo,
ditadi yina ba me soola, ya ntalu mpe ya mfunu,
ditadi ya nsongi yina lenda ningana ve,
ditadi yina me vwanda na ngolo nyonso.
Konso muntu yina ke tula kivuvu ya yandi na
yawu, yandi ke kubwa ve.

¹⁷ Kitezolo ya munu ya kutezila, ni kusungama,
singa yina ba ke sadilaka samu na kutelemisa
bibaka ni ludedomo,
kasi mvula ya matadi ke nata kibumbamanu ya
beno ya luvunu,
maza ke nata kiswamunu ya beno.

¹⁸ Ngwisani ya beno na lufwa ke beba,
kindiku ya beno na yinsi ya bafwa ke tatamana ve,
ntangu kiyoolo ya ngolo ke luta,

yawu ke dyata beto.

¹⁹ Konso ntangu yina yawu ke luta, yawu ke simba beno,
yawu ke luta konso suka, mpimpa na ntangu,
kaka makelele ya yawu ke talisa beno boma mingi.

²⁰ Mfulu ke vwanda fyoti samu ti muntu kulala kuna,
lele ke vwanda fyoti samu ti muntu kufukila na yawu.

²¹ Ya tsyelika, Yave ke telama mutindu yandi telamaka na mongo ya Pelasime,
Yandi ke lakisa nkele ya yandi mutindu yandi salaka yawu na mudimba ya Ngabawone,
samu na kusala kisalu ya yandi,
kisalu ya ngitukulu,
samu na kulungisa kisalu ya yandi,
kisalu yina yandi me salaka ntete ve.

²² Ntangu yayi beno bika lunangu, kana ve basinga ya beno ke lutila kukangama, ya tsyelika, Nzambi me baka yimeni nzengolo samu na mwangusulu ya yinsi nyonso, ni Yave Mfumu ya binwani, me zabisa munu yawu.

Ndwenga ya kisadi-bilanga, ndwenga ya Nzambi

²³ Beno fungula makutu, beno kuwa munu!
Beno sala keba mpe beno kuwa mambu ya munu!

²⁴ Kisadi-bilanga yina zola kukunda ke lutisaka ntangu ya yandi nyonso ve na kubalula kaka ntoto?
Yandi ke yidikaka kaka mikala mpe kusadilaka na sengo ntangu nyonso?

²⁵ Yandi ke bongisa ntete ntoto,

na manima yandi ke banda na kukunda bambuma ya nizele mpe bambuma ya kumine, yandi ke tula mpe bambuma ya faline, bambuma ya mile, ya Oloze, mpe na manima, ya kunda bambuma ya nkaka na ndilu ya bilanga.

²⁶ Ni Nzambi ya yandi ke na kulakisa yandi Musiku yayi ya kusadila, mpe ke na kulwengisa yandi.

²⁷ Samu ti ba ke kabulaka ve bambuma ya nizele na kusadila na sengo, mpe ba ke lutisaka ve dikalu ya kipusu-pusu na zulu ya bambuma ya kumine, kasi ba ke bulaka bambuma ya nizele na yinti, mpe bambuma ya kumine na yinti ya fyoti.

²⁸ Bantu fwana kunika bambuma ya faline samu na kuyidikila mampa, ba ke bulaka yawu ve ntangu nyonso, kana ba nengumuna dikalu ya kipusu-pusu, na bibulu yina ke nataka yawu, yawu ke nika ve bambuma.

²⁹ Mutindu ya kusala yayi me katuka na Yave Mfumu ya Binwani, yandi kele kipesi-malongi ya mbote, ndwenga ya yandi kele nene mingi.

29

Yelusalemi, ba me zunga yawu na bambeni mpe ba me kuula yawu

¹ Kyadi na Alyele, Alyele, mbanza yina ntinu Davidi me kwiza tula kivwandu ya yandi!

Beno lenda zitisa mikembo nyonso, mvula na mvula.

² Kasi mu ke mwangisa nge, Alyele. Nge ke nyonga mingi mpe kudila, mpe nge ke vwanda samu na munu mutindu kiyokolo ya minkayulu.

³ Mu ke tula kivwandu ya munu na balweka ya nge nyonso,
mu ke zunga nge na bima yina ba ke sadilaka samu na kuzunga mbanza,
mu ke tunga bayinzo ya mitela ya yinda samu na kunwanisa nge.

⁴ Ba ke kulula nge, ndinga ya nge ke basikila na yisi ya ntoto,
mambu ya nge ke vwanda na yisi ya fundu-fundu,
ndinga ya nge ke basikila na yisi ya ntoto,
ndinga ya ke basika na yisi ya ntoto mutindu mambu ya mpeve,
yina ke kunyunguta na fundu-fundu.

⁵ Nkonga ya bambeni mingi ya nge ke fwanana na dituti ya fundu-fundu,
nkonga ya binwani mingi ke dyata nge mutindu dititi yina mupepe me nata.

Kaka na mbala mosi,

⁶ Yave Mfumu ya Binwani me sala,
na nzila ya kidumu, mpe na kuningisa ntoto,
na makelele ya ngolo, na mupepe ya ngolo mpe mvula,
na tiya yina ke mwangisaka.

⁷ Nkonga ya bantu mingi yina ke na kunwanisa nge, Alyele, ke zimbana mutindu ndosi.

Ba yina nyonso ke na kutunga bibaka na balweka
nyonso ya nge samu na kunwanisa nge,
mpe ke na kufyetikisa nge, ba ke zimbana,
mutindu lumoni na mpimpa.

⁸ Muntu ke na nsatu ke lota ndosi ti yandi ke na
kudya,
na ntangu yandi ke vumbuka, kivumu kele
mpamba,
muntu kele na mpwina ke lota ndosi ti yandi ke na
kunwa maza,
na ntangu yandi ke vumbuka, yandi ke ya
kulemba, mpe laka ya kuyuma,
ya ke vwanda mutindu mosi na nkonga mingi ya
yinsi,
yina ke kwiza nwanisa mongo ya Siyone.

Bumpofo mpe kukola malafu

⁹ Beno yituka mpe kuzonza dyambu ve!
Beno kanga meso mpe beno kuma bampofu!
Beno kola, kondwa kunwa vinu!
Beno tambula tengu-tengu kondwa kunwa
malafu!

¹⁰ Yave me lalisa beno pongi mosi ya ngolo,
yandi me sala ti mimbikudi ya beno kutala ve,
yandi me tula lele na kizizi ya bayina ke talaka
mambu.

¹¹ Lumoni yayi kele samu na beno mutindu
bampova ya dibuku ya kukangama ba ke pesa na
muntu yina zaba kutanga ba ke tuba na yandi:
«Mulemvo ya nge, tanga yawu», kasi yandi ke vu-
tula: «Mu lenda ve, dibuku kele ya kukangama».

¹² Mpe ba ke pesa dibuku na muntu yina zaba kutanga ve na kutuba: «Mulemvo ya nge, tanga yawu», kasi yandi ke vutula: «Mu zaba kutanga ve».

Mambu yina ke yitukisaka me manisa ve

¹³ Yave ke na kutuba: Ntangu bantu yayi ke belamaka na munu, bawu ke na kuzitisa munu na yinwa mpe na bikoba ya bawu, kasi bantima ya bawu kele ntama na munu, mpe buzitu yina bawu ke na yawu samu na munu, yawu kele kaka ntumunu yina bantu me longisa.

¹⁴ Ni yawu yina, mu ke tatamana na kuyitukisa bantu yayi, na mavanga yina ke yitukisaka. Ata ndwenga ya bawu, bantu ya ndwenga ke bakula kima ve, ata mayela ya bawu, bantu yayi ya mayela ke lenda kubangula kima ve.

Nani beno ke na kubakila Nzambi?

¹⁵ Kyadi samu na bantu yayi ke na kusala na mansweki na kubumba manaka ya bawu na Yave!

Ba ke kubika bisalu ya bawu na kitombe.

Ba ke tuba: «Nani lenda tala beto? Nani me zaba yina beto ke na kusala?»

¹⁶ Na kutala mbote, beno ke na kukivuna na nyonso!

Ba lenda fwanikisa kisadi-bambinda mutindu mosi na ntoto ya kulamba?

Kima lenda tuba na muntu yina me yidika yawu: Ni yandi ve yidikaka munu?

Diyuki lenda tuba na kisadi-bambinda:
Yandi kele na mayela ve?

Mbalukulu ya nene ya mambu

¹⁷ Na ntangu fyoti,
mfinda ya Libane ke kuma bilanga ya bayinti ya
bambuma,
mpe bilanga ya yinti ya bambuma ke kuma
mutindu mfinda?

¹⁸ Kilumbu yina bantu ya makutu ya kufwa ke
kuwa mambu yina kele na dibuku,
bampofu ke basika na mpimpa ya kitombe
mpe meso ya bawu ke tala.

¹⁹ Bantu ya mpasi ke vwanda na nsayi ya kulutula
samu na Yave,
bayina kele na bumputu ya kulutula
ke bina na nsayi samu na Nzambi ya Longo ya
Isayeli.

²⁰ Ya ke vwanda nsukunu ya bamfumu ya yimbi,
mpe lunangu ya bawu ke manisa.
Ba ke vwanda dyaka ve, bayina vwandaka sosa
kusala yimbi na ba ya nkaka,

²¹ bayina ke vuninaka bantu mambu,
bayina ke tambila bazuzi mitambu na bisika ya
lufundusu,
bayina ke kangisaka muntu yina me sala ya yandi
ata dyambu.

²² Ni yawu yina, Yave,
yandi yina kuulaka Abalayami,
ke na kutuba na dikanda ya Yakobi mutindu yayi:
«Ntangu yayi, bantu ya Yakobi ke tala dyaka ve
nsoni,
kizizi ya yandi ke vwanda dyaka ve ya kyadi.

²³ Bawu na bana ya bawu ke tala,
yina mu ke sala na kati ya bawu,
ba ke zaba nani mu kele,
munu Nzambi ya Longo ya Yakobi,
ba ke vwanda na boma ya kusala ti mu dasuka,
munu Nzambi ya Isayeli.

²⁴ Bayina vwandaka zenga mambu ya bantu
na mutindu ya yimbi ke bakula,
bayina vwanda tonga ke ndima ti ba lwengisa
bawu.»

30

Mutindu ya kutwadisa yina Yave ke zolaka ve

¹ Yave ke na kutuba:
Kyadi na bana yina ke balukilaka munu!
Bawu ke kubikaka mambu yina kele ve na
ndandu,
bawu ke salaka bangwisani yina mpeve me
twadisa ve.
Ni mutindu yina bawu ke bwelaka disumu na zulu
ya disumu!

² Bawu ke kwendaka na Ngipiti ata kuyufula ntete
munu,
samu na kuvwanda na lukengolo ya mbote na sika
ya Falawo ntinu ya Ngipiti,
mpe samu na kusosa kiswamunu na mpewo na
yinsi ya Ngipiti.

³ Kiswamunu ya Falawo ke kuma nsoni ya beno,
mpewo yina beno ke kwendaka sosa na Ngipiti,
yawu ke sala ti beno kuwombisa nkembo ya beno.

⁴ Bamfumu yina ke salaka na yandi kumaka yi-
meni na Sowane,
bantumwa ya beno me kuma na mbanza Anese.

⁵ Bawu nyonso ke kuma na nsoni samu na bantu yayi:

ba ke sadisa ve bawu,
ba ke pesa ve bawu maboko,
ba ke vwanda ve mfunu samu na bawu,
kasi ba ke vwanda dyambu ya nsoni mpe ba ke vweza bawu.

Bayina ke sumba lusalusu na Ngipiti

⁶ Mambu yina me tadila nsembolo ya bibulu ya Nengeve ni yayi:

Na kizunga ya kyadi mpe ya manyongo,
yinsi ya nkosi ya nkento na ya mbakala,
yinsi ya mpidi na ya nyoka yina ke dumukaka,
bawu ke na kunata bimvwama ya bawu na zulu ya mukongo ya bambuluku,
bawu ke na kunata bamvwilu ya bawu na zulu ya bankunki ya basamo,
samu na kwenda pesa yawu na bantu yina ke vwanda ata mfunu ve samu na bawu.

⁷ Lusalusu yina ke katukaka na Ngipiti,
yawu kele kaka ya mpamba, yawu kele mutindu mupepe.

Ni yawu yina, mu me bokila nge na nkumbu
«Layabe ke na kupema»

Dikanda ya bantu yina zola ve kuwa

⁸ Yave tubaka na Esaya mutindu yayi:

Ntangu yayi kwiza, sonika yawu,
na zulu ya ditadi na mantwala ya bawu,
sonika yawu na kati ya dibuku,
na bilumbu yina ke kwiza,
yawu ke vwanda mbangi ya bantangu nyonso.

⁹ Samu ti ba kele bantu mosi ke tumamaka ve,
ba kele bana ya yintu ngolo,

yina ke zolaka ve na kusadila Musiku ya Yave.

¹⁰ Bawu ke tubaka na mimbikudi mutindu yayi:

«Beno bika kwandi na kubikula!»

Bawu ke tubaka na bantu yina ke kuzwaka balumoni ti: «Beno bika na kuzabisaka beto balumoni ya tsyelika!

Beno zabisa beto mambu ya mbote,
beno zabisa beto mambu yina ke yangidika beto,
ata ti yawu kele ya luvunu,

¹¹ beno bika nzila na nzila ya mbote,
beno katuka na nzila ya kusungama,
beno katula Nzambi ya longo ya Isayeli na mantwala ya beto!»

Kubwa mosi ya yimbi mingi

¹² Ni yawu yina, Nzambi ya longo ya Isayeli ke na kutuba:

«Mutindu beno ke na kusafula nkembosolo yayi,
beno ke na kutula kivuuvu ya beno na bayina ke vunaka,
beno ke na kutula kivuvu ya beno na bayina ke nyokolaka,

mpe beno me tulaka ntima ya beno na yawu,

¹³ yimbi yina beno me sala ke vwanda samu na beno,
mutindu dibulu na kati ya kibaka ya kuzanguka,
yawu ke sala makelele mpe na mpamukunu,
yawu ke kubwa.

¹⁴ Ba ke pasula yawu mutindu ba ke pasulaka mbinda ya kisadi-bambinda,
ba ke mwangisa yawu mpe ba ke katula yawu ve,
ntangu yawu ke mwangana, yawu ke bika ata kima ve,
samu na kutula makala ya tiya,

to samu na kuteka maza na yawu.»

Beno dingama mpe beno tula kivuuvu ya beno na munu

¹⁵ Yave Mfumu, Nzambi ya Longo ya Isayeli ke na kutuba mutindu yayi:

Beno vutuka na sika ya munu, mpe beno dingama, na yina beno ke vuuka, ni na kati ya kizunu mpe kudingama ke vwanda ngolo ya beno.

Kasi beno zolaka ve ti ya vwandila mutindu yina!

¹⁶ Beno tubaka: «Beto ke kima mutindu bampunda.»

Ya tsyelika, beno ke kima, beno ke tuba:

«Beto ke kima mutindu bampunda yina ke na mbangu ya kulutila.»

Ni yawu yina, bayina ke landa beno ke lutila beno mbangu.

¹⁷ Mbeni kaka mosi ke kimisa funda mosi (1 000) ya bantu,

beno ke kima ntangu kaka bantu tanu ke sosa na kunwanisa beno,

tii ntangu beno ke kuma kaka

mutindu dikunzi, yina kele ya kutelama na nsongi ya mongo,

mutindu kidimbu ya yinsi na zulu ya mongo ya fyoti.

Ntangu ya mpulusu

¹⁸ Na yina, Yave ke na kuvingila beno samu na kutala beno kyadi,

ni yawu yina yandi ke telama samu na kutala beno kyadi.

Ya tsyelika, Yave kele Nzambi ya kudedama,

kyese na bayina nyonso ke tulaka kivuvu na yandi!

19 Beno bantu ya Siyone yina ke zingaka na Yelusalemi,

beno ke dila dyaka ve!

Samu ti ntangu beno ke looka na sika ya Nzambi, yandi ke lakisa beno bumbote ya yandi, ntangu yandi ke kuwa beno, yandi ke pesa beno mvutu.

20 Na ntangu ya mpasi, Mfumu ke pesa beno madya,

na ntangu ya bankwamusu, yandi ke pesa beno maza ya kunwa,

Mulongisi ya nge ke vwanda dyaka ve ntama na nge,

nge ke tala Mulongisi ya nge na meso ya nge.

21 Na yina, na manima ya beno, makutu ya beno ke kuwa ndinga ke tuba mutindu yayi:

«Beni tala, nzila yawu yayi, beno landa yawu, kana yawu nata beno na lubakala, ni na lubakala, kana na lumoso, ni na lumoso.»

22 Palata yina ba me pakula biteki ya beno, beno ke tala yawu mutindu kima ya kuvedila ve,

mpe wolo yina ba me namika na biteki yina ba yidikaka na bisengo ya kusulumuka,

nge ke losa yawu mutindu kinkuti ya mvindu, beno ke tuba: «Katuka awa!»

23 Na yina, Nzambi ke nokisa mvula,

samu na kubutisa bambuma yina beno ke kunda, madya yina ntoto ya beno ke pesa,

yawu ke vwanda ya mbote mpe ya kitoko,

na kilumbu yina, bibulu ya beno ke kuzwa bisika
ya nene ya kudya.

24 Bangombe na bambuluku yina beno ke sadila
na kubalula ntoto,
yawu ke kudya matiti ya mbote yina kele na
mungwa,
matiti yina ba ke lenda na kubaka na musoma
mpe na pele.

25 Na kilumbu ya mvita ya nene,
kilumbu yina bayinzo ya mitela ya yinda ke
kubwa,
zulu ya myongo nyonso ya kuzangama mingi,
mpe zulu ya konso mongo ya fyoti,
ya ke vwanda na mizumba yina ke lutilaka maza
na bamwila.

26 Nsemo ya ngonda ke lezima mutindu nsemo ya
ntangu,
mpe nsemo ya ntangu ke lutila bambala nsamb-
wadi nsemo ya ngonda,
nsemo ya ntangu ya kilumbu mosi ke vwanda
mutindu nsemo ya ntangu ya bilumbu
nsambwadi,
kilumbu yina Yave ke sadisa bantu ya yandi,
yandi ke nyakisa bamputa ya bawu me kuzwa.

Nzambi ke pesa kitumbu na bantu ya Asili

27 Nkumbu ya Yave me katuka ntama,
nkele ya yandi kele ya kulutila,
yawu ke nikaka,
bikoba ya yandi kele ya kufuluka na nkele,
ludimi ya yandi kele mutindu tiya yina ke yokaka.

28 Mpeve ya yandi kele mutindu muzumba yina
maza ya yawu ke lutaka na ngolo
mpe ke kumaka tii na laka,

yawu ke kotisaka bayinsi na kati ya bampasi,
yandi ke tulaka singa na yinwa ya bantu ya
bayinsi,
mutindu mpunda samu na kuzimbisa bawu nzila.

²⁹ Kasi beno ke yimbila, mutindu na mpimpa ya
mukembo, beno ke yangalala, mutindu bantu ke
na kutambula na muningu ya dituutu, samu na
kukwenda na mongo ya Yave, pene-pene ya Ntadi
ya Isayeli.

³⁰ Yave ke wakisa ndinga ya yandi ya ngolo,
yandi ke lakisa diboko ya yandi yina me kubama,
na kupesa kitumbu na kati ya nkele ya yandi
mpe na kati ya tiya ya yandi ya nene yina ke
yokaka,
na kati ya mvula ya nene mpe ya matadi.

³¹ Samu na ndinga ya Yave,
ntinu ya Asili ke tekita na boma,
ntangu Yave ke bula yandi na mukawa ya yandi.

³² Na konso kubula yina Yave ke bula yandi,
samu na kusemba yandi, ba ke sika bangoma ya
fyoti mpe bansambi, Yave yandi mosi ke nwanisa
yandi na diboko ya yandi.

³³ Katuka ntama ba kubikaka tiya,
yawu kele ya kukubama samu na ntinu,
yawu kele ya kusunda mpe yawu kele ya nene,
tiya mpe bakuni kele ya mingi-mingi,
mpeve ya Yave ke yoka mutindu muzumba ya
sufe.

31

Kyadi na bantu yina ke tulaka kivuvu ya bawu na Ngipiti

¹ Kyadi na bayina ke kwendaka na Ngipiti samu na kusosa lusalusu, bawu ke tulaka ntima na bampunda ya bawu. Bawu ke salaka kivuvu ya bawu na lutangu ya bapusu-pusu ya bawu ya mvita mpe bima ya yawu, samu ti bawu kele na ngolo mingi, kasi bawu ke talaka ve na sika ya Nzambi ya longo ya Isayeli mpe bawu ke sosaka ve Yave!

² Na kutala mbote, yandi mpe, yandi kele Nzambi ya ndwenga, yandi lenda nata mpasi, yandi ke sobaka ve mambu ya yandi, yandi ke tediminaka dikanda ya bantu ya yimbi mpe lusalusu ya bantu ya yimbi.

³ Mu-Ngipiti kele muntu kasi Nzambi ve. Bampunda ya yandi ke kaka ya kinsuni, ya kele ve ya kimpeve.

Ntangu Yave ke fula lulendo ya yandi, muntu yina ke nataka lusalusu ke bula mabaku, muntu yina ke sadisaka bantu ke kubwa, mpe bawu nyonso ke zimbana.

Yave ke nwaninaka Yelusalemi

⁴ Yave ke na kutuba mutindu yayi:

«Ntangu nkosi to mwana ya nkosi ke wakisaka ndinga ya yandi na zulu ya madya ya yandi, ata ti mivungi nyonso kuyonzama samu na kuyimina yandi, yandi ke tala ve boma ya bandinga ya bawu, to yandi ke tekita ve na lutangu ya bawu ya mingi,

ni mutindu yina mpe Yave Mfumu ya Binwani ke
kulumuka na zulu ya mongo ya Siyone mpe
na mongo ya yandi ya fyoti,
samu na kunwana mvita.»

⁵ Mutindu bandeke ke fungulaka mapapu ya
bawu,
ni mutindu yina mpe Yave Mfumu ya Binwani ke
kengidila Yelusalemi,
yandi ke kenga mpe ke kuula,
yandi ke katula na mpasi mpe yandi ke vuukisa.

⁶ Beno vutuka ya tsyelika na sika ya Yave yina
beno pesaka manima,
beno bana ya Isayeli!

⁷ Na kilumbu yina, muntu-muntu ke losa ban-
zambi ya yandi ya luvunu ya palata mpe ban-
zambi ya yandi ya luvunu ya wolo. Bawu kulosa
banzambi ya bawu ya luvunu yina maboko ya
bawu yidikilaka beno.

⁸ Mu-Asili ke kufwa na mbele ya mvita,
na mbele ya mvita yina kele ve ya muntu,
mbele ya mvita yina kele ve ya muntu ke kufwa
yandi,
yandi ke kima, samu ti mbele bwidila yandi ve,
binwani ya yandi ya bantwenya, ba ke kwika
bawu bisalu ya ngolo.

⁹ Bayina vwandaka ngolo mutindu ditadi,
bawu ke kima na boma nyonso,
bamfumu ya bawu ke tekita na mantwala ya
kidimbu ya yinsi
ni Yave me tuba yawu,
yandi yina ke basisaka tiya na Siyone,
yandi yina ke na kifule ya yandi na Yelusalemi.

32

Na mbala yayi, ludedomo ke yala

¹ Na yina, ntinu ke yala na ludedomo nyonso.

Na yina me tadila bamfumu, bawu ke twadisa na kusungama nyonso.

² Muntu-muntu ke vwanda mutindu kiswamunu samu na mupepe,

mutindu kibumbamanu samu na mvula,

mutindu muzumba ke fidisaka maza na bisika ya kuyuma,

mutindu mpewo ya ntadi ya ngolo na ntoto yina ata kima ke menaka.

³ Meso ya bayina ke talaka, ke vwanda dyaka ve mutindu ya mpofo,

makutu ya bayina ke kuwaka, yawu ke kuwa mbote-mbote.

⁴ Bantu yina ke salaka mambu na nswalu nyonso, bawu ke yindula samu na kuvisa,

bayina ke kekamaka na kutuba, bawu ke banda na kuzonza na pwelele.

⁵ Ba ke tala dyaka ve kilawu muntindu muntu ya mfunu,

to muntu ya luvunu mutindu muntu ya nene.

⁶ Ya tsyelika, muntu ya bulawu ke basisaka kaka mambu ya buzoba,

mpe ntima ya yandi ke kanisaka kaka mambu ya yimbi,

yandi ke kukipesaka na mambu ya busafu mpe yandi ke zitisaka ve Yave,

yandi ke yiminaka madya mpe ke bikaka mputu nsatu,

yandi ke pesaka ve kima ya kunwa mpe ke bikaka,
bantu na mpwila.

⁷ Binwanunu ya muntu ya bantima zole kele kidi-
kidi.

Yandi ke kubikaka mambu ya yimbi,
samu na kuzimbisa nzila na bantu ya kukuluka,
ata ti mputu kele na luve ya yandi.

⁸ Kasi muntu ya mfunu ke kubikaka mambu ya
mfunu,
yandi ke sadilaka kaka mambu ya mfunu.

Nzambi kebisaka bakento ya Yelusalemi

⁹ Beno bakento yina ke na kuzinga na kizunu,
beno telama, beno teka makutu na kuwa mambu
ya munu!

Beno bandumba yina ke tulaka kivuvu ya beno na
beno mosi,
beno teka makutu na kuwa mambu ya munu!

¹⁰ Kaka mvula mosi mpe mwa bilumbu me
bikana,
beno ke tekita, beno yina ke tulaka kivuvu ya beno
na beno mosi.

Ba ke yonzika dyaka ve bambuma ya vinu
mpe ba ke buka dyaka ve bambuma.

¹¹ Beno yina ke zingaka ya beno na kizunu, beno
vwanda na boma!

Beno yina ke tulaka kivuvu ya beno na beno mosi,
beno kutekita!

Beno katula binkuti ya beno, beno vwanda ve na
binkuti na nzutu,
mpe beno kanga na luketo balele ya kyadi.

¹² Ba ke na kuyawula, ba ke na kubula maboko na
ntulu.

Ba ke na kubambuka moyo na kitoko ya bilanga

mpe na mutindu bilanga ya bayinti ya vinu ke butaka.

¹³ Na ntoto ya bantu ya munu, bayinti ya bansende mpe bansende ke kulaka, yawu ke fulukaka na bayinzo ya kyese mpe na bambanza ya nsayi.

¹⁴ Samu ti bayinzo ya kitoko me bikana ya mpamba, makelele ya mbanza ke dyaka ve. Mongo ya Ofele mpe yinzo ya mutela ya yinda ke vwanda mutindu bantadi ya bantangu nyonso, samu na buyenge ya bambuluku ya mfinda, yina ke kwenda sakana kuna, mpe samu na bankombo na mameme yina ke kwenda kudya kuna.

Ludedomo ke pesaka kizunu

¹⁵ Tii ntangu yina mpeve ke katuka na zulu mpe ke kwizila beto, yinsi ya kuyuma ke kuma bilanga ya bayinti ya bambuma mpe ti bilanga ya bayinti ya bambuma ke kuma mutindu mfinda.

¹⁶ Na yina, kusungama ke vwanda na yinsi ya kuyuma, ludedomo ke vwanda na bilanga ya bayinti ya bambuma.

¹⁷ Ludedomo ke pesa kizunu, ludedomo ke pesa luvundulu mpe lukengolo na kudingama ya bantangu nyonso.

¹⁸ Bantu ya munu ke zinga na ntoto ya kuzuna, na kati ya bayinzo ya kivuvu, na bisika ya luvundulu mpe kudingama.

¹⁹ Kasi mfinda ke mwangana na mvula ya matadi
mpe mbanza ke kubwa yawu nyonso.

²⁰ Kyese samu na beno!

Beno ke kunda bisika nyonso yina ke na maza,
bangombe ya beno,
mpe bambuluku ya beno ke vwanda na luken-
golo!

33

Kyadi na kimwangisi

¹ Kyadi na nge, nge yina ke mwangisaka, kondwa
ba mwangisa nge,
nge yina ke yekulaka bantu, kasi ba me yekulaka
ntete nge ve!

Ntangu nge ke manisa na kumwangisa, ba ke
mwangisa nge,
ntangu nge ke manisa na kuyekula, ba ke yekula
nge.

² Yave tala beto kyadi!

Beto ke tulaka kivuvu ya beto na nge.

Vwanda ngolo ya beto konso suka

mpe mpulusu ya beto na ntangu ya mpasi!

³ Ntangu bantu ke kuwa makelele ya nzasi, bawu
ke kima,
samu ti ntangu nge ke telamaka, bayinsi ke ki-
maka.

⁴ Ba ke baka bimvwama yina beno kuzwaka na
mvita, ba ke baka yawu,
mutindu ba ke bakaka makonko
mpe ba ke baka yawu na nswalu,
mutindu ba ke bakaka na nswalu na bikanka ya
bambele-mbele.

⁵ Yave kele Nzambi ya Kuzangama,
samu ti yandi ke vwandaka na zulu.
Yandi me fulusa na Siyone,
kusungama mpe ludedomo.

⁶ Nge ke vwanda na lukengolo bilumbu nyonso ya
luzingu ya nge,
ndwenga na luzabu kele kimvwama yina ke vuuk-
isaka,
kuzitisa Nzambi,
yawu kele kimvwama ya nge.

Yave ke sala

⁷ Binungi-bamvita ke na kulooka na ngaanda,
binati-nsangu ya kizunu ke na kudila na kyadi
nyonso.

⁸ Bantu kele dyaka ve na babalabala,
bantu ke na kuluta dyaka ve na banzila,
yandi me kufwa ngwisani,
yandi ke na kuvweza bambanza,
yandi ke zitisaka ata muntu mosi ve.

⁹ Yinsi me kota na kifwidi, yawu kele na kati
mpasi.

Yinsi ya Libane me kuma na nsoni
mpe yawu me kawuka,
mudimba yina kele pene-pene ya mubu me kuma
mutindu yinsi ya kuyuma,
mudimba ya Basane mpe mongo ya Kaamele ke
dyaka ve na makasa ya yawu.

¹⁰ Yave ke na kutuba:
Ntangu yayi mu ke sala,
ntangu yayi mu ke telama,
ntangu yayi ke vwanda ya kuzangama.

¹¹ Kivumu yina beno kuzwaka,

yawu kele kaka kivumu ya matiti ya kuyuma,
ntangu yawu ke butuka,
yawu kele kaka mutindu matiti ya bambuma ya
faline.

Kiwumunu ya beno,
ke nyengisa beno mutindu tiya.

¹² Bantu ya nkaka ke nyenga
mpe bawu ke kuma bombi.

Bawu kele mutindu bintala ya basende
yina ba me zenga mpe ba me tula na tiya.

¹³ Beno yina kele ntama, beno kuwa yina mu me
sala!

Mpe beno yina kele pene-pene, beno zaba ti mu
kele na lulendo!

¹⁴ Kuna na Siyone, bantu ya masumu me kuma na
boma.

Bantu ya yimbi ke na kutekita na boma,
bawu ke na kutuba:

Nani na kati ya beto lenda telama pene-pene ya
tiya yina ke kufwaka?

Na kati ya beto, nani lenda vibidila na mantwala
ya tiya yina ke kufwaka ve?

¹⁵ Kaka ni muntu yina ke tambulaka na ludedomo
mpe ke tubaka na kusungama nyonso,
yandi ke ndimaka ve na kubaka bima yina ba me
kuzwa na ngolo,

yandi ke ningisaka maboko ya yandi samu na
kumanga madeso ya bana,

yandi ke kangaka makutu ya yandi, samu na
kuwa ve mambu ya kufwa muntu,

yandi ke kangaka meso ya yandi samu na kutala
ve yimbi,

¹⁶ muntu ya mutindu yina, yandi ke zinga na
bisika ya kuzangama,
na kati ya bantadi, bisika yina kele mpasi na
kukuma, yawu ke vwanda kiswamunu ya
yandi,
ba ke pesa yandi madya,
yandi ke kondwa ve maza ya kunwa.

Ba me kuula Yelusalemi

¹⁷ Meso ya nge ke tala ntinu na kati ya nkembo ya
yandi,
bawu ke tala yinsi na bunene ya yawu nyonso.

¹⁸ Nge ke bambuka moyo na mambu yina vwan-
daka talisa nge boma.

Nge ke tuba na ntima ya nge:

Wapi sika kele kisoniki, wapi sika kele kilokoti-
mpaku,

wapi sika kele bantu yina ke kebaka bibaka ya
lukengolo?

¹⁹ Nge ke tala dyaka ve bantu yayi ya lunangu,
bantu yina ke zonzaka ndinga yina ba lenda kuwa
ve,
ndinga ya nzenza yina ata muntu lenda visa.

²⁰ Tala Siyone mbanza ya beto ya mikembo,
meso ya nge ke tala Yelusalemi, kisika ya ngemba,
yinzoyalele yina ba ke nata dyaka ve kisika ya
nkaka,

ba ke katula dyaka ve biko ya yawu,
ba ke nyangula ve basinga ya yawu.

²¹ Ya tsyelika, ni kuna Yave ke lakisa ti yandi kele
mbote mingi,
ya ke vwanda kizunga ya banzadi ya nene
mpe banzadi ya nene, masuwa mosi ve ya mvita
ke luta ve kuna,

bamasuwa ya nene ke luta ve kuna.

²² Yave kele zuzi ya beto,
Yave kele twadisa beto,
Yave kele ntinu ya beto,
ni yandi ke kuulaka beto.

²³ Basinga ke dyaka ve ya kufyetama,
yawu ke na kusimba dyaka ve dikunzi yina ba ke
kangilaka balele ya masuwa,
ba lenda kanga dyaka ve balele ya masuwa,
ni yawu yina, bantu ke kabula bimvwama mingi,
ata bantu ya kufwa makulu mpe ke kota na
kubaka bima na ngolo.

²⁴ Muntu mosi ve ya Yelusalemi ke tuba ti: «Mu ke
na kubela.»
Bantu yina ke zingaka na Yelusalemi ke kuzwa
mulemvo ya masumu ya bawu.

34

Mfundusu ya Edome

¹ Beno belama samu na kuwa!
Beno bantu ya bayinsi beno teka makutu!
Bika ti ntoto na nyonso yina kele na yawu kuwa,
bika ti yinza na nyonso yina yawu ke na kupesa
kuwa!

² Samu ti nkele ya Yave ke bwidila bayinsi nyonso,
mpe nkele ya yandi ya kulutula ke bwidila binwani
nyonso ya bawu,
yandi ke mwangisa nyonso,
yandi ke manisa na kufwa nyonso.

³ Ba ke losa bamvumbi ya bawu na ngaanda,

banzutu ya bawu ke basika nsunga
mpe menga ya bawu ke kulumuka na myongo.

⁴ Binwani nyonso ya mazulu ke bola,
mazulu ke zingama mutindu dibuku,
mpe binwani ya yawu nyonso ke kubwa,
mutindu makasa ya kukawuka ya yinti ya vinu, to
ya olive ke kubwaka

⁵ Mbele ya munu ya mvita me kola kuna na zulu,
yawu me fuluka na menga,
yawu me bwidila bantu ya Edome,
yawu me bwidila bantu yina yandi me baka
lukanu ya kumanisa na kufwa bawu
nyonso,
samu na kusemba bawu.

⁶ Mbele ya mvita ya Yave me fuluka na menga mpe
yawu kele na mafuta na zulu ya yawu,
yawu kele mutindu menga ya mameme na
bankombo, yawu kele mutindu mafuta ya
mbala ya kivumu ya dimeme ya mbakala,
kuna na mbanza Bosela, Yave me kubika
munkayulu,
ya kele mwangusulu ya kusakana ve kuna na yinsi
ya Edome.

⁷ Bampakasa, bangombe ya nkento mpe ya
mbakala ke na kubwa kaka na mbala mosi,
ntoto me fuluka na menga, mfundu-mfundu me
fuluka na mafuta.

⁸ Ya kele ni kilumbu yina Yave ke futisa bantu ya
Edome yimbi ya bawu,
mvula yina yandi ke semba bawu samu na Siyone.

⁹ Maza ya mizumba ya Edome ke kituka mutindu
mafuta ya kilo,

ntoto ya yawu ke kituka sufe ya tiya,
yinsi ke kituka mafuta ya kilo ya tiya.

¹⁰ Tiya yina ke kufwa ve, ya vwanda na ntangu to
na mpimpa,

mulinga ya yawu ke zanguka ya mankululu,
yawu ke vwanda ya kumwangana bambandu na
bambandu,

mpe ata muntu ve ke luta dyaka kuna.

¹¹ Yawu ke kuma kisika ya dikuti, mpe ya nsibisi,
ndeke yina ba ke bokilaka wulote mpe nkwankwa
ke kwiza zinga kuna,

Yave ke mwangisa yinsi,
yawu ke bikana kaka mpamba,
mutindu ya vwandaka ntete yinza kuyilama.

¹² Bantwadisi ke vwanda dyaka ve,
samu na kusoola ntinu,
bamfumu nyonso ke vwanda dyaka ve.

¹³ Bayinti ya bansende ke banda na kubasika na
bayinzo ya kitoko,
matiti ya yimbi mpe matiti ya bansende ke banda
na kubasika na bibaka ya lukengolo,
mibaku ke kwiza zinga kuna,
ba-otelise ke kwiza vukana kuna.

¹⁴ Banyawu mpe bayimbwa ya mfinda ke bwa-
bana kuna,

bankombo ke bwabana kuna,
ni kuna mpeve ya yimbi yina ba ke bokilaka

Lilite*
ke kuzwaka kisika ya kupema.

* **34:14** Lilite kele mpeve ya yimbi ya kento ya yinsi ya Babilone.
Yawu ke basikaka kaka na mpimpa.

15 Ni na kisika yina, nyoka ke sala dizanza ya yandi, yandi ke buta mpe ke vwandila meki ya yandi,

tii ntangu bana ya yandi ke basika.

Ni kuna mpe ke vukana bango-nuni.

16 Beno sosa dibuku ya Yave, mpe beno tanga! Ata mosi na kati ya bibulu yayi ke na kukondwa, ata mosi ve ke kondwa na kati ya bampangi ya yandi.

Ni Yave ke pesaka bawu bantumunu.

Ni Mpeve ya Yave ke kutikaka bawu.

17 Yave me bula dzeke, samu na kupesa na konso kibulu kikunku ya yandi,

yandi me baka singa ya yandi samu na kuteza kikunku ya ntoto ya bawu na yinsi.

Yawu ke kuma ya bawu ya mankululu, bambandu na bambandu, ni kuna bawu ke kuzwa kisika ya kuzinga.

35

Mvutukulu ya bana ya Nzambi

1 Yinsi ya kuyuma mpe ntoto yina ata kima ke menaka kuvwanda na nsayi, kizunga yina kele ve na maza, yangalala mpe buta bifulu.

2 Fuluka na bifulu mingi, yangalala, yangalala mpe looka na nsayi, Yave ke sala ti nge kuma kitoko mingi mutindu myongo ya Libane, yandi ke pesa nge kitoko ya Kaamele,

mpe nkembo ya mudimba ya Salone.

Na yina, bantu nyonso ke tala nkembo ya Yave, kitoko ya Nzambi ya beto.

³ Beno kindisa maboko yina me lemba,
beno syamisa makoto yina ke na kutekita!

⁴ Beno tuba na bayina me lemba:

«Beno vwanda na ngolo, beno vwanda ve na
boma!

Yandi kele awa, Nzambi ya beno!

Yandi ke kwiza futisa yimbi na bambeni ya beno,
mpe kuvutula bawu yimbi yina bawu salaka
beno.

Yandi mosi ke na kwiza vuukisa beno.»

⁵ Na yina, meso ya bampofu ke tala mbote,
makutu yina ke kuwaka ve ke kuwa.

⁶ Makoka ke duzumuka mutindu nkabi,
yinwa ya muntu yina ke zonzaka ve ke sala milolo
ya nsayi,

samu ti maza ke basika na yinsi ya kuyuma,
mizumba ke pesa maza na ntoto ya kukawuka.

⁷ Ntoto ya tiya ke kituka na dyanga,
ntoto yina ke na mpwila ya maza ke kituka na
kizunga ya mikelo,

kisika yina bayimbwa ya mfinda ke zingaka,
matiti mpe batwandu ke mena kuna.

⁸ Mpe kuna, ya ke vwanda na nzila,
yina ba ke bokila, «Nzila ya Longo».

Ata muntu mosi ve, ya kuvedila ve ke luta kuna,
ya ke vwanda kaka nzila ya bantu ya Yave,
ya vwanda bantu ya buzoba, bawu ke zimbana ve
kuna.

⁹ Ba ke tala ve nkosi kuna,
kibulu mosi ve ya nsisi ke kwiza kuna,

ba ke kuta ve bibulu yina kuna,
kaka ni bantu yina Yave me kuula ke luta na nzila
yina.

¹⁰ Bayina Yave me kuula ke vutuka.

Bawu ke kuma na Siyone na kati ya milolo ya
nsayi.

Kyese ya bamvula na bamvula ke talana na bay-
intu ya bawu mutindu yimpu ya kintinu,
kyese na mayangi ke kwiza bwabana bawu,
manyongo na biyawula ke kima.

36

*Ntinu Senakelibe ke na kukebisa mbanza
Yelusalemi*

(2Bt 18.13-37)

¹ Na mvula ya kumi na yiya ya kintinu ya
Ezekyase, Senakelibe, ntinu ya Asili kwendaka
nwanisa bambanza nyonso ya Yuda yina vwan-
daka ya kutungama na bibaka ya lukengolo mpe
yandi botolaka yawu.

² Ntinu ya Asili vwandaka kuna na Lakise.
Yandi fidisaka na sika ya ntinu Ezekyase, kuna na
Yelusalemi, Labesake mfumu ya ntete ya binwani,
na binwani ya ngolo. Bawu kwendaka mpe bawu
kumaka na Yelusalemi. Mpe bawu kwendaka
takama pene-pene ya kisika yina ke lutilaka maza
ya kizinga, na nzila ya bilanga ya bantu yina ke
salaka bantinta.

³ Elyakime, mwana ya Yilekya, mfumu ya yinzo
ya ntinu na Sebeni, kisoniki ya ntinu mpe Yowa,
mwana ya Asafe, kibumbi ya kinkulu.

⁴ Labesake, mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili tubaka na bantu yina ya Ezekease:

«Mulemvo ya beno, beno kwenda tuba na Ezekease: Ntinu ya nene, ntinu ya Asili ke na kutuba: “Na nani, nge me tula kivuvu ya nge?”»

⁵ Nge ke banza ti mambu ya mpamba lenda sadisa nge na kuzwa ngolo mpe na mutindu ya kunwana mvita? Na nani nge ke na kusikidila samu ti nge tedimina munu?

⁶ Nge me tula kivuvu ya nge na yinsi ya Ngipiti yina kele mutindu twandu ya kuzengana yina ke tobolaka diboko ya konso muntu yina ke yekamaka na yawu. Ni mutindu yina kele Falawo, ntinu ya Ngipiti samu na bayina nyonso ke tulaka kivuvu ya bawu na yandi.

⁷ Kana nge tuba na munu ti: Ni na Yave, Nzambi ya beto, beto me tula kivuvu ya beto. Ya kele ve samu na Yave Ezekease mwangisaka bisika yina ya lusambulu yina vwandaka na zulu ya myongo na biyokolo yina ya minkayulu? Ni nge ve tubaka na bantu ya Yuda mpe ya Yelusalemi na kusambila Yave kaka na kiyokolo ya minkayulu ya mbanza yayi?

⁸ Mulemvo ya nge, ntangu yayi, kudya ndefi na mfumu ya munu, ntinu ya Asili. Mu ke ya kukubama na ku pesa nge mafunda zole (2 000) ya bampunda kana nge ke na binwani yina lenda sadila yawu.

⁹ Nge ke lenda ve na kuvutula na manima ata mosi ya fyoti ya bisadi ya mfumu ya munu! Mpe nge me tula kivuvu na Ngipiti na kuzwa bapusu-pusu mpe na bampunda!

¹⁰ Kasi mfumu ya munu me kwiza na bwala

ya nge na kumwangisa yawu kondwa luzolo ya Yave? Ve! Ni Yave me tuba na munu: “Kwenda nwanisa yinsi yayi mpe mwangisa yawu!”»

¹¹ Na yina, Elyakime, Sebena mpe Yowa tubaka na mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili mutindu yayi: «Mulemvo ya nge, zonzila bisadi ya nge na ndinga ya Alameye, beto ke kuwaka yawu. Kasi kuzonzila beto ve na ndinga ya bantu ya Yuda na mantwala ya bantu yina kele na zulu ya bibaka ya mbanza, bawu ke na kuwa beto.»

¹² Mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili vutulaka: «Nge ke na kubanza ti mfumu ya munu me fidisa munu kaka na sika ya mfumu ya nge mpe na sika ya nge? Ve, yawu kele mpe samu na bantu yina kele na zulu ya bibaka ya mbanza. Bantu yina ke kudyaka matufi ya bawu mpe ke kunwaka masuba ya bawu kintwadi na beno.»

¹³ Na manima, mfumu ya bisadi ya ntinu lookaka na ngolo. Yandi tubaka na ndinga ya bantu ya Yuda: «Beno kuwa mambu ya ntinu ya nene, ntinu ya Asili!

¹⁴ “Ezekyase kuvuna beno ve, samu ti yandi ke lenda ve na kukuula beno.

¹⁵ Ezekyase kunata beno ve na kutula kivuvu ya beno na Yave na kutuba ti Yave ke kuula beto! Mbanza yayi ke kubwa ve na maboko ya ntinu ya Asili!”

¹⁶ Beno kuwa ve Ezekyase, Kasi beno kuwa yina mfumu ya Asili ke zabisa beno: Beno sala kizunu na munu, beno pesa ba nzutu ya beno na munu. Mosi na mosi ya beno ke kudya bambuma ya bilanga ya yandi ya vinu mpe ya ba fike, mosi na mosi ke kunwa maza ya dibulu ya yandi.

¹⁷ Na manima, mu ke kwiza baka beno na kunata beno na yinsi yina kele mutindu yinsi ya beno. Ya kele yinsi mosi ya kufuluka na bambuma ya faline mpe vinu ya malu-malu. Yinsi mosi ya kufuluka na madya mpe bilanga ya bayinti ya vinu.

¹⁸ Beno wila ve Ezekyase. Yandi ke na kuvuna beno na kutuba ti Yave ke kuula beto. Banzambi ya bantu ya bayinsi ya nkaka, bawu me lendaka na kukuula bayinsi ya bawu na maboko ya ntinu ya Asili?

¹⁹ Wapi sika vwandaka banzambi ya Amate mpe ya Alepade? Wapi sika kele banzambi ya Sefalabayime? Bawu kuulaka mbanza Samaliya na maboko ya munu?

²⁰ Na kati ya banzambi nyonso ya bayinsi yayi, wapi nzambi yina kuulaka yinsi ya yandi na maboko ya munu? Samu ti Yave kuula Yelusalemi na maboko ya munu?»

²¹ Bantu yina vwandaka kuna dingamaka, bawu vutulaka ata dyambu samu ti ntinu pesaka ntumunu yayi: «Beno pesa yandi ata mvutu.»

²² Na manima, Elyakime, mwana ya Yilekya mpe mfumu ya yinzo ya ntinu, kisoniki Sebensa mpe Yowase, mwana ya Asafe mpe kibumbi ya kinkulu, bawu kwendaka na sika ya ntinu na binkuti ya kupasuka. Bawu zabisaka ntinu Ezekyase mambu yina ntumwa ya Labesake, ntinu ya Asili tubaka.

37

Ntinu Ezekyase kwendaka tala mumbikudi

*Esaya**(2Bt 19.1-7)*

¹ Ntangu ntinu Ezekyase kuwaka mambu yina, yandi pasulaka binkuti ya yandi. Yandi lwataka saki mpe yandi kwendaka na Yinzo ya Yave.

² Na manima, ntinu Ezekyase fidisaka Elyakime, mfumu ya bisadi ya ntinu, na Sebena, yina vwandaka kisoniki, mpe na bakuluntu ya banganga-Nzambi, samu ti bawu kwenda tala mumbikudi Esaya, mwana ya Amose. Bawu mpe lwataka bangoto.

³ Bawu kwendaka tuba na Esaya: «Ntinu Ezekyase me tuba: “Kilumbu ya bubu kele kilumbu ya mpasi, kilumbu ya nsembolo mpe ya nsoni ya nene. Yawu kele mutindu kento me kuma na nsatu ya kubuta, kasi ngolo ya kubasisa mwana ke dyaka ve.

⁴ Kuzaba ve kana Yave, Nzambi ya nge, ke kuwa mambu nyonso yina mfumu ya bisadi ya ntinu ya Asili me tuba samu na kufinga Nzambi ya moyo. Kuzaba ve kana Yave, Nzambi ya nge, ke semba yandi samu na mambu yina yandi me kuwa. Sambila samu na ndambu ya bantu yina ke ntete moyo.”»

⁵ Bantu ya mfunu yina ke salaka na ntinu Ezekyase kwendaka na sika ya Esaya.

⁶ Esaya tubaka na bawu: «Beno kwenda tuba na mfumu ya beno ti Yave ke na kutuba: “Kutala boma ve samu na mambu yina nge me kuwa mpe ya bifingu yina bisadi ya ntinu ya Asili me finga munu.

⁷ Mu ke tula na yandi mpeve yina ke sala ti na nsangu yina yandi ke kuwa, yandi ke vutuka na

yinsi ya yandi. Mpe kuna, mu ke sala ti ba kufwa yandi na mbele ya mvita.”»

Bankebosolo ya nkaka ya Senakelibe
(2Bt 19.8-13; 2Kk 32.16-19)

⁸ Labesake kuwaka ti ntinu ya Asili katukaka na mbanza Lakise samu na kwenda nwanisa mbanza Libena. Na yina, yandi landaka ntinu.

⁹ Na yina, ntinu ya Asili kuzwaka nsangu yina me tadila Tilaka, ntinu ya Kuse. Nsangu yango ni yayi: «Tilaka ke na kwiza nwanisa nge.» Na yina, ntinu ya Asili fidisaka dyaka bantumwa na sika ya Ezekeyase.

¹⁰ Yandi tubaka: «Beno tuba na Ezekeyase, ntinu ya Yuda, mutindu yayi: Nzambi ya nge yina nge ke sadilaka kivuvu kuvuna nge ve na kutuba ti Yelusalemi ke kubwa ve na maboko ya ntinu ya Asili!

¹¹ Nge mosi, nge zaba mbote mambu yina bantinu ya Asili salaka na bayinsi nyonso. Bawu kufwaka bantu nyonso. Nge ke na kubanza ti ni nge ke vuuka?

¹² Ntangu bantinu yina tekilaka munu, kwendaka mwangisa bambanza Ngozane, Alane, Lesefe mpe bantu ya Edeni, bayina vwandaka zinga na Telasale, banzambi ya bawu kuulaka bawu?

¹³ Wapi sika kele ntinu ya Amate, ntinu ya Alepade, ntinu ya Layile mpe ntinu ya Sefalewayime, ya Ena mpe ya Iwa?»

Lusambulu ya Ezekeyase
(2Bt 19.14-19)

¹⁴ Ezekyase bakaka mukanda na maboko ya bantumwa. Yandi tangaka yawu mpe yandi kwendaka na Yinzo ya Yave. Ezekyase fungulaka mukanda yango na mantwala ya Yave.

¹⁵ Ezekyase sambilaka Yave mutindu yayi:

¹⁶ «Yave, Nzambi ya Isayeli, nge yina kele ya kuvwanda na zulu ya bakeluba, kaka ni nge kele Nzambi ya bayinsi ya bintinu nyonso ya ntoto. Ni nge yidikaka zulu na ntoto.

¹⁷ Yave, fungula makutu mpe kuwa. Yave, fungula meso mpe tala. Kuwa mambu nyonso yina Senakelibe, me tumisa na kwiza finga Nzambi ya moyo!

¹⁸ Yave, ya kele ya tsyelika ti bantinu ya Asili manisaka na kufwa bantu ya bayinsi ya nkaka, mpe ti bawu mwangisaka bayinsi ya bantu yina.

¹⁹ Bawu yokaka banzambi ya bayinsi yina na tiya. Na kutala mbote, yawu vwandaka ve banzambi, kasi yawu vwandaka kaka bima yina bantu yidikaka, bayinti mpe matadi ya mpampa. Mpe bantinu ya Asili mwangisaka yawu.

²⁰ Kasi nge Yave, Nzambi ya beto, mulemvo ya nge, vuukisa beto na maboko ya Senakelibe. Na yina, bayinsi ya bintinu nyonso ya ntoto ke zaba ti kaka ni nge kele Yave!»

Esaya pesaka mvutu ya Yave

(2Bt 19.20-34)

²¹ Esaya, mwana ya Amose fidisaka nsangu yayi na ntinu Ezekyase: «Yave, Nzambi ya Isayeli ke na kutuba: Mu me kuwa lusambulu yina nge me sala samu na Senakelibe, ntinu ya Asili.»

22 Kuwa mambu yina Yave ke na kutuba samu na Senakelibe:

«Siyone ndumba ya kitoko, ke na kuvweza nge mpe ke na kuseka nge,
Yelusalemi mwana ya kitoko, ke na kuseka nge na kwendaka ningisa yintu.

23 Nani nge me finga mpe nge me safula?

Nge me zangula ndinga ya nge na nani?

Nani nge me tala na kisayi nyonso?

Nge me sala yawu na munu,

Nzambi ya longo, ya Isayeli!

24 Nge fingaka Yave

na yinwa ya bantumwa yina nge fidisaka.

Nge tubaka:

“Munu Senakelibe mu ke yulukaka na zulu ya nsongi ya myongo na bapusu-pusu ya munu ya mvita,

tii na kati-kati ya Libane,

mu ke zengaka bayinti ya kulutila kitoko ya sedele ya Libane

mpe bayinti ya kulutila yinda ya sipelese,

mu ke kuma tii na bansongi ya myongo

kisika yina mfinda me lutila nene.”»

25 «Munu, mu timunaka mabulu mpe mu kunwaka maza,

ntangu mu ke luta,

mu ke yumisa bamwila ya nzadi Nile.»

26 «Nge Senakelibe, nge me zaba ve ti katuka ntama mu kubikaka mambu yayi?

Katuka ntama ni munu yidikaka yawu?

Ntangu yayi, mu ke sala ti yawu kusalama,

mpe nge, nge ke kitula bambanza yina kele
ya kutungama na bibaka ya lukengolo na
bikunku ya matadi.

27 Bayina ke zingaka na bambanza yina, bawu ke
ve na ngolo,

bawu ke na boma mpe bawu ke na nsoni,
bawu kele mutindu matiti ya bilanga, matiti yina
me mena ntama mingi ve,

bawu kele mutindu matiti yina ke menaka na zulu
ya miludi ya kuyalumuka,

yawu kele mutindu bambuma ya faline yina me
kawuka tekila yawu kuyela.»

28 Munu, mu zaba ntangu yina nge ke vwandaka
ya kuvwanda,

mu zaba ntangu yina nge ke basikaka na kwenda
na mvita mpe ntangu yina nge ke vutukaka,

mu zaba mpe ntangu yina nge ke dasukilaka
munu.

29 Samu ti nge dasukilaka munu,

mu kuwaka mambu ya nge ya lunangu,

ni yawu yina mu ke tula nge mulunga na
mbombo,

mu ke kanga nge kisengo na yinwa samu na kut-
wadisa nge,

mu ke vutula nge na nzila yina nge kwizilaka.

30 Nge Ezekyase, kidimbu mu ke na kupesa nge
ni yayi: Mvula yayi, bantu ke kudya bambuma
yina me kubwa na ntoto, na mvula ya zole, bantu
ke kudya bambuma yina me mena kaka yawu
mosi, kasi na mvula ya tatu, beno ke kunda, beno
ke yonzika bambuma, beno ke kunda bilanga ya

bayinti ya vinu mpe beno ke kudya bambuma ya yawu.

³¹ Bantu ya Yuda yina ke bikana ke vwanda mutindu yinti yina me fidisa myanzi ya yawu na yisi ya ntoto, mpe yawu ke buta bambuma na zulu.

³² Ya tsyelika bayina ke bikana, ke basika na Yelusalemi, kuna na mongo ya Siyone, ya ke vwanda na bantu yina ke vuuka.

Ni mutindu yina Yave, Mfumu ya Binwani, ke sala samu na luzolo ya yandi ya kulutila.

³³ Ni yawu yina, na yina me tadila ntinu ya Asili, Yave ke na kutuba ti yandi ke kota ve na kati ya mbanza yayi, yandi ke kubula ata dyonga mosi ve, yandi ke sadila ve kinwanunu yina ke kebaka ntulu samu na kunwana, yandi ke fulusa ve ntoto na ngaanda ya kibaka ya mbanza samu na kuyuluka.

³⁴ Yandi ke vutuka na nzila yina yandi kwizilaka, mpe yandi ke kota ve na mbanza yayi, ni Yave me tuba yawu.

³⁵ Mu ke keba mbanza yayi samu na kuvuukisa yawu, mu ke sala yawu samu na munu mosi mpe samu na Davidi, kisyelo ya munu.

*Bantu ya Asili kwendaka, lufwa ya Senakelibe
(2Bt 19.35-37)*

³⁶ Na mpimpa yina, mbazi ya Yave kotaka na kivwandu ya bantu ya Asili. Yandi kufwaka mafunda nkama na makumi nana na tanu (185 000) ya babakala. Na suka-suka, ntangu bwisi kutasyaka, kivwandu yango vwandaka ya kufuluka na bamvumbi!

³⁷ Na manima, Senakelibe, ntinu ya Asili katukaka kuna mpe yandi vutukaka na kwenda zinga kuna na Ninive.

³⁸ Kilumbu mosi, yandi vwandaka sambila na kati ya yinzo ya lusambulu ya Niseloke, nzambi ya yandi. Bana ya yandi Adelameleke mpe Salesese kufwaka yandi na mbele ya mvita. Na manima, bawu kimaka na yinsi ya Alalate. Mwana ya yandi ya nkaka Asaladone kumaka ntinu na kisika ya yandi.

38

Kimbevo mpe lunyakusu ya Ezezyase (2Bt 20.1-11)

¹ Na bantangu yina, ntinu Ezezyase kuzwaka kimbevo ya lufwa. Mumbikudi Esaya, mwana ya Amose, kwisaka tala yandi mpe yandi tubaka: «Yave ke na kutuba: Pesa bantumunu na dikanda ya nge samu ti nge ke kufwa, nge ke zinga dyaka ve.»

² Ezezyase balulaka kizizi ya yandi na kibaka mpe yandi sambilaka Yave mutindu yayi:

³ «Aa! Yave, mulemvo ya nge, bambuka moyo ti mu tambulaka na mantwala ya nge na butsyelika nyonso mpe na ntima ya munu nyonso. Mu salaka mambu ya mbote na mantwala ya nge!» Na manima, Ezezyase dilaka mingi.

⁴ Esaya vwandaka me basika ntete ve na ngaanda ya lupangu ya ntinu mpe Yave tubaka na yandi:

⁵ «Kwenda tuba na Ezezyase: Yave ke na kutuba mutindu yayi, Nzambi ya nkooko ya nge Davidi: “Mu me kuwa lusambulu ya nge mpe mu me tala

mansangasa ya nge. Mu me bwela nge bamvula kumi na tanu na bilumbu ya luzingu ya nge.

⁶ Mu ke kuula beno, nge mpe mbanza yayi ya Yelusalemi, na maboko ya ntinu ya Asili. Mu ke keba mbanza yayi.”»

⁷ Yayi ni kidimbu yina me katuka na Yave samu na nge, samu na kuzabisa nge ti Yave ke lungisa mambu yina yandi me tuba:

⁸ Na kikada ya Akaze, mu ke vutula na manima, mpewo ya bitezo kumi mpe Yave vutulaka na manima, mpewo ya bitezo kumi na kisika yina ntangu vwandaka.

Lusambulu ya Ezekeyase na manima ya lunyakusu ya yandi

⁹ Mukunga ya Ezekeyase, ntinu ya Yuda ntangu ya yandi vwandaka na kimbemvo mpe lunyakusu ya yandi.

¹⁰ Mu vwandaka tuba na ntima ya munu:
Mu me zinga kaka ndambu ya ntangu ya luzingu ya munu,
na manima mu fwana kwenda ya munu,
mu ke lutila na mwelo ya yinsi ya bafwa.
Mu ke tala dyaka ve bamvula yina me bikana na munu na kuzinga!

¹¹ Mu vwandaka tuba mpe na ntima na munu: Mu ke tala dyaka ve Yave,
Yave, awa na ntoto ya bantu ya moyo,
mu ke tala dyaka ve muntu mosi ya moyo,
na kati ya bantu ya yinza.

¹² Ba me baka yinzo ya munu,
ba me nata yawu ntama na munu,
mutindu yinzo ya lele ya muvungi,

mutindu yinti yina ke sadilaka bantu yina ke tungaka balele, yina me zungama na lele yina.

Mu me kuma na nsukunu ya luzingu ya munu.

Ba me zenga bayinti ya fyoti.

Ntete bwisi kuyila,

nge Yave, nge ke manisa munu na mbala mosi.

¹³ Ntete bwisi kutsya, mu ke vwanda dyaka ve.

Mutindu nkosi, Yave me nika mikwa ya munu nyonso,

ntete bwisi kuyila, nge ke manisa munu na mbala mosi!

¹⁴ Kulooka ya munu me kuma mutindu ya ndeke yina ba ke bokilaka yilondele,

kuyawula ya munu me kuma mutindu ya dibembe.

Meso ya munu me lemba na kutalaka na zulu.

Yave, mu me lemba ya munu, kwiza sadisa munu.

¹⁵ Yinki mu lenda tuba? Yandi me pesa munu mvutu,

mpe ni yandi mosi Yave ke na kusala.

Mu ke tambula na kukuluka nyonso, bilumbu nyonso ya luzingu ya munu,

samu na mpasi ya kulutula yina kele na munu.

¹⁶ Yave, ni na bumbote ya nge beto ke na kuzinga, ni na bumbote ya nge mu ke ntete na kiwumunu, nge me vutula munu ngolo yina mu vwandaka na yawu, nge me sala ti mu zinga.

¹⁷ Mpasi ya munu ke kituka kizunu, na luzolo ya nge.

Nge me zola munu, mpe nge me katula munu na lufwa,

nge me losa masumu ya munu nyonso ntama na nge.

¹⁸ Ya tsyelika, yinsi ya bafwa lenda kembila nge ve,
bantu ya kufwa lenda yimbidila ve mikunga ya
nzitusu,
bantu yina me kota na ndyamu, bawu ke tula
dyaka ve kivuvu na kukwikama ya nge.

¹⁹ Kaka ni muntu ya moyo, muntu ya moyo lenda
kembila nge,
mutindu munu bubu yayi,
bibuti ke longisa bana ya bawu kukwikama ya
nge.

²⁰ Yave, nge me vuukisa munu!
Beto ke sika bansambi ya beto,
bilumbu nyonso ya luzingu ya beto,
na kati ya Yinzo ya Yave.

²¹ Esaya tubaka: «Beno baka maboke ya bam-
buma ya fike ya kuyuma, beno nika yawu.» Ba
tulaka yawu na kisika yina vwandaka kimbevo
mpe Ezekyase belukaka.

²² Ezekyase tubaka na Esaya: «Wapi kidimbu
yina ke lakisa ti Yave me nyakisa munu, mpe ti na
manima ya bilumbu zole, mu ke kwenda na Yinzo
ya Yave?»

39

*Ezekyase yambaka bantumwa ya ntinu ya Ba-
bilone*
(2Bt 20.12-19)

¹ Kaka na bantangu yina, Belodake-Baladane,
mwana ya Baladane, ntinu ya Babilone, fidisaka
mikanda mpe dikabu na sika ya Ezekyase, samu ti
yandi kuwaka ti Ezekyase vwandaka na kimbevo
mpe yandi kuzwaka lunyakusu.

² Ezekyase yambaka bantumwa yina nataka yawu. Yandi lakisaka bawu bibumbulu nyonso ya yandi, ya vwanda palata, wolo, mananasi mpe mafuta ya nsunga ya mbote. Yandi lakisaka bawu binwanunu mpe bima nyonso yina vwandaka na kati ya bibumbulu ya yandi. Ezekyase bumbilaka bawu ata kima, ya vwanda na yinzo ya yandi ya kintinu to na kati ya yinsi ya kintinu ya yandi nyonso.

³ Na manima, mumbikudi Esaya kwizaka na sika ya ntinu Ezekyase mpe yandi yufulaka ntinu: «Yinki bantu yina me zabisa nge? Wapi kisika bawu me katuka?» Ezekyase vutulaka: «Bawu me katuka ntama, kuna na yinsi ya Babilone na kwiza tala munu.»

⁴ Esaya yufulaka dyaka: «Yinki bawu me tala na kati ya yinzo ya nge?» Ezekyase vutulaka: «Bawu me tala bima nyonso yina kele na kati ya yinzo ya munu mpe ata kima mu me bumbila bawu na kati ya bibumbulu ya munu.»

⁵ Na yina, Esaya tubaka na Ezekyase: «Kuwa mambu ya Yave, Mfumu ya Binwani:

⁶ «Na bilumbu yina ke kwiza, bima nyonso yina kele na kati ya yinzo ya nge mpe bima nyonso yina bankooko ya nge kuzwaka tii na kilumbu ya bubu yayi, ba ke nata yawu na Babilone mpe ata kima ke bikana awa. Ni Yave me tuba yawu.

⁷ Ba ke baka bana ya nge mingi, bayina nge me buta, bawu ke vwanda bantu ya mfunu yina ke banda na kusalaka na yinzo ya ntinu ya Babilone.»

⁸ Ezekyase tubaka na Esaya: «Mambu ya Yave yina nge me tuba kele mbote.» Ezekyase tubaka

dyaka: «Beto ke vwanda na kizunu mpe na luken-golo, bilumbu nyonso ya luzingu ya munu.»

NDAMBU YA ZOLE NKIDUSULU YA ISAYELI

40

40-55

Kukindisa bantu ya munu

¹ Beno kindisa, beno kindisa bantu ya munu.
Ni Nzambi ya beno ke na kutuba.

² Beno tuba na ntima ya Yelusalemi,
beno zabisa yandi na ndinga ya ngolo ti,
ntangu ya kunwana mvita me manisa,
ba me lemvokila masumu ya yandi nyonso,
samu ti Yave futisaka yandi,
bambala zole kitumbu ya masumu ya yandi.

³ Ndinga ya muntu ke na kulooka,
na yinsi ya kuyuma:
«Beno yidika nzila samu na Yave!
Beno sungika nzila samu na Nzambi ya beto,
na bisika yina keke ya kukawuka.

⁴ Mabenga nyonso ke fuluka na ntoto,
myongo nyonso ya nene mpe ya fyoti ke kuluka!
Banzila ya kutengama ke sungama,
banzila ya mabulu ke yilama.

⁵ Na yina, nkembo ya Yave ke talana,
bantu nyonso ke tala yawu na mbala mosi.
Ni Yave me tuba yawu.»

⁶ Muntu mosi tubaka mutindu yayi: «Looka!»

Mu vutulaka: «Yinki mu fwana kutuba?»
Yandi tubaka: «Bantu nyonso kele mutindu matiti,
nkembo ya bawu mutindu bifulu ya matiti.

⁷ Matiti ke yuma mpe bifulu ke beba,
ntangu mpeve ya Yave ke fulaka na zulu ya yawu.
Ya tsyelika, bantu kele mutindu matiti.

⁸ Ee, matiti ke yumaka,
bifulu ke bebaka!
Kasi mambu ya Nzambi ya beto
kele ya bantangu nyonso!»

Kusamuna nsangu ya mbote

⁹ Yuluka na zulu ya mongo ya yinda,
mbanza Siyone, nge yina ke na kunata nsangu ya
mbote,
looka na ndinga ya ngolo,
Yelusalemi, nge yina ke na kunata nsangu ya
mbote,
zonza na ngolo, kuvwanda ve na boma,
tuba na bambanza ya Yuda:

«Beno tala, Nzambi ya beno yandi yayi!

¹⁰ Beno tala Yave Nzambi ya beno, yandi ke na
kukwiza na lulendo nyonso.
Yandi kele na ngolo samu na kuyala,
yandi ke na difuta ya yandi,
mpe musendo ya yandi ke tekila na mantwala ya
yandi.

¹¹ Yandi kele mutindu muvungi yina ke na kut-
wadisaka mameme ya yandi,
kaka na kuningisa diboko ya yandi, yandi ke vuk-
isaka bawu kisika mosi,
yandi tulaka bana ya mameme na ntulu ya yandi,

yandi ke twadisaka na malembe, mameme yina ke na kupesaka bana mabene.»

Na nani ba lenda fwanikisa Yave

¹² Nani tezaka maza ya mubu na kati ya diboko ya yandi?

Nani tezaka bunene ya mazulu na kufungula kaka misapi ya yandi?

Nani tezaka fundu-fundu ya ntoto na kutula yawu na kati ya kantini?

Nani tezaka myongo na bitezolo ya bisengo mpe myongo ya fyoti na bipezolo.

¹³ Nani tezaka Mpeve ya Yave?

Nani lenda pesa yandi malongi?

¹⁴ Nani Nzambi kwendaka tala samu na kuzwa malongi, samu na kuvisa mambu?

Nani lakisaka yandi nzila ya ludedomo?

Nani longisaka yandi ndwenga?

Nani lakisaka yandi nzila ya mayela?

¹⁵ Bantu kele mutindu dibete ya maza, yina ke na kubwa na kantini,

yawu kele mutindu fundu-fundu na zulu ya kipezolo,

bisanga na bizunga yina kele pene-pene ya mubu kele mutindu mwa fundu-fundu yina ke na kukwenda na zulu.

¹⁶ Bibulu nyonso ya yinsi ya Libane, kele fyoti samu na kupesa na Yave Munkayulu ya Kuyoka,

mpe bayinti ya yawu nyonso kele fyoti samu na tiya ya kiyokolo ya munkayulu ya Yave.

¹⁷ Makanda nyonso ya bantu kele kaka mpamba na mantwala ya yandi,

bawu kele ve na mfunu, bawu kele mutindu kima ya mpamba.

Nzambi yina ba lenda fwanikisa

¹⁸ Na nani beno lenda fwanikisa Nzambi?
Na wapi kima yina beno lenda fwanikisa yandi?

¹⁹ Beto lenda fwanikisa yandi ve na kiteki!

Ni muntu ke pesaka yawu nzutu,
muntu ya nkaka ke pakula yawu wolo,
mpe ke tula yawu mpanga ya palata na laka.

²⁰ Muntu yina kele mputu ya kulutula samu na
kupesa munkayulu ya mutindu yina,
ke soola yinti yina ke bolaka ve.
Na manima, yandi ke sosa muntu yina zaba
kusala bisalu ya maboko,
yina zaba kuyidika kiteki yina ke vwanda kaka ya
kutelama.

²¹ Beno zaba yawu ve?

Beno kuwaka yawu ve?

Ba zabisaka beno ve mambu yina kubanda na
mbandukulu?

Beno me visa ntete ve balufulu ya ntoto?

²² Nzambi ke zingaka kuna na zulu,
na mantwala ya yandi bantu ya ntoto kele
mutindu makonko!

Yandi me tanda mazulu mutindu lele,
yandi me yalumuna yawu mutindu yinzo ya lele
samu na kuzinga na kati.

²³ Yandi ke mwangisaka bamfumu,
yandi ke kumisaka bantwadisi mutindu bantu ya
mpamba.

²⁴ Ntama mingi ve ba me soola bawu,

ntama mingi ve ba me vwandisa bawu na kimfumu,
bawu me vwanda ntete mingi ve na kimfumu,
Yave me fula bawu mupepe,
bawu me kawuka mpe kimbongila me nata bawu
mutindu dititi ya bambuma.

²⁵ Nzambi ya Longo ke na kutuba:
Na nani beno ke na kufwanikisa munu, samu ti
mu vwanda kifwani ya yandi?

²⁶ Beno vumbula yintu na zulu mpe beno tala!
Nani yidikaka bima yina?
Ni yandi basisaka nkonga ya bawu ya binwani na
mulonga,
Nzambi ke bokilaka konso mbwetete na nkumbu
ya yawu.
Ngolo mpe lulendo ya yandi kele ya mingi,
ntangu yandi ke bokilaka yawu,
ata mbwetete mosi ve ke kondwaka.

Yave ke pesaka ngolo na muntu yina me lemba

²⁷ Yakobi, samu na yinki nge ke na kutuba,
samu na yinki nge Isayeli ke na kutatamana na
kutuba ti:

Yave me zaba ve luzingu ya munu ya mbasi,
Yave ke na kutala ve yina me bonga na munu.

²⁸ Nge zaba yawu ve?

Nge kuwaka yawu ve?

Ni Yave Mfumu yidikaka bandilu ya ntoto,
yandi ke lembanaka ata kima, yandi ke lembaka
ve,
muntu lenda kota ve na mansweki ya mayela ya
yandi.

²⁹ Yandi ke pesaka ngolo na muntu yina me lemba,

yandi ke bwelaka ngolo na muntu yina kele dyaka ve na yawu.

³⁰ Bantwenya ke lembaka mpe bawu ke kondwaka ngolo,
ata bantu yina kele na mvingu mpe ke bulaka mabaku.

³¹ Kasi bayina ke tulaka kivuvu ya bawu na Yave,
bawu ke kuzwaka dyaka ngolo.
Bawu ke kwendaka na zulu mutindu mbemba,
bawu ke kimaka mbangu kasi bawu ke lembaka ve,
bawu ke tambulaka kasi ngolo ya bawu ke manisaka ve.

41

Nzambi ya tsyelika na banzambi ya luvunu

¹ Beno bisanga, beno vwanda swii samu na kuwa munu!

Bika ti makanda ya bantu kuzwa dyaka ngolo ya bawu,

bawu belama mpe bawu zonza!

Beto kwendeno beto nyonso na lufundusu.

² Nani me telemisa katuka na esete muntu yina lufundusu ke na kunata?

Nani me yekula bayinsi mpe me kulula bantinu?

Mbele ya yandi ya mvita ke na kumwangisa makanda na mantwala ya yandi,

mpe munani ya yandi ke na kumwangisa bawu mutindu matiti ya bambuma,

yina mupepe ya ngolo ke na kunata.

³ Yandi ke landa bawu mpe ke kwenda ntama kondwa kutala mpasi,
na nzila yina dikulu ya yandi vwandaka me lutila ntete ve.

⁴ Nani me sala nyonso yina mpe nani lungisa yawu?

Nani ke bokilaka na luzingu bambandu ya bantu kubanda na mbadukulu?

Munu, Yave, munu kele ya ntete

mpe ni munu mpe ke vwanda na bayina kele ya mansukina, ya tsyelika, ya kele ni munu!

⁵ Bantu yina ke zingaka na bisanga, mpe na bizunga ya kumu ya mubu talaka yina mu salaka, bawu kuzwaka boma,

bayina ke zingaka na bandilu ya ntoto me banda na kutekita,

bawu nyonso ke na kubelama, bawu ke na kwiza.

⁶ Bawu ke na kusalasana, bawu na bawu,

mpe konso muntu ke na kutuba na mpangi ya yandi: Vwanda na kibakala!

⁷ Muntu yina ke salaka bisalu ya maboko ke na kusyamisa yina ke sulumunaka wolo.

Muntu yina ke sulumunaka bisengo, ke syamisa yina ke sadilaka na nyundu.

Yandi ke na kutuba na kisadi-bisengo: Yayi kele kisalu ya mbote!

Yandi ke tula bansonso samu na kutelemisa kiteki, samu ti yawu kuningana ve.

Ntangu yayi kuvwanda na boma ve

⁸ Kasi, samu na nge Isayeli,

kisyelo ya munu, Yakobi yina mu soolaka,

mpe bana ya Abalayami, yina kele nkundi ya munu,

⁹ nge yina mu kwendaka baka na bandilu ya ntoto mpe yina mu me bokila na bandilu ya ntoto,

nge na yina mu tubaka:
Nge kele kisyelo ya munu,
mu soolaka nge
mpe mu losaka nge ve.

¹⁰ Kuvwanda na boma ve,
samu ti mu kele na nge,
kuvwanda na ntalulu ya muntu yina ke na
kutekita,
samu ti mu kele Nzambi ya nge,
mu ke syamisa nge,
mu ke kwiza sadisa nge,
ya tsyelika, mu ke simba nge na diboko ya munu
ya lubakala yina ke nungisaka.

¹¹ Bawu ke tala nsoni mpe bawu ke safuka,
bayina nyonso me dasukilaka nge,
bawu ke kuma bantu ya mpamba,
bawu ke zimbana,
bawu yina ke sosilaka nge mindondo.

¹² Nge ke sosa bawu, nge ke tala dyaka bawu ve
bayina vwandaka swanisa nge.
Bawu ke manisa na kufwa,
mpe ke kituka bantu ya mpamba,
bayina vwandaka nwanisa nge.

¹³ Samu ti ni munu, Yave, kele Nzambi ya nge,
mu me simba diboko ya nge ya lubakala,
mu me tuba na nge: «Kuvwanda ve na boma,
mu kele awa samu na kusadisa nge.»

Mu me kwiza sadisa nge

¹⁴ Kuvwanda ve na boma, Yakobi, nge yina kele
kaka ngambu.
Mu ke na kwiza sadisa nge, bantu ya Isayeli.
Munu kikuudi ya nge, Nzambi ya Longo ya Isayeli.

Ni Yave me tuba yawu.

¹⁵ Tala, mu ke sala nge kidadulu ya malu-malu, yina ba ke sadilaka samu na kukabula bambuma na matiti ya yawu,

kidadulu yina ba me lengula meno ya yawu.

Nge ke nika myongo, nge ke kitula yawu fundu-fundu mpe myongo ya fyoti,

nge ke kumisa yawu matiti ya bambuma.

¹⁶ Ya tsyelika, nge ke losa yawu na zulu mpe mupepe ke nata yawu,

kimbongila ke mwangisa yawu.

Kasi nge, nge ke looka na nsayi samu na Yave,

nge ke vwanda na kilengi na Nzambi ya Longo ya Isayeli.

Yinsi ya kuyuma ke kituka yinto ya maza

¹⁷ Bayina ba ke nyokolaka mpe bamputu ke sosa maza kasi bawu ke kuzwa yawu ve, mpe nsatu ya maza ke yumisa baludimi ya bawu.

Kasi munu Yave, mu ke pesa bawu bamvutu, munu Yave Nzambi ya Isayeli ke bika bawu ve.

¹⁸ Mu ke sala ti maza kudasika na zulu ya myongo, mpe mu ke basisa maza na kati-kati ya midimba, mu ke kitula yinsi ya kuyuma na kizinga ya kufuluka na maza,

mpe yinsi yina kele ve na maza, ke kituka yinto yina ke basisa maza.

¹⁹ Mu ke kunda na yinsi ya kuyuma, yinti ya sedele,

ya akasya, yinti ya miite, mpe yinti ya olive.

Mu ke tula na ntoto yina ata kima ke menaka ve, yinti ya sipelese, sapine mpe bayinti ya mutindu na mutindu na kisika mosi.

20 Samu ti bawu nyonso kutala mpe bawu kundima,
bawu kufyongonina mpe kubakula
ti ni diboko ya Yave me sala nyonso yina,
ni Nzambi ya Longo ya Isayeli yidikaka bawu.

Mfundusu ya banzambi ya luvunu na mpa-mukunu

21 Yave ke na kutuba: Benoit talisa dyambu ya benoit,
benoit lakisa kidimbu yina ke lakisa butsyelika ya benoit,
ni ntinu ya Yakobi me tuba yawu.

22 Benoit belama mpe benoit zonzila beto mambu yina ke salama, wapi mambu yina salama?
maka?

Benoit lakisa yawu
mpe beto ke yindula,
to benoit zonzila beto mambu yina ke kwiza
mpe beto ke zaba kana yawu ke salama!

23 Benoit zabisa beto mambu yina ke kwiza
mpe beto ke zaba ti benoit kele banzambi.
Ya tsyelika, benoit sala dyambu ya mbote to ya yimbi,

samu ti beto fungula meso
mpe ti beto nyonso kintwadi kutala yawu.

24 Kasi benoit, benoit kele kaka mpamba!
Mpe mambu ya benoit kele kaka ya mpamba!
Yina ke soola benoit ke sala dyambu ya nganzi.

25 Katuka kuna na node,
mu ke basisa muntu, yandi ke kwiza katuka kisika
yina ntangu ke basikilaka,
ba ke bokila yandi na nkumbu ya yandi,
yandi ke dyata ba mfumu mutindu poto-poto,

mutindu kisadi-bambinda ke dyataka ntoto ya kulamba.

²⁶ Nani samunaka yawu na mbadukulu, samu ti beto kuzaba yawu?

Nani zabisaka yawu na ntangu ya ntama, samu ti beto kutuba: Yawu kele ya tsyelika?

Ve, ata muntu samunaka yawu,

ve, ata muntu wakisaka yawu,

ve, ata muntu kuwaka mambu yina beno tubaka.

²⁷ Kasi munu, mu me vwanda ya ntete na kutuba na Siyone:

«Bawu yayi! Bawu yayi!»

Mu me pesa na Yelusalemi ntumwa, kinati nsangu ya mbote.

²⁸ Mu me tala mbote, kasi mu me tala muntu ve, ata kipesi-malongi mosi ve, ata muntu lenda pesa mvutu na byuvu ya munu.

²⁹ Bawu nyonso, bawu kele mpamba, mavanga ya bawu kele ya yimbi, mpe biteki ya bawu, yawu kele mpamba mpe kaka mupepe.

42

Mukunga ya ntete ya kisyelo ya Yave

¹ Beno tala kisyelo ya munu yina mu me simba. Kisyelo yina mu me soola, yina ke yangidikaka munu.

Mu me tula mpeve ya munu na zulu ya yandi. Yandi ke sala lufundusu ya mbote na bantu nyonso ya bayinsi.

² Yandi ke looka ve,

yandi ke zangula ve ndinga,
yandi ke wakisa ve ndinga ya yandi na banzila.
³Yandi ke zenga ve twandu ya kukondama,
mpe ke kufwa ve tiya ya singa ya mwinda yina ke
na kubasisa mulinga,
kasi yandi ke sala lufundusu ya kufwanana.
⁴Yandi ke lemba ve,
yandi ke bika ve tii ntangu yina yandi ke tula
ludedomo na yinza nyonso,
bisanga ke na kuvingila Musiku ya yandi.

Nsemo samu na bayinsi

⁵Yave Nzambi ke na kutuba,
yandi yina yidikaka zulu mpe yalumunaka yawu,
yandi yina tandaka ntoto na nyonso yina kele na
ntoto,
yandi yina pesaka kiwumunu na bima nyonso ya
ntoto,
mpe mpeve na bayina ke tambulaka na ntoto:
⁶«Munu Yave mu me bokila nge na kukwikama ya
munu,
mu me simba nge na diboko,
mu me tula nge na lweka,
samu ti nge vwanda ngwisani ya makanda ya
bantu,
samu ti nge vwanda nsemo ya bayinsi,
⁷samu ti nge fungula meso ya bampofo,
samu ti nge basisa bankole na boloko,
samu ti nge kuula bayina ke na kuzinga na kati ya
kitombe.»

⁸Mu kele Yave, yina ni nkumbu ya munu,

nkembo yina me lunga samu na munu, mu ke pesa
ve yawu na muntu ya nkaka,
mpe masiika yina me lunga na munu, mu ke bikila
ve yawu na biteki.

⁹ Mambu ya ntete, yawu yayi me luta, mpe ntangu
yayi,
mu ke na kuzabisa beno mambu ya malu-malu.
Ntete ti yawu kusalama, mu ke na kuzabisa beno
yawu.

Beno yimbidila Yave mukunga ya malu-malu

¹⁰ Beno yimbidila Yave mukunga ya malu-malu,
beno yimbidila yandi mikunga ya nzitusu katuka
kuna na bandilu ya ntoto,
beno bayina ke zyetaka na zulu ya mubu,
beno bayina ke fulusaka yawu,
bisanga mpe bantu yina ke zingaka kuna!

¹¹ Bika ti bayinsi ya kuyuma, bambanza, babwala
mpe bantu yina ke zingaka kuna na Kedale
kuzangula bandinga!

Bika ti bayina ke zingaka na Sela, bawu kusala
milolo ya nsayi!

Bika ti katuka kuna na zulu ya myongo, bawu
kusala milolo ya kyese!

¹² Bika ti bayina kele ntama, bawu kembila Yave,
mpe ti kuna na bisanga, bawu yimbidila yandi
mikunga ya nzitusu!

¹³ Yave ke basikaka mutindu kinwani ya ngolo,
yandi ke lakisaka kimbanda ya yandi mutindu
makelele ya mvita,
yandi ke zangulaka ndinga ya yandi, yandi ke
lookaka,

yandi ke lakisaka ngolo ya yandi na bambeni ya yandi.

Yina Yave me kubika na kusala

¹⁴ Katuka ntama, mu kele ya kudingama,
mu kele ya munu swii, mu kele ya kuzuna,
mu ke tala mpasi mutindu kento na kati ya mpasi
ya kubuta,
mu ke me kondwa kiwumunu, mpe mu ke na
kupema na mpasi.

¹⁵ Mu ke sala ti myongo ya nene mpe myongo ya
fyoti kukuma yinsi ya kuyuma,
mu ke yumisa matiti nyonso,
mu ke sala ti banzadi kukuma bisanga,
mpe mu ke yumisa madyanga.

¹⁶ Mu ke sala ti bampofo kutambula na nzila yina
bawu zaba ve,
mu ke twadisa bawu na banzila yina bawu zaba
ve.
Na mantwala ya bawu, mu ke soba kitombe na
nsemo,
mu ke soba ntoto yina ke na mabaku na ntoto ya
kutandama mbote,
mu ke sala yawu,
mpe mu ke bika bawu ata fyoti ve.

¹⁷ Bayina ke tulaka kivuvu ya bawu na biteki,
bawu ke vutuka manima, bawu ke tala nsoni,
bayina ke tubaka na biteki yina ba yidikaka na
bisengo ya kusulumuka ti:
«Beno kele banzambi ya beto»!

*Bantu ya Nzambi, bampofo mpe bantu ya
makutu ya kufwa*

18 Beno yina kele na makutu ya kufwa, beno kuwa!
Beno bampofo, beno fungula meso mpe beno tala!

19 Nani kele mpofu kana kaka kisyelo ya munu ve?
Nani kele na makutu ya kufwa kana kaka ve ntumwa yina mu ke na kufidisa?
Nani kele mpofu mutindu muntu yina me kuzwa kizunu?
Nani kele mpofu mutindu kisyelo ya Yave?

20 Nge me tala mambu mingi, kasi nge me sala keba ve.

Ba me fungula makutu, kasi ba me kuwa ve!

21 Yave me yangalala samu na kudedama ya yandi,

yandi me samuna Musiku ya nene mpe ya kitoko.

22 Ya tsyelika, bawu me kuma bantu yina ba me botola bima,

bantu yina ba me baka bima na ngolo!

Ba me bwila bawu nyonso na mutambu,

na kati ya dibulu mpe ya kubumbama na kati ya bayinzo ya boloko,

ba me baka bima ya bawu na ngolo,

mpe ata muntu samu na kukuula bawu!

Ba me botola bawu bima nyonso

mpe ata muntu ve ke tuba ti: «Beni vutula munu yawu!»

23 Nani na kati ya beno ke teka makutu samu na yawu?

Nani na kati ya beno ke fungula makutu, samu na kuwa nsangu ya mambu yina ke kwiza?

24 Nani yekulaka Yakobi na maboko ya bayina
botolaka yandi bima?

Nani yekulaka Isayeli na maboko ya bayina ke
botolaka bima na ngolo?

Ni Yave, samu ti beto sumukaka na ntadisi ya
yandi.

Bantu ya Yakobi zolaka ve na kulanda nzila ya
Yave,

mpe bawu tumamaka ve na Musiku ya yandi.

25 Na yina, Yave bulumunaka nkele ya yandi ya
kulutila na Isayeli,

mpe bankwamusu na muzingu,

yandi fidisaka bawu mpasi mpe vwanzi,

yawu kwamisaka Isayeli na balweka nyonso,

Kasi Isayeli bakulaka ve,

yawu bwisaka Isayeli, kasi yandi salaka ve keba.

43

1 Kasi na ntangu yayi, Yave yina yidikaka nge, nge
Yakobi,

yandi yina salaka nge, nge Isayeli,

yandi ke na kutuba:

«Kutala boma ve,

samu ti mu me kuula nge.

Mu me bokila nge na nkumbu ya nge,

nge kele ya munu!

2 Kana nge sabuka maza,

mu ke vwanda na nge,

kana nge luta na banzadi,

yawu ke dyamisa nge ve,

kana nge tambula na tiya,

nge ke nyenga ve,

milaka ya tiya ke yoka nge ve.

³ Ya tsyelika, mu kele Yave Nzambi ya nge,
Nzambi ya Longo ya Isayeli, Muvuukisi ya nge.»

«Mu yekulaka Ngipiti samu na kufuta nkudulu ya
nge,

mu yekulaka Kuse mpe Seba na kisika ya nge.

⁴ Nge kele ntalu mingi na meso ya munu,
nge kele mfunu mingi samu na munu, mpe mu
zola nge,

mu ke pesa bantu na kisika ya nge

mpe makanda ya bantu samu na luzingu ya nge.»

⁵ «Kutala boma ve,
samu ti mu kele na nge,
mu ke katula bana ya nge na esete,
mpe mu ke kutikisa beno na wesete.

⁶ Mu ke tuba na node: “Pesa”!
Mu ke tuba na sude: “Bika ti bantu ya munu
kukwenda”!

Katula bana ya munu ya babakala ntama
mpe katula bana ya munu ya bakento kuna na
bandilu ya ntoto,

⁷ bayina nyonso ke nataka Nkumbu ya munu,
bayina mu yidikaka samu na nkembo ya munu,
bayina mu salaka mpe mu bongisaka.»

Bambangi ya munu ni beno

⁸ Bika ti dikanda ya bampofo kudasika,
ata ti bawu ke na meso,
bika ti bayina ke na makutu ya kufwa, bawu
kudasika
ata bawu ke na makutu.

⁹ Bika ti bayinsi nyonso kuvukana,
mpe ti bantu makanda ya bantu kuyonzama!

Nani na kati ya bawu bikulaka na mambu yayi?
Ba nani vwandaka bantu ya ntete na kubikula yawu?

Bika ti bawu kulakisa bambangi ya bawu,
mpe ti bawu kulakisa mambu ya bawu ya kudedama.

Bika ti ba kuwa bawu mbote,
mpe ti ba kutuba: «Ee, ya kele ya tsyelika»!

¹⁰ Bambangi ya munu ni beno bantu ya munu,
beno na kisyelo ya munu yina mu soolaka,
beno zaba yawu,
beno kukwikila munu
mpe ti beno kubakula ti ni munu:
Tekila munu, Nzambi ya nkaka vwandaka ve,
mpe na manima ya munu,
ya ke vwanda ve na Nzambi ya nkaka.
Ni Yave me tuba yawu.

¹¹ Kaka ni munu, ni munu kele Yave,
mpe kana ni munu ve, ya kele ve na Muvuukisi ya nkaka.

¹² Ni munu zonzaka mambu yayi,
ni munu ke vuukisaka mpe ni munu bikulaka yawu,
kasi ya kele ve nzambi ya nzenza na kati ya beno me sala yawu,
beno kele bambangi ya munu,
ni munu kele Nzambi,
ni Yave me tuba yawu.

¹³ Mu kele Nzambi katuka ntama
mpe muntu ve lenda kuula muntu na yisi ya lutumu ya munu,
ntangu mu ke salaka, nani ke tediminaka munu?

Yave ke fidisila beno muntu

14 Kikuudi ya beno, Yave Nzambi ya Longo ya Isayeli,
ke na kutuba mutindu yayi:
«Ya kele ni samu na beno mu ke fidisa muntu na
kwenda nwanisa yinsi ya Babilone,
mu ke dyamisa ba-Kalede yina ke kima na bab-
watu,
ata ya vwanda babwatu yina ke yangidikaka
bawu.

15 Mu kele Yave Nzambi ya beno ya longo,
Kiyidiki ya Isayeli, ntinu ya beno.»

Nzila ya malu-malu na kati ya yinsi ya kuyuma

16 Yave yina yidikaka nzila fyoti na kati ya mubu,
yina ke pasulaka maza ya sunda samu na kulakisa
nzila,

17 yina tambusaka bapusu-pusu ya mvita mpe
bampunda,
mukangu ya binwani mpe binwani ya ngolo,
bawu lalaka bawu nyonso,
bawu telamaka dyaka ve,
bawu kufwaka, bawu manisaka mutindu singa ya
mwinda.

18 «Beno bambuka dyaka ve moyo na mambu ya
ntama,
beno tula ve ntima na mambu ya ntangu ya
ntama.

19 Beno tala, mu me sala dyambu ya malu-malu,
yina me banda kumena,
beno zaba yawu ve?

Mu ke yidika nzila na kati ya yinsi ya kuyuma,
mu ke tula banzadi na ntoto yina ata kima ke
menaka.

20 Bibulu ya mfinda, bambulu mpe ba-otelise ke
kembila munu,

samu ti mu ke tula maza na yinsi ya kuyuma,
banzadi na bisika yina ata kima ke menaka,
samu na kunwikisa bantu ya munu yina mu
soolaka.

²¹ Dikanda ya bantu yina mu yidikaka
ke yimbidila munu mikunga ya nzitusu.»

Yave fundisaka Isayeli

²² Yave ke na kutuba:
Yakobi, ni munu ve nge me bokila!
Isayeli, ya tsyelika nge me lemba munu!

²³ Ya kele ve samu na munu,
nge pesaka munu ve minkayulu ya kuyoka ya
bana ya mameme,
mpe nge zitisaka ve munu na minkayulu ya nge,
mu kwamisaka ve nge na kupesa munu makabu
to mu lembisaka nge ve na kupesa munu maaka
ya nsunga ya mbote.

²⁴ Nge sadilaka ve mbongo ya nge na kusumba
maaka ya nsunga ya mbote samu na munu
mpe nge yukutisaka ve munu na mafuta ya
minkayulu ya nge,
kasi nge kwamisaka munu na masumu ya nge,
nge lembisaka munu na yimbi ya nge.

²⁵ Kasi munu, ni munu mosi ke katulaka masumu
ya nge, samu na munu mosi,
mpe mu ke bambukaka ve moyo na masumu ya
nge.

²⁶ Bambula munu moyo na dyambu yina nge ke na
kufunda munu, mpe beto sala lufundusu ya
dyambu yayi beto na nge,
zonza nge mosi samu ti nge kukinwanina.

²⁷ Nkooko ya nge ya ntete sumukaka na ntadisi ya munu,
mpe banzonzi ya nge balukilaka munu.

²⁸ Ni yawu yina, mu safulaka bamfumu yina ke twadisaka Yinzo ya longo.

Mu yekulaka bawu na maboko ya Yakobi, samu ti bawu kufwa samu na Nzambi.

Mu yekulaka Isayeli na bifingu ya bambeni ya yandi.

44

¹ Ntangu yayi, Yakobi kisyelo ya munu kuwa, nge Isayeli, yina mu me soola!

² Yave ke na kutuba, yandi yina salaka nge, yandi yina yidikaka nge katuka na kivumu ya mama ya nge, yandi kele lusalusu ya nge, kutala boma ve, Yakobi kisyelo ya munu, Yesu-lume, nge yina mu me soola.

³ Mu ke mwangisa maza na ntoto yina me kondwa maza, mu ke tula miila na ntoto yina kele ya kukawuka, mu ke tula Mpeve ya munu na zulu ya bana ya nge, mpe mu ke sakumuna bana ya bana ya nge.

⁴ Bawu ke mena mutindu matiti na kati ya bilanga, bawu ke kula mutindu bayinti pene-pene ya maza.

⁵ Mosi na kati ya bawu ke tuba mutindu yayi: Mu kele ya Yave!

Ya nkaka ke baka nkumbu ya Yakobi.

Ya nkaka ke sonika na diboko ya yandi, mu kele ya Yave,

na kilengi nyonso, yandi ke baka nkumbu ya Isayeli.

Bayina ke yidikaka banzambi ya luvunu

⁶ Yave, ntinu ya Isayeli, kikuudi ya yandi, Yave Nzambi ya Binwani ke na kutuba: Mu kele muntu ya ntete, mu kele mpe ya nsuka, kana munu ve, Nzambi ya nkaka kele ve.

⁷ Nani yina kele mutindu munu? Yandi looka! Yandi samuna yawu, yandi zabisa munu mambu nyonso yina me salama, katuka ntangu yina mu yidikaka bantu ya ntete! Yandi tuba mpe mambu yina ke salama na bilumbu yina ke kwiza.

⁸ Beno bantu ya munu, beno vwanda ve na boma, beno tekita ve, mu zabisaka beno yawu ntama, mu salaka ti beno kuzaba yawu?

Beno kele bambangi ya munu.

Ya kele dyaka na Nzambi ya nkaka kana munu ve? Ve, mu kele ditadi ya nene, mu zaba Nzambi ya nkaka ve.

Bayina ke yidikaka banzambi ya biteki

⁹ Bantu yina ke yidikaka banzambi ya biteki, bawu nyonso kele kaka mpamba, biteki ya bawu ya ntalu ke na ndandu ve, yawu mosi kele bambangi ya bawu, yawu ke talaka ve, yawu zaba kima ve, bawu ke tala nsoni.

¹⁰ Kuyidika nzambi ya kiteki, to kusulumuna kisengo samu na kuyidika kiteki, ya kele kaka buzoba.

11 Bantu nyonso yina kele ya kukangama na biteki,
bawu ke fuluka na nsoni.
Bayina ke yidikaka yawu ke kaka bantu.
Bawu kuvukana bawu nyonso,
bawu kwiza talana,
bawu ke tala boma mpe bawu ke safuka.

12 Na kuyidika soka, kisadi-bisengo ke sadilaka na makala ya tiya,
yandi ke bulaka yawu kikonkoto,
yandi ke salaka na ngolo nyonso,
kasi kana yandi me kuma na nsatu,
yandi me lemba.
Kana yandi me kunwa ve maza,
yandi me lemba.

13 Muntu yina ke yidikaka biteki ke tezaka kibuku ya yinti na singa,
yandi ke fikulaka kiteki ya nzambi ya luvunu na kisonokono,
yandi ke bongisaka yinti na mbele,
yandi ke yidikaka yawu mbote-mbote na lime,
yandi ke bongisaka kiteki mutindu kele muntu,
yandi ke yidika yawu na kifwani ya muntu,
mpe yandi ke tulaka yawu na kati ya yinzo ya nzambi.

14 Yandi ke zenga yinti ya mbote ya sedele,
yandi ke soola yinti ya telebinte yina kele ngolo to yinti ya nkaka ya nene.
Yandi me bika ti yawu kula na kati ya bayinti ya mfinda,
yandi ke kunda bayinti ya pine

mpe mvula ke sala ti yawu kula.

¹⁵ Bantu ke sadila bankuni samu na kusala tiya,
ba ke sadila yawu samu na kuzwa tiya to samu na
kulambila madya ya bawu.

Bawu lenda sadila yawu mpe samu na kuyidika
nzambi yina bawu ke bondila.

Bawu ke yidika kiteki,

mpe bawu ke fukama samu na kusambila yawu.

¹⁶ Bawu ke baka ndambu ya yinti samu na kutula
yawu na tiya, bawu ke yoka musuni na tiya
yina,

bawu ke kudya yawu mpe na manima, nsatu me
manisa

to bawu ke kuzwa tiya mpe bawu ke tuba:

«Yinti yayi ke na kupesa tiya, tiya ya yawu kele ya
mbote!»

¹⁷ Na yinti yina me bikana, yandi ke yidika nzambi
ya kiteki,

yandi ke fukama na mantwala ya yawu,

yandi ke sambila yawu na kutuba mutindu yayi:

«Nge kele nzambi ya munu,
vuukisa munu.»

¹⁸ Bawu zaba kima mosi ve, bawu kele ve na
mayela,

meso ya bawu kele ya kukangama,

samu ti bawu kutala ve,

mutindu mosi mpe bantima ya bawu samu ti
bawu kusimba ata dyambu.

¹⁹ Muntu ve ke na kuyindula na yandi mosi,

muntu ve ke na ntima ya mbote mpe mayela samu
na kutuba:

«Mu me yoka ndambu ya yinti,

mu me lamba madya na zulu ya makala,

mpe mu me yoka musuni yina mu ke na kudya.
Mu ke yidika kima ya busafu na ndambu ya
nkaka!

Mu ke fukama na mantwala ya kibuku ya yinti
samu na kusambila kibuku yawu?»

²⁰ Ve, bantu ya mutindu yina me kangama na kima
yina ke kaka bombi,

bawu ke na kuvunama na bantima ya bawu mpe
bawu me zimbana nzila,

bawu ke vuukisa ve luzingu ya bawu, mosi ve na
kati ya bawu ke tuba:

«Kima yina kele na diboko ya munu kele nzambi ya
luvunu.»

Nge kele kisyelo ya munu, kuzimbana yawu ve

²¹ Isayeli, dikanda ya Yakobi bambuka moyo na
mambu yayi:

Nge kele kisyelo ya munu, mu me yidika nge,
samu ti nge sadila munu.

Isayeli, mu me zimbana nge ve.

²² Mu me kombola masumu ya nge mutindu dituti,
mu me bingisa masumu ya nge mutindu dituti ya
suka.

Vutuka na sika ya munu, samu ti mu kele kikuudi
ya nge.

²³ Mazulu, yimbila na nsayi,

samu ti Yave me sala!

Kati-kati ya yisi ya ntoto, sala milolo ya nsayi!

Beno myongo, beno looka na nsayi!

Beno mpe mfinda na bayinti ya beno nyonso!

Ya tsyelika, Yave me kuula Yakobi,

yandi me lakisa nkembo ya yandi na Isayeli.

Muvangi ya yinza kele mfumu ya nyonso yina me luta

²⁴ Yave ke na kutuba mutindu yayi:

«Yave kele kikuudi ya nge,
yandi yidikaka nge katuka kivumu ya mama ya nge:

“Munu Yave, mu ke salaka nyonso.

Mu me tanda mazulu munu mosi,
mu me yalumuna ntoto kondwa lusalusu ya muntu.

²⁵ Ntangu yayi, mu me katula bidimbu ya mim-bikudi ya luvunu,

mu ke sala ti bantu yina ke talaka mambu yina ke kwiza, bawu kuzonza kidi-kidi,
mu ke kanga yinwa ya bantu ya ndwenga,
mu ke lakisa ti mayela ya bawu kele kaka buzoba.

²⁶ Mu ke lungisa mambu yina kisadi ya munu me tuba,

mu ke sala ti makani ya bantumwa ya munu kununguswa.

Na yina me tadila Yelusalemi,

bantu ke zinga dyaka kuna,

na yina me tadila bambanza ya Yuda

ba ke tunga dyaka yawu,

Mu ke tunga dyaka nyonso yina mwanganaka”.

²⁷ Mu ke tuba na mubu ya sunda:

“Kawuka,

mu ke sala ti miila kukawuka.

²⁸ Mu ke tuba mutindu yayi samu na Siluse: Yandi kele muvungi ya bantu ya munu!

Yandi ke sala ti nyonso yina mu zola,

yawu kubonga.

Yandi ke tumisa ti ba tunga dyaka Yelusalemi

mpe kutula lufulu ya Yinzo ya Nzambi.”»

45

Siluse, ntinu yina Nzambi byekaka

¹ Yave tubaka mutindu yayi na Siluse, ntinu yina yandi byekaka:

Mu simbaka nge na diboko ya munu ya lubakala,
samu ti nge kudyata makanda ya bantu ya bayinsi
na mantwala ya nge,
samu ti nge kubwisa lutumu ya bantinu,
mpe samu na kufungula myelo yina kele ya
kukangama na mantwala ya nge,
samu ti myelo ya bambanza kuvwanda dyaka ve
ya kukangama.

² Munu mosi, mu ke tambula na mantwala ya nge,
mu ke katula bikaku na nzila,
mu ke mwangisa myelo ya kisengo ya mbwaki,
mu ke zenga bikangulu ya bisengo.

³ Mu ke pesa nge bimvwama yina kele ya kubum-
bama,
bimvwama yina ba me bumba na biswekolo,
samu ti nge ke zaba ti ni munu kele Yave,
me bokila nge na nkumbu ya nge,
mpe mu kele Nzambi ya Isayeli.

⁴ Samu na kisyelo ya munu, Yakobi
mpe Isayeli bantu ya munu, yina mu me soola,
mu me bokila nge na nkumbu ya nge,
mu me pesa nge nkumbu ya buzitu,
ata ti nge me zaba ntete munu ve.

⁵ Mu kele Yave,
kana munu ve, Nzambi ya nkaka kele ve.
Mu me kubika nge na mvita
ata ti nge ma zaba munu ve.

⁶ Samu ti bantu kuzaba yawu katuka kisika yina
ntangu ke basikaka
tii kisika yina ntangu ke lalaka,
kana munu ve, ya nkaka kele kima ya mpamba,
mu kele Yave mpe ya nkaka kele ve.

⁷ Mu me sala nsemo,
mpe mu me yidika kitombe,
mu me sala kizunu,
mu me sala mpe ti mpasi kuvwanda,
ni munu Yave me sala nyonso yina.

⁸ Katuka kuna na mazulu, kulumuna ludedomo
mutindu kinoko,
bika ti matuti kulumuna ludedomo mutindu
mvula!
Bika ti ntoto funguka,
samu ti mpulusu kotalana,
mpe ti ludedomo kudasika mutindu mutwikila!
Munu Yave, mu me yidika bima nyonso yayi.

Kisadi-bambinda

⁹ Kyadi na muntu yina ke swanisa yina me yidika
yandi,
na kutala mbote, yandi kele kaka mbungu na kati-
kati ya bambungu ya ntoto,
ntoto ya kulamba lenda tuba na kisadi-bambinda
ti:

«Yinki nge ke na kusala?

Mpe ti kisalu yina nge kele ya mpamba!»

¹⁰ Kyadi na muntu yina ke tuba na tata ya yandi
mutindu yayi:

Samu na yinki nge butaka munu?

To na kento:

Samu na yinki nge ke butaka?

11 Yave Nzambi ya longo ya Isayeli yina yidikaka
nge ke na kutuba mutindu yayi:

Nge zola kuyufula munu na mambu yina ke
kwiza?

To kupesa munu bantumunu samu na bana ya
munu, mpe samu na yina mu ke yidika na
maboko ya munu?

12 Ni munu yidikaka ntoto, mpe na zulu ya yawu,
mu yidikaka muntu,
mu tandaka mazulu na maboko ya munu,
ni munu ke pesa bantumunu na binwani ya yawu
nyonso.

13 Ni munu me basisa Siluse samu na ludedomo ya
munu,
ni munu ke sungika banzila ya yandi nyonso.
Yandi ke tunga dyaka mbanza ya munu,
mpe yandi ke bika ti bantu ya munu yina ba
nataka na ngolo, na yinsi ya nzenza kuvu-
tuka na yinsi ya bawu,
ba ke futa kima ve, bawu ke pesa ata dikabu,
ni Yave Mfumu ya Binwani me tuba yawu.

Isayeli, Nzambi kele na sika ya nge

14 Yave ke na kutuba:
Ndandu ya kisalu ya bantu ya Ngipiti, mbongo ya
bantu ya mumbungu ya Kuse,
bantu ya yinsi ya Seba, bantu yayi ya yinda mingi,
nyonso yina ke lutila na sika ya nge ke kuma ya
nge,
bantu yayi ke landa nge bawu ke vwanda ya
kukangama na bampanga,
bawu ke fukama na mantwala ya nge,
bawu ke sambila mutindu yayi:
«Nzambi kele kaka na sika ya beno,

Nzambi ya nkaka kele ve.
Banzambi ya nkaka kele mpamba!»

¹⁵ Nzambi ya Isayeli, nge yina ke vuukisaka,
ya tsyelika, nge kele Nzambi ya kubumbama.

¹⁶ Bawu ke tala nsoni, bawu ke kufwa nsoni,
bawu nyonso ke kwenda na kati ya nsoni ya kulu-
tila,
bayina ke yidikaka biteki.

¹⁷ Na yina me tadila Isayeli,
ni na Yave bawu ke kuzwa mpulusu ya mankul-
ulu.
Kilumbu mosi ve beno ke tala dyaka nsoni,
beno ke kufwa dyaka nsoni ata fyoti ve.

Mpulusu ya pwelele

¹⁸ Na yina, Yave ke na kutuba,
yandi yina yidikaka mazulu,
ni yandi Nzambi yina salaka ntoto mutindu yawu
kele,
yandi salaka ti yawu kusyama,
yandi salaka ve ti yawu kuvwanda mpamba,
kasi yandi yidikaka ntoto mpe salaka ti bantu
kuzinga na ntoto:

«Mu kele Yave, Nzambi ya nkaka kele ve.

¹⁹ Mu me zonza ve na mansweki mpe na kisika
mosi ya kitombe na ntoto.
Mu ke tuba ve na dikanda ya Yakobi ti:
Beni sosa munu na kati ya mpamba!
Munu Yave mu ke zonzaka mambu ya
kusungama,
mu ke samunaka mambu ya kudedama.»

Makanda ya bantu ke baluka na sika ya Yave

²⁰ Beno bayina ke ntete moyo na kati ya makanda
ya bantu,
beno yonzama mpe beno kwiza,
Beno nyonso, beno belama!

Bawu kele ve na luzabu,
bayina kele na biteki yina ba yidika na yinti,
bawu ke sambilaka nzambi,
yina lenda vuukisa bawu ve.

²¹ Beno samuna yawu, beno talisa mambu ya
beno, beno yonzama!
Beno vukana mpe kintwadi, beno solola.
Nani zabisaka mambu yina ke kwiza ntete ti yawu
kusalama ntangu yayi.
Nani zonzilaka mambu yango ntama?
Ya kele ve ni munu Yave?
Na mantwala ya munu, Nzambi ya nkaka kele ve.
Nzambi ya kusungama, Nzambi yina ke vuuk-
isaka,
Nzambi ya nkaka kele ve.

²² Beno nyonso bayina ke zingaka na bandilu ya
ntoto,
beno baluka na sika ya munu mpe beno ke vuuka!
Ya tsyelika mu kele Nzambi,
mpe Nzambi ya nkaka kele ve.

²³ Mu me kudya ndefi na Nkumbu ya munu mosi,
mambu ya kusungama, ke basikaka na yinwa ya
munu,
dyambu yina ba lenda soba ve.
Bantu nyonso ke fukama na mantwala ya munu,

bantu nyonso ke kudya ndefi na Nkumbu ya munu,

²⁴ bawu ke tuba na yina me tadila munu ti:

«Ya tsyelika, kaka ni na Yave kele na kusungama mpe lulendo.»

Bayina nyonso me dasukila yandi,

bawu ke kwiza na mantwala ya yandi na nsoni.

²⁵ Bantu nyonso ya Isayeli ke vwanda ya kusungama samu na Yave, mpe bawu ke vwanda na fyele.

46

Banzambi ya luvunu ya Babilone na mantwala ya Nzambi ya Isayeli

¹ Tala Bele me fukama mpe Nebo me kondama, ba me tula banzambi ya bawu ya biteki na zulu ya bibulu ya bwala mpe bibulu ya nkaka, ni beno vwandaka nata yawu, kasi beno me tula yawu na zulu ya bibulu, mpe yawu me kuma kizitu samu na bibulu yina me lemba.

² Banzambi yina me kondama bawu nyonso, bawu nyonso me fukama, bawu ke na kulenda ve na kuvuukisa biteki ya bawu, mpe bawu ke na kunata bawu na ngolo na yinsi ya nzenza.

³ Beno kuwa munu, beno bantu ya Yakobi, beno bantu yina me bikana na dikanda ya Isayeli, beno bayina mu ke na kusadisaka katuka kivumu ya mama ya beto,

beno bayina mu ke na kunata ntete mbutukulu ya beno!

⁴ Mu ke soba ve tii ntangu beno ke nuna, mu ke syamisa beno tii ntangu bansuki ya beno ke kuma mpembe.

Ni munu ke syamisa beno, mpe mu ke nata beno, ya tsyelika, mu ke syamisa beno mpe mu ke kuula beno.

⁵ Na nani beno zola kufwanikisa na munu? Nani kele mutindu mosi na munu? Na nani beno zola kufwanikisa munu samu ti beto vwanda mutindu mosi?

⁶ Bawu ke na kubaka wolo nyonso na basaki ya bawu, bawu ke na kuteza mbongo na kitezolo mpe bawu ke na kufuta muntu, yina ke yidikaka biteki na kuyidikila bawu nzambi, yina ba ke fukimina.

⁷ Bawu me tula yawu na magembo ya bawu, bawu me tula yawu na kisika ya yawu, yawu ke ningana ve na kisika yina ba me tula yawu, Ata ti ba looka na sika ya yawu, yawu ke pesa ve mvutu, yawu lenda kuula ve muntu na kati ya mpasi.

⁸ Beno bambukila yawu moyo mpe beno vwanda na kibakala! Beno banza na yawu, beno bantu yina ke balukilaka Nzambi!

⁹ Beno bambuka moyo na mambu yina lutaka, yina lutaka na bantangu ya ntama,

samu ti ni munu kele Nzambi,
Nzambi ya nkaka kele ve,
ya tsyelika, kaka ni munu kele Nzambi,
Ata kima mosi ve lenda fwanakana na munu.
¹⁰ Katuka na mbadukulu,
mu ke samunaka mambu yina ke kwiza na mant-
wala,
ntangu mingi mu ke samunaka yina kele ntete ve.
Ni munu ke tubaka mpe mabanza ya munu ke
salamaka,
ya tsyelika, mu ke salaka nyonso yina mu zola.
¹¹ Katuka ntama na esete,
mu ke bokila muntu ya lulendo mutindu mbe-
mba,
ni yandi ke lungisa mambu yina mu me kanisa na
kusala.
Yina mu me tuba, mu ke lungisa yawu,
yina mu me kanisa na kusala, mu ke sala yawu.
¹² Benoit kuwa munu, benoit bantu ya ntima ya
ngolo,
benoit bantu yina kele ntama na ludedomo!
¹³ Na mwa ntangu fyoti, me ke sala lufundusu
mpe yawu kele dyaka ntama ve.
Mu ke lutisa ntangu ve samu na kunata mpulusu,
mu ke pesa nkudulu na Siyone,
mpe nkembo ya munu na Isayeli.

47

*Kubwa ya Babilone samu na bilumbu yina ke
kwiza*

¹ Kulumuka, vwanda na zulu ya fundu-fundu, nge
ndumba ya Babilone vwanda na ntoto,
vwanda na ntoto kondwa kiti ya kintinu,

ndumba ya ba-Kalede,
ba ke bokila dyaka nge ve «Kento ya kitoko mpe
yina zola nsayi ya kinsuni.»

² Baka matadi zole yina ba ke sadilaka, samu na
kunika bambuma ya faline,
katula kitambala ya nge,
benda dizwela ya nge,
lakisa mabunda ya nge,
mpe sabuka mwila.

³ Na yina kimpene ya nge ke talana na ngaanda
mpe nge ke tala nsoni na meso ya bantu.
Mu ke vutudila nge mambu ya nge ya yimbi,
mpe ata muntu ke kabikisa munu.

⁴ Muntu yina ke na kiyeko ya kukuula beto
nkumbu ya yandi kele Mfumu ya Binwani,
muntu ya Longo ya Isayeli.

⁵ Vwanda mpe dingama, bumbama na kitombe,
kento ya ba-Kalede,
samu ti ba ke bokila nge dyaka ve,
«Mfumu ya kento ya bayinsi ya kintinu.»

⁶ Mu dasukilaka bantu ya munu,
mu vwezaka mvwilu ya munu,
mu yekudilaka nge yawu,
kasi nge me nyokola bawu kondwa kyadi,
nge me tula kizitu ya nge ya dema na zulu ya
biboba,

⁷ mpe nge me tuba: «Mu ke vwanda mfumu ya
kento ya bantangu nyonso!»
Na nyonso yina nge me kanisa ve,
mpe nge me yindula ve, wapi mutindu ya ke
manisa.

8 Na ntangu yayi, kuwa nge kento ke zolaka nsayi
ya kinsuni,

nge kento ke yalaka na kivuvu,

mpe ke tubaka na ntima ya nge:

«Munu, kaka munu, muntu ya nkaka ve!

Mu ke vwanda ve mufwidi,

mpe mu ke wombisa ve bana ya munu!»

9 Ya tsyelika, mambu zole ya bampasi ke kumina
na ntangu mosi mpe na kilumbu mosi:

«Ba ke botola nge bana mpe bufwidi.

Mpasi yango ke bwidila nge ngolo ya yawu
nyonso,

ata ti nge sadila bampandu ya mutindu na
mutindu,

ata ti nge sadila lulendo ya bansalulu ya nge ya
bakisi.»

10 Nge vwandaka tula kivuvu ya nge na yimbi yina
nge vwandaka sala,

mpe nge vwandaka tuba: «Ata muntu ke na kutala
munu.»

Ndwenga mpe luzabu me zimbisa nge,

nge vwandaka tuba na ntima ya nge:

«Munu, kaka munu, muntu ya nkaka ve!»

11 Kasi mambu ya kyadi ke kumina nge

mpe nge ke zaba ve wapi mutindu ya kusala samu
ti yawu kumina nge ve,

mwangusulu yina nge ke na kubanza ve,

ke kumina nge na mpamukunu,

kondwa nge zaba yawu.

12 Tatamana na kusadila bampandu ya nge,

mpe na bakisi ya nge, yina nge ke sadilaka ntangu
nyonso katuka bumwana ya nge!

Kuzaba ve kana nge ke kuzwa ndandu na yawu,

kuzaba ve kana nge ke kuma muntu ya nsisi!

¹³ Nge me lemba mingi na kusosaka bayina ke talaka mambu.

Bika ti bawu kutalana mpe bawu kuvuukisa nge, bantu ya ndwenga bayina ke tangaka bizunga ya dizulu mpe bambwetete,

bayina ke zabisaka nge konso mbandukulu ya ngonda mambu,

yina ke kwiza na mantwala!

¹⁴ Bawu nyonso me kuma mutindu nyanga yina tiya ke yokaka,

bawu lenda kuvuukisa ve luzingu ya bawu na milaka ya tiya,

ya kele ve makala ya tiya, yina ba ke lambilaka mampa,

to mwa tiya yina bantu ke yotilaka.

¹⁵ Tala mpasi yina ke kumina bayina nge vwan-daka kwenda tala ntangu nyonso,

mpe bayina vwandaka sala mumbungu na nge katuka bumwana ya nge.

Bawu ke kwenda dyengila konso muntu na lweka ya yandi,

mpe nge ke vwanda ve na muntu yina ke vuukisa nge!

48

Luzabusu ya mambu ya malu-malu

¹ Benoit kuwa mambu yayi, benoit dikanda ya Yakobi,

benoit, bayina ba ke bokilaka na nkumbu ya Isayeli, mpe bayina butukaka na dikanda ya Yuda, benoit ke kudyaka ndefi na Nkumbu ya Yave

mpe beno ke zonzilaka mingi Nkumbu ya Nzambi
ya Isayeli,
kondwa butsyelika na kusungama!

² Bawu ke na kutuba: «Beto keke bantu ya Mbanza
ya longo!»

Mpe bawu ke na kuyekama na Nzambi ya Isayeli,
yina Nkumbu ya yandi keke Yave Mfumu ya Bin-
wani!

³ Mu zabisaka katuka ntama mambu yina lutaka,
yawu basikaka na yinwa ya munu,
mpe mu wakisaka yawu,
na mpamukunu mu me sala mpe ya me yilama.

⁴ Samu ti mu zabaka ti nge keke na yintu ngolo,
mpe ti laka ya nge keke mutindu kibuku ya kisengo
mpe ti mbunzu ya nge keke ya kisengo ya mbwaki,

⁵ Mu zabisaka nge mambu yayi katuka ntama,
mu tubilaka nge yawu tekila yawu kuyilama,
samu ti nge tuba ve:

«Ni kiteki ya munu me yidika mambu nyonso yayi,
ya keke nzambi ya munu ya yinti,
kifwani ya munu ya kisengo ya mbwaki,
yina me tumisa yawu!»

⁶ Nge me kuwa mbote,
fyongonina nyonso yina.

Beno mpe, beno lenda kwenda samuna yawu ve?

Na ntangu yayi mu ke na kuzabisa nge mambu ya
malu-malu,
mambu yina vwandaka ya kubumbama,
yina nge zaba ve.

⁷ Ya me yilama na ntangu yayi
kasi na ntangu ya ntama ve,

tii na kilumbu yayi, nge vwandaka me kuwa yawu
ve,

samu ti nge tuba ve ti:

«Mu zabaka yawu!»

⁸ Ve, nge zabaka ata kima ve,

nge vwandaka, me kuwa yawu ve

Yawu vwandaka me wakana ve na makutu ya nge.

Samu ti mu zabaka nge, mpe mu zabaka ti nge kele
kiyekudi.

Ya tsyelika, nkumbu ya nge kele: «Muntu ya
kondwa kutumama katuka kivumu ya
mama ya nge»

⁹ Samu na Nkumbu ya munu,

mu me simba nkele ya munu,

samu na nzitusu yina mu fwana kuzwa,

mu me kanga ntima,

samu ti mu mwangisa nge ve.

¹⁰ Mu me sulumuna nge,

kasi samu na kuzwa mbongo ve,

ya tsyelika, mu me meka nge na kati ya mpasi.

¹¹ Munu mosi, munu mosi, mu ke sala.

Wapi mutindu mu ke ndima ti ba kuvweza munu?

Mu ke pesa nkembo ya munu na muntu ya nkaka
ve.

¹² Kuwa munu, Yakobi,

Isayeli yina mu me bokila!

Mu kele! Ni munu kele ya ntete,

mu kele mpe ya mansukina.

¹³ Na maboko ya munu mosi mu yidikaka ntoto

mpe mu yalumunaka dizulu,

ntangu mu ke bokilaka bawu,

kintwadi bawu ke kwizaka na mbala mosi.

¹⁴ Beno nyonso, beno yonzama mpe beno kuwa
munu!

Nani na kati ya banzambi ya nkaka me samunaka
mambu yayi?

Mu ke na muntu yina Yave ke zolaka,
yandi ke yidika mambu yina mu kubikaka samu
na Babilone,
yandi ke nanguna diboko ya yandi samu na
kubula ba-Kaledede.

¹⁵ Ni munu, ni munu me zonza,
ni munu me bokila yandi,
mu me tuba na yandi na kwiza,
mu ke bongisa bisalu ya yandi!

¹⁶ Beno belama na munu, mpe beno kuwa!
Banda na mbadukulu, mu ke zonzaka na man-
sweki ve.

Ntangu mambu yina salamaka mu vwandaka
kuna.

Na ntangu yayi, Yave, Mfumu me fidisa munu mpe
Mpeve ya yandi kele na munu.

¹⁷ Yave ke na kutuba, Yave kikuudi ya nge,
Nzambi ya longo ya Isayeli,
munu Yave, Nzambi ya nge:

Mu ke na kulwengisa nge, samu na kusadila nge
mambu ya mbote,
mu ke twadisa nge na nzila yina nge fwana ku-
landa!

¹⁸ Kana nge, nge sadilaka mbote ntumunu ya
munu,
kizunu ya nge zolaka luta mutindu nzadi,
mpe ludedomo ya nge zolaka vwanda mutindu
bimpo ya mubu.

¹⁹ Bandandu ya nge zolaka kuma mingi mutindu
munyenge,

bana ya nge zolaka vwanda mingi mutindu mwa
bambuma ya munyenge,
nkumbu ya nge zolaka zimbana ve,
nge zolaka zimbana na mantwala ya munu ata
fyoti ve.

Beno basika na Babilone

²⁰ Beno basika na Babilone!

Beno kima ba-Kalede!

Na milolo ya nsayi,

beno samuna nsangu!

Beno kutuba yawu,

beno mwangisa yawu ntama,

tii na bandilu ya ntoto!

Beno tuba ti Yave me kuula kisyelo ya yandi
Yakobi!

²¹ Ntangu yandi ke twadisa bawu na yinsi ya
kuyuma,

bawu ke vwanda ve na mpwila ya maza,

samu ti yandi ke basisa maza na ditadi samu na
bawu,

yandi ke pasula ditadi mpe maza ke basika.

²² Kasi Yave me tuba:

Kizunu ke vwanda ve samu na bantu ya yimbi!

49

Mukunga ya zole ya kisyelo ya Yave

¹ Beno yina ke zingaka na bisanga, beno kuwa
munu!

Beno bantu yina kele ntama, beno teka makutu!

Yave bokilaka munu katuka kivumu ya mama ya
munu,

Yave bokilaka nkumbu ya munu
ntangu mu vwandaka ntete na kati ya kivumu ya
mama ya munu.

²Yandi salaka ti yinwa ya munu kuvwanda mbele
ya mvita yina ke na meno,
yandi me fuka munu na mpewo ya diboko ya
yandi,
yandi salaka ti munu vwanda dyonga ya nsongi,
yandi bumbaka munu na nkutu ya yandi ya
madyonga.

³Yandi tubaka na munu: «Nge kele kisyelo ya
munu, Isayeli,
ni na nge mu ke lakisa nkembo ya munu.»

⁴Kasi, munu, mu tubaka:
«Mu me sala kaka kisalu ya mpamba,
ya tsyelika ya kele kaka ya mpamba mu me man-
isa ngolo ya munu.

Kasi Yave ke nungisa munu,
mpe musendo ya munu kele na sika ya Nzambi ya
munu.»

⁵Na ntangu yayi Yave ke na kutuba,
yandi yina yidikaka munu na kivumu ya mama ya
munu,

samu ti mu vwanda kisyelo ya yandi,
samu ti mu vutula Yakobi na kisika ya yandi,
mpe na kuyonzika Isayeli pene-pene na yandi,
mu ke vwanda ya kuzituswa na meso ya Yave,
mpe Yave kele kisika ke katukaka ngolo ya munu.

⁶Yandi tubaka na munu:
Nge ke vwanda ve kaka kisyelo ya munu,
samu na kuvutula dyaka bifumba ya Yakobi
mutindu yawu vwandaka ntete,

mpe kuvutula bantu ya Isayeli yina mu bumbaka.
Kasi mu soolaka nge mpe samu ti nge vwanda
mutindu mwinda ya bayinsi nyonso,
samu ti mpulusu ya munu kuma,
tii na bandilu ya ntoto.

Mvutukulu ya nene ya bantu yina ba nataka na ngolo na yinsi ya nzenza

⁷ Yave ke na kutuba,
yandi yina ke kuulaka Isayeli,
yandi kele Nzambi ya Longo,
yandi ke na kutuba na muntu yina ba vwezaka,
muntu yina bantu nyonso me yina,
muntu yina bamfumu me kitula mundongo ya bawu:
Bantinu ke tala nge, bawu ke telama na bakiti ya bawu ya kintinu,
bamfumu ke tala, mpe bawu ke fukama,
samu na Yave yina me lunga ti ba tula kivuvu na yandi,
samu na Muntu ya Longo ya Isayeli, ni yandi soolaka nge.

⁸ Yave ke na kutuba:
«Na ntangu ya mbote, mu kuwaka nge,
mpe na kilumbu ya mpulusu,
mu kwizaka sadisa nge.»
Mu ke keba nge, mu ke byeka nge
samu na kusala ngwisani na bantu,
samu na kuvumbula yinsi,
samu na kukabula bimvwama yina mwanganaka,
⁹ samu na kutuba na bankole: «Beno basika!»
Mpe na bayina ke na kitombe: «Beno talana!»

Bawu ke kuzwa matiti ya kudya na bisika nyonso
na banzila,
bawu ke kuzwa madya na zulu ya myongo ya
fyoti.

¹⁰ Bawu ke tala dyaka nsatu ve,
bawu ke vwanda ve na mpwila ya maza,
tiya ya yinsi ya kuyuma mpe ntangu ke talisa
dyaka bawu mpasi ve,
samu ti muntu yina ke fwilaka bawu kyadi ke
twadisa bawu,
mpe yandi ke nata bawu na bayinto ya maza.

¹¹ Myongo ya munu nyonso mu ke kitula yawu
banzila,
mpe mu ke bongisa dyaka banzila ya munu.

¹² Bawu yayi, bawu me katuka na bayinsi ya
ntama
ba ya nkaka me katuka na node,
ba ya nkaka na kisika yina ntangu ke lalaka,
ba ya nkaka dyaka na yinsi ya Sinime.

¹³ Mazulu, beno looka na nsayi!
Ntoto beno vwanda na nsayi ya kulutila!
Myongo, beno looka na kilengi,
samu ti Yave me bomba dikanda ya yandi
mpe yandi me fwila kyadi na bayina kele na
mpasi.

*Yelusalemi ke tungama dyaka mpe bantu ke fu-
luka dyaka kuna*

¹⁴ Na yina Siyone me tuba:
«Yave me manga munu,

ya tsyelika Yave me zimbana munu!»

¹⁵ Kento lenda zimbana mwana ya yandi,
yina yandi ke na kupesa mabene?

Yandi kele ve na kyadi ya mwana yina me basika
na kivumu ya yandi?

Ata ti mama zimbana mwana ya yandi,
kasi munu, mu ke zimbana nge ve!

¹⁶ Tala, mu sonikaka nkumbu ya nge na diboko ya
munu,
bibaka ya nge kele ntangu nyonso na mantwala ya
munu.

¹⁷ Bana ya nge, ke vutukila nge,
kasi bayina bebisaka, mpe mwangisaka nge,
bawu ke bika nge, mpe bawu ke kwenda ntama.

¹⁸ Losa meso na ba lweka nyonso mpe tala:
Bawu nyonso ke na kuyonzama, mpe bawu ke na
kwiza na sika ya nge.

Ya tsyelika, mu me kudya ndefi na Nkumbu ya
munu Yave, Nzambi ya moyo,

Yave ke na kutuba:
nge ke vwata bawu nyonso mutindu misanga,
mpe nge ke kanga bawu na luketo mutindu
ndumba,
yina me kubama na makwela.

¹⁹ Yinsi ya nge yina ke ya kumwangana, na kati ya
kyadi,
ke kuma fyoti samu na bantu yina ke zingaka
kuna,
mpe bayina vwandaka kwamisa nge ke kima
ntama na nge.

²⁰ Bana ya nge, bayina ba botolaka nge, ke tuba na
nge:

«Kisika yayi kele fyoti samu na beto.
Yidikila beto kisika, samu ti beto kuzinga awa!»

²¹ Na yina nge ke kukiufula: «Nani me butila
munu bana nyonso yayi?

Mu vwandaka ve na bana, mu vwandaka kisita,
mu kimaka na yinsi ya nzenza,
mpe ba bingisaka munu,
kasi bana yayi nani me kulisa bawu?
Mu bikanaka kaka munu mosi,
kasi bawu yayi, bawu vwandaka wapi sika?»

²² Yave ke na kutuba:

«Mu ke nanguna diboko ya munu na sika ya
bayinsi ya nzenza,
mu ke telemisa kidimbu ya yinsi ya munu na sika
ya makanda,
Bawu ke natina nge bana ya nge na maboko ya
bawu,
mpe bawu ke tula bana ya nge ya ba kento na
mapeka ya bawu.

²³ Bantinu ke yundula nge mutindu bibuti ya nge,
mpe bana ya bantinu ya bakento ya bawu ke
vwanda bamama yina ke yundula nge.

Bawu ke fukama na mantwala ya nge tii na ntoto,
bawu ke pela fundu-fundu yina ke kangama na
makulu ya nge.

Ni kuna nge ke zaba ti munu kele Yave,
mpe muntu yina ke tula kivuvu ya yandi na munu,
yandi ke tala ve nsoni.»

²⁴ Yina kinwani me baka, nani lenda botola yawu?
Nani lenda kuula bankole na maboko ya mfumu
ya ntima ya yimbi?

²⁵ Yave ke na kutuba:

ba ke botola bankole ya kinwani,
muntu yina mfumu ya ntima ya yimbi kangaka ke
kuzwa kimpwanza.

Mu ke fundisa munu mosi bayina nwanisaka nge,
mpe munu mosi, ke kuula bana ya nge.

²⁶ Mu ke sala ti bayina ke kwamisaka nge kudya
banzutu ya bawu mosi,
mpe ti bawu kunwa menga ya bawu mosi
mutindu malafu ya malu-malu.

Ni kuna bantu nyonso ke zaba ti mu kele Yave,
yina ke vuukisa mpe ke kuula nge,
munu Nzambi ya Lulendo ya Yakobi.

50

Nzambi lenda vuukisa bantu ya yandi

¹ Yave ke na kutuba:

«Wapi sika kele mukanda ya kufwa makwela,
yina lendaka pesa munu luve ya kufwa makwela
na mama ya beno?

To na sika ya wapi kidefisi mu tekisaka beno?

Ba tekisaka beno,
samu na yimbi ya beno,
ni kondwa kutumama ya beno,
salaka ti mu bingisa mama ya beno.

² Ntangu mu kwizaka, samu na yinki ata muntu
vwanaka ve?

Ntangu mu bokilaka, samu na yinki ata muntu
ndimaka?

Diboko ya munu kele nkufi samu na kukuula?

Mu kele dyaka ve na ngolo samu na kupesa beno
kimpwanza?

Ntangu mu ke sembaka mubu, yawu ke
kawukaka,
mu ke kitulaka banzadi mutindu yinsi ya kuyuma.

Bambisi ya yawu ke bolaka samu ti maza kele
dyaka ve,

yawu ke kufwaka na mpwila ya maza.

³ Mu ke vwatisaka zulu na lele ya ndombe,
mpe mu ke fukilaka yandi kinkuti ya bufwidi.»

Mukunga ya tatu ya kisyelo ya Yave

⁴ Yave, Mfumu, me pesa munu nzonzolo ya mu-
longoki,

samu ti mu zaba kusyamisa na bampova bayina
me lemba.

Konso suka, yandi ke salaka,
yandi ke salaka ti mu kuwa na makutu ya munu
mutindu mulongoki.

⁵ Yave Mfumu me fungula dikutu ya munu,
mpe munu, mu me manga ve,
mu me kima ve.

⁶ Mu pesaka mukongo ya munu na bayina vwan-
daka bula munu,
mpe mu pesaka mabundi ya munu na bayina
vwandaka benda mandefo ya munu,
mu bumbaka ve kizizi ya munu,
na bayina vwandaka finga munu,
mpe vwandaka losila munu mante.

⁷ Yave, Mfumu me sadisa munu,
ni yawu yina mu me kufwa ve nsoni,
ni yawu yina mu me kumisa kizizi ya munu ngolo
mutindu ditadi,
mu zaba ti mu ke tala nsoni ve.

⁸ Yandi kele pene-pene, yandi yina ke nungisa
munu.

Nani zola kufundisa munu?

Beto kwenda na bazuzi!

Nani zola kubotola munu luve ya munu?

Yandi kubelama na munu!

⁹ Yave, Mfumu ke kwiza sadisa munu,
nani ke bedisa munu?
Bambeni ya munu nyonso ke kubwa mutindu
bilele yina me beba,
mutindu bitende ya lele yina banselele me kudya.

Beno wila kisyelo ya Yave

¹⁰ Nani na kati-kati ya beno ke zitisaka Yave?
Bika ti yandi kuwila kisyelo ya yandi!
Kana muntu ke na kutambula na kitombe,
kondwa kutala nsemo,
bika ti yandi kutula kivuvu ya yandi na Nkumbu
ya Yave,

Yandi kuyekama na Nzambi ya yandi!

¹¹ Kasi, beno bayina nyonso ke na kunamisa tiya,
beno bayina ke na kubaka madyonga ya tiya,
Beno kwenda kubwa na tiya ya beno mosi,
mpe na kati ya madyonga yina beno me namisa
beno mosi!

Ni diboko ya munu me sala ti yawu kukumina
beno.

Beno ke kufwa na kati ya bampasi!

51

Mpulusu yina ke sukaka ve

¹ Beno kuwa munu,
beno bayina ke na kwendaka sosa ludedomo,
beno bayina ke na kusosaka Yave!
Beno tala ditadi yina mu pasulaka samu na
kuyidika beno,
mpe dibulu ya matadi kisika yina mu basisaka
beno!

² Beno tala tata ya beno Abalayami,
Saala yina butaka beno,

samu ti ntangu mu bokilaka Abalayami,
yandi vwandaka ve na mwana,
mu sakumunaka yandi mpe mu pesaka yandi
dikanda ya nene.

³ Ya tsyelika, Yave ke bomba Siyone,
Yandi ke bomba nyonso yina ba mwangisaka,
yandi ke sala ti yinsi ya kuyuma kukuma mutindu
bilanga ya Edeni
ntoto yina ata kima ke menaka ve, ke kuma
mutindu bilanga ya Yave.
Nsayi mpe mayangi ke yala kuna,
ba ke yimbila mikunga ya nzitusu mpe mikunga
ya kuvutula matondo.

⁴ Beno bantu ya munu, beno kuwa munu mbote-
mbote!
Beno dikanda ya bantu ya munu, beno fungula
makutu,
samu ti mu ke samuna Musiku ya munu,
mu ke pesa banzengolo ya munu,
samu ti yawu kuvwanda nsemo ya bantu ya
bayinsi.

⁵ Ludedomo ya munu ke pene-pene.
Mpulusu ya munu ke na kwiza.
Mu ke fundisa bantu ya bayinsi nyonso na lulendo
nyonso,
bantu yina ke zinga na bisanga ke tula kivuvu ya
bawu na munu,
bawu ke vingila lusalusu ya diboko ya munu.

⁶ Beno balula meso na zulu
mpe beno tala na yisi, awa na ntoto.
Ya tsyelika zulu ke zimbana mutindu mulinga.

Ntoto ke pasuka, yawu ke kuma mutindu bitende
ya kinkuti,
bayina ke zingaka na ntoto, ke kufwa mutindu
banzinzi.
Kasi ludedomo ya munu, ke zingila bantangu
nyonso,
mpulusu ya munu ke suka ve.

⁷ Beno kuwa munu, beno bayina zaba yinki kele
ludedomo,
beno bayina kele na Musiku ya munu na ntima!
Beno kukima ve bisombolo ya bantu,
beno kuvwanda ve na boma ya bifingu ya bawu.
⁸ Samu ti banselele ke kudya bawu mutindu
kinkuti,
mpe mutindu bidongolo ke kudyaka lele ya mika
ya mameme.
Kasi mpulusu ya munu ke zingila bantangu
nyonso,
nkudulu ya munu ke zingila bambandu nyonso.

Yave, vumbuka!

⁹ Vumbuka, vumbuka!
Vwata lulendo ya nge,
nge diboko ya Yave!
Vumbuka, mutindu na ntangu ya ntama,
na ntangu ya bambandu yina lutaka!
Ni nge ve pasulaka Layabe?
Ni nge ve tobolaka kibulu ya nene ya nsisi ya
mubu?
¹⁰ Ni nge ve yumisaka mubu?
Ni nge ve yumisaka maza ya dibulu ya nene yina
kele ve na nsuka?
Nge fungulaka nzila na kati-kati ya mubu,
nzila samu na kulutisa bayina nge kuulaka.

11 Bayina Yave me kuula ke vutuka.
Bawu ke kuma na Siyone na kati ya milolo ya nsayi.
Kyese ya bamvula na bamvula ke talana na bayintu ya bawu mutindu yimpu ya kintinu,
kyese na mayangi ke kwiza bwabana bawu,
manyongo na biyawula ke kima.

Bantu ya munu, yinki beno ke na kukima?

12 Yave ke na kutuba:
Ni munu, ni munu ke bomba beno.
Nge kele nani, samu ti nge vwanda na boma ya muntu yina ke kufwaka?
Samu ti nge vwanda na boma ya muntu, yina luzingu ya yandi kele kaka mutindu matiti.
13 Nge me zimbana Yave, ni yandi yidikaka nge,
Yave yina tandaka mazulu mpe tulaka lufulu ya ntoto!
Bilumbu nyonso, nge ke na kutekita,
samu na nkele ya muntu ya ntima ya yimbi,
mutindu muntu yina me kubama samu na kubebisa nge.
Ntangu yayi, wapi nkele yango, ya muntu yina ke kwamisaka?

14 Ntama mingi ve, nkole ke kuzwa kimpwanza,
yandi ke kufwa dyaka ve na kati ya boloko,
yandi ke kufwa dyaka nsatu ve!

15 Munu, mu kele Yave Nzambi ya nge.
Ni munu ke ningisaka mubu,
mpe ke wakisaka makelele ya bimpo,
Nkumbu ya munu kele: Yave, Mfumu ya Binwani.

16 Mu me tula mambu ya munu na yinwa ya nge,
mu me bumba nge na mpewo ya diboko ya munu,

samu na kuyalumuna mazulu, na kutula lufulu ya
ntoto,
mpe kutuba na Siyone: Nge kele dikanda ya
munu!

¹⁷ Vumbuka, vumbuka!
Nge Yelusalemi, telama,
nge me kunwa mbungu ya kufuluka ya nkele ya
Yave,
mbungu yina yandi me lakisa nge,
Ya tsyelika, nge me manisa mbungu ya kizungu-
zungu,
tii na dibete ya mansukina.

¹⁸ Na bana nyonso yina nge me buta, ata mosi ve
lenda twadisa nge,
mpe na bana nyonso yina nge me kulisa, ata mosi
ve lenda simba nge na diboko ya nge!

¹⁹ Mambu zole ya mpasi me bwidila nge,
kasi nani ke tala nge kyadi?
Mpasi mpe mwangusulu,
nsatu na mbele ya mvita!
Nani ke bomba nge?

²⁰ Bana ya nge me lemba,
bawu ke ya kulala na magambu ya banzila,
mutindu bankabi me kangama na mutambu,
nkele ya Yave me bwidila bawu,
bawu me kuzwa nsembolo ya Nzambi ya nge.

²¹ Na yina, kuwa mambu yayi, nge kento ya kyadi,
nge yina me kola kasi na vinu ve.

²² Yave Nzambi ya nge ke na kutuba:
yandi yina ke nwaninaka dikanda ya nge,
mu ke katula na diboko ya nge, mbungu ya
kizungu-zungu,
nge ke kunwa dyaka ve,

mbungu ya kufuluka na nkele ya munu,
²³ samu ti mu ke tula yawu na maboko ya bantu
yina vwandaka nyokola nge,
ya bayina vwandaka tuba na nge:
Kondama, samu ti beto luta!
Mpe nge me pesa mukongo ya nge samu ti, bawu
kudyata yawu,
mutindu nzila samu na bayina ke lutaka.

52

Nge Yelusalemi, vumbuka

¹ Vumbuka, vumbuka!
Nge Siyone, lwata ngolo ya nge!
Lwata binkuti ya nge ya mukembo,
Yelusalemi mbanza ya longo!
Samu ti ata muntu yina ba zengaka ve bubakala,
to yina kele ya kuvedila ve ke kota ve na sika ya
nge.

² Ningisa fundu-fundu ya nge, telama,
mpe vwanda, nge Yelusalemi!
Katula basinga yina ba kangaka nge na laka,
nge Siyone kento ya kitoko, nge yina ba me bwila!

³ Samu ti Yave ke na kutuba: Ba tekisaka beno
ya mpamba, ba ke kuula beno kondwa kupesa
mbongo.

⁴ Samu ti Yave Nzambi ke na kutuba dyaka: Na
mbandukulu, bantu ya munu kwendaka zinga na
bunzenza ntete na Ngipiti, na manima bantu ya
Asili kwamisaka bawu ata ti bawu salaka dyambu
ve.

⁵ Kasi ntangu yayi, Yave ke na kutuba: Wapi
ndandu yina mu ke kuzwa? Samu ti ba me
bwila bantu ya munu ya mpamba, Yave me tuba:

Bantu ya ntima ya yimbi ke na kubula ntulu, mpe bilumbu nyonso, bawu ke na kusafulaka Nkumbu ya munu!

⁶ Ni yawu yina, bantu ya munu ke zaba nkumbu ya munu. Ni yawu yina, ni na kilumbu yina bawu ke zaba ti, ni munu tubaka ti: Munu, yandi yayi!

Mvutukulu ya Yave na Yelusalemi

⁷ Ya kele kitoko na zulu ya myongo, makulu ya ntumwa yina ke na kunata bansangu ya mbote, yandi ke na kusamuna kizunu, buyenge mpe mpulusu, yandi ke na kutuba na nge Siyone: «Nzambi ya nge kele ntinu!»

⁸ Bandinga ya bankebi ke na kuwakana, bawu ke na kuzangula bandinga, kintwadi, bawu nyonso ke na kusala milolo ya nsayi

samu ti ni na meso ya bawu, bawu ke na kutala Yave ke na kwiza dyaka na Siyone.

⁹ Beno sala milolo ya nsayi, kintwadi beno wakisa kilengi ya beno,

beno bisika ya kumwangana ya Yelusalemi! Samu ti Yave me bomba dikanda ya yandi mpe yandi me kuula Yelusalemi.

¹⁰ Yave me lakisa lulendo mpe bulongo ya yandi na meso ya makanda nyonso, mpe bantu ya bandilu nyonso ya ntoto, ke tala nkudulu yina Nzambi ya beto ke natina beto.

Beno basika na Babilone

¹¹ Beno kwenda, beno kwenda!

Beno basika kuna beno kusimba ata kima mosi ve
yina kele ve ya kuvedila!

Beno basika na mbanza yina!

Beno kukiavedisa,
beno yina ke nataka bisalulu ya Yave!

¹² Beno ke basika kuna ve na mbangu nyonso,
beno ke tambula ve mutindu bantu ke na kukima,
samu ti Yave ke tambula na mantwala ya beno,
mpe Nzambi ya Isayeli ke tambula na manima ya
beno.

Mukunga ya yiya ya kisyelo ya Yave

¹³ Tala, kisyelo ya munu, yandi ke bonga na
nyonso yina yandi ke sala,
yandi ke butuka, yandi ke vwanda ya kuzangama,
yandi ke vwanda ya kuzangama mingi.

¹⁴ Bantu mingi talaka boma mingi, na kutala
yandi,
samu ti kizizi ya yandi bebaka,
kizizi ya yandi vwandaka dyaka ve mutindu ya
muntu.

¹⁵ Ntangu yayi, nkonga ya bantu ya bayinsi nyonso
ke yituka samu na yandi,
na mantwala ya yandi, bantinu ke kanga bay-
inwa,
samu ti bawu ke tala bawu mosi mambu yina ba
zabisaka bawu ve,
bawu ke visa mambu yina bawu me kuwaka ntete
ve.

53

¹ Nani kwikilaka na mambu yina ba zabisaka
beto?
Na nani Yave lakisaka lulendo ya mutindu yina?

² Yandi me kula mutindu mutwikila
to mutindu mwanzi yina me basika na yinsi ya
kuyuma.

Yandi vwandaka kitoko ve, yandi vwandaka lez-
ima ve
samu ti beto kutala yandi,
na kutala yandi, yandi vwandaka na ata kima yina
lendaka benda beto.

³ Bantu zitisa yandi ve mpe ba vwandaka nyafu-
naka yandi,
yandi vwandaka muntu ya bampasi mpe yandi
mesanaka na bampasi.

Ya tsyelika, yandi vwandaka mutindu muntu yina
bantu zola kutala ve.

Beto vwezaka yandi, mpe beto talaka yandi
mutindu muntu ya mpamba samu na beto.

⁴ Ya tsyelika, yandi nataka bimbevo ya beto,
ni bampasi ya beto yandi bakaka,
ntangu beto vwandaka banza ti Nzambi sembaka
yandi,
mutindu ti Nzambi bulaka mpe kululaka yandi.

⁵ Ya tsyelika, samu na masumu ya beto ba tobo-
laka nzutu ya yandi,
ya kele samu na yimbi ya beto ba nikaka yandi.
Nsembolo yina ke na kupesa beto kizunu kub-
waka na yandi,
mpe ti ni samu na bamputa ya yandi, beto ke na
kuzwa lunyakusu.

⁶ Beto vwandaka kwenda yima-yima mutindu
mameme,
mosi-mosi na beto vwandaka landa nzila ya
yandi,

Yave tulaka yimbi ya beto nyonso na yintu ya yandi.

⁷ Ba nyokolaka yandi, ba talisaka yandi mpasi, mpe yandi fungulaka yinwa ve.
Mutindu mwana ya dimeme yina ba ke na kunata, na kisika yina ba ke kufwaka yawu, mutindu dimeme ya nkento yina kele ve na ndinga na mantwala ya bayina ke zengaka mika ya yawu, kasi yandi fungulaka yinwa ve.

⁸ Ba bwilaka yandi na ngolo mpe ba fundisaka yandi, Nani na kati ya bantu ya mbandu ya yandi talaka yandi kyadi?
Ya tsyelika, ba katulaka yandi na yinsi ya bantu ya moyo, samu na kondwa kutumama mpe samu na yimbi yina bantu ya munu salaka.

⁹ Ba tulaka ndyamu ya yandi kisika mosi na ya mivondi, mpe ndyamu ya yandi kele kintwadi na ya bamvwama, ata ti yandi salaka ve mambu ya ngolo, mpe luvunu basikaka ve na yinwa ya yandi.

¹⁰ Yave talaka yawu mbote na kunika yandi na kati ya mpasi.

Kana nge sala ti yandi kuvwanda mutindu Munkayulu ya kikodi, yandi ke kuzwa bana, yandi ke zinga bilumbu mingi,

mpe ni na yandi luzolo ya Yave ke salama.

¹¹ Na manima ya kutala mpasi ya mingi,
yandi ke tala nsemo mpe yandi ke fuluka na
buyenge.

Bantu mingi ke zaba yandi mpe kisyelo ya munu,
Muntu ya Kudedama, ke sala ti bawu kuma
bantu ya kudedama,
yandi ke nata kizitu ya masumu ya bawu.

¹² Ni yawu yina mu ke pesa yandi kikunku na kati
ya bantu ya mingi,
yandi ke kabula kimvwama na bantu ya lulendo,
samu ti yandi kukiye kulaka yandi mosi na lufwa,
mpe ti yandi ndimaka ti ba tanga yandi na kati ya
bantu yina zitisaka ve Musiku ya Nzambi,
yandi bakaka masumu ya bantu mingi mpe yandi
nwaninaka bantu yina zitisaka ve Musiku
ya Nzambi.

54

Yelusalemi kento ya Yave

¹ Vwanda na kyese, nge kento yina kele kisita, yina
ke butaka ve!

Sala milolo ya nsayi, nge kento yina me zaba ve
bampasi ya misongo!

Samu ti Yave ke na kutuba:

«Samu ti kento yina bakala me manga ke lutila
bana mingi na kento ya kukwela.»

² Na yina, kumisa yinzo ya nge ya lele nene,
tanda balele ya yinzo ya nge.

Kusosa ve na kuzaba ntalu ya yawu!

Benda basinga, syamisa binko!

³ Nge ke baka bantoto yina kele na lubakala, mpe
na lumoso,
bana ya nge ke botola bayinsi ya nkaka,
bawu ke zinga dyaka na bambanza yina mwan-
ganaka.

⁴ Kutala boma ve,
samu ti nge ke vwanda dyaka ve na nsoni,
kutala dyaka nsoni ve,
samu ti ba ke vweza dyaka nge ve.
Kasi nge ke zimbana nsoni ya buntwenya ya nge,
nge ke bambuka dyaka ve moyo,
na nsoni yina nge talaka na bufwidi ya nge.

⁵ Samu ti yina yidikaka nge kele bakala ya nge.
Nkumbu ya yandi kele: Yave, Mfumu ya Binwani,
yina ke kuula nge, ni Nzambi ya Longo ya Isayeli.
Nkumbu ya yandi kele: Nzambi ya ntoto nyonso.

⁶ Yave ke na kubokila nge,
mutindu bakala ke bokilaka kento yina yandi
mangaka,
mpe ke na manyongo na ntima.
Nkundi ya yandi ya buntwenya yina yandi man-
gaka,
ni Nzambi ya nge me tuba yawu.

⁷ Na mwa ntangu fyoti,
mu mangaka nge,
kasi na luzolo ya mingi,
mu ke yamba dyaka nge.

⁸ Na kati ya nkele ya munu ya kulutila,
mu pesaka nge mukongo na mwa ntangu fyoti,
kasi samu na luzolo ya munu ya bantangu nyonso,
mu ke fwila nge kyadi,
ni Yave kikuudi ya nge me tuba yawu.

9 Mu ke sala mutindu mu salaka na ntangu ya

Nowa:

Mu kudyaka ndefi,
ti maza ke fulusa dyaka ntoto ve.

Mu kudyaka ndefi,
ti mu ke dasukila dyaka nge ve,
mpe mu ke semba dyaka nge ve.

10 Ata ti myongo lenda kwenda ntama,
mpe ti myongo ya fyoti kuningana,
luzolo ya munu samu na nge ke manisa ve,
ngwisani ya munu ya kizunu ke ningana ve,
Ni Yave, yina ke ya kufuluka na luzolo, samu na
nge me tuba yawu.

Yelusalemi ya bantangu yina ke kwiza

11 Kyadi, nge mbanza yina mupepe me mwangisa,
nge yina kele ve na muntu yina ke bomba nge!
«Mu ke tunga nge na matadi ya ntalu,
mu ke tunga lufulu ya nge na matadi ya safile.

12 Mu ke yidikila banela ya nge na matadi ya lubi,
mu ke yidikila myelo ya nge na matadi ya ntalu
yina kele mutindu kimenga,
mu ke tunga bibaka ya nge na matadi ya ntalu.

13 Bana ya nge nyonso ke vwanda milongoki ya
Yave,
bana ya nge ke zinga na buyenge.

14 Nge ke vwanda ya kusyama na ludedomo,
nkwamusu ke vwanda dyaka ve,
nge ke tala dyaka boma ve,
samu ti boma ya kulutila ke vwanda dyaka ve,
yawu ke belama dyaka ve na sika ya nge.

15 Kana ba sadila nge mfundu, yawu me katuka ve
na munu,

konso muntu yina ke tedimina nge ke kubwa na
yisi ya lutumu ya nge.

¹⁶ Munu, mu yidikaka kisadi-bisengo,
yina ke fulaka mupepe na makala ya tiya,
samu na kuyidika kinwanunu ya konso mutindu,
kasi mu yidika mpe kimwangisi samu na
kumwangisa yawu.

¹⁷ Konso kinwanunu yina ba yidikaka samu na
kutalisa nge mpasi,
yawu ke sala nge ata kima ve.
Kana bantu nata nge na yinzo ya lusambusu,
nge ke bedisa bawu.»

«Yina kele ni mvwilu ya bisyelo ya Yave,
mpe ni mutindu yina mu ke nungisa bawu.
Ni Yave me tuba yawu.»

55

Beno kwiza, beno nyonso yina kele na mpwila

¹ Beno nyonso yina kele na mpwila,
beno kwiza na kisika yina kele na maza,
ya vwanda muntu yina kele ve na mbongo.
Beno kwiza, beno sumba mpe beno kudya!
Beno kwiza sumba malafu mpe miliki!
Kondwa kupesa mbongo, kondwa kusumba!

² Samu na yinki beno ke na kubasisa mbongo ya
beno na yina kele ve madya?
Samu na yinki beno ke salaka samu na madya
yina ke yukutisaka ve?
Beno kuwa munu mbote, mpe beno ke kudya
madya ya mbote,
beno ke vwanda na kilengi ya kudya madya ya
kitoko.

³ Beno kuwa munu mpe beno kwiza na sika ya munu,
beno kuwa munu mpe beno ke zinga.

Mu ke sala na beno, ngwisani ya bantangu nyonso,
samu na kulungisa bansilulu yina mu tubaka na Davidi.

⁴ Tala, mu tulaka yandi mutindu mbangi ya makanda ya bantu,
mpe mutindu mfumu samu na kuyala makanda ya bantu.

⁵ Ya tsyelika, nge ke bokila bantu ya bayinsi yina nge vwandaka zaba ve,
mpe bantu ya bayinsi yina zabaka nge ve ke kwiza mbangu na sika ya nge,
samu na munu, Yave Nzambi ya nge,
Nzambi ya longo ya Isayeli,
yina me pesa nge nkembo.

⁶ Beno sosa Yave na ntangu beno lenda kutala yandi,
beno bokila yandi, ntangu yandi kele pene-pene!

⁷ Bika ti muntu ya yimbi kubika mavanga ya yandi,
muntu yina ke salaka yimbi kubika mabanza ya yandi ya yimbi!

Yandi kuvutuka na Yave yina ke fwila yandi kyadi,
yandi kuvutuka na Nzambi ya beto,
yina ke lembaka ve na kulemvokila.

⁸ Samu ti mabanza ya beno kele ve mabanza ya munu,
banzila ya beno kele ve mutindu banzila ya munu,
ni Yave me tuba yawu,

⁹ Mutindu mazulu me lutila ntoto na kuzangama,
ni mutindu mosi mpe nzila ya munu kele ya
kuzangama na zulu ya banzila ya beno,
mpe mabanza ya munu kele ya kuzangama na
zulu ya mabanza ya beno.

¹⁰ Mutindu mvula na neze ke kulumukaka katuka
kuna na mazulu,
mpe ke vutukaka ve,
kondwa kubolisa ntoto,
kusala ti ntoto kuma mbote
kubasisa mitwikila,
kondwa kupesa bambuma ya kukunda na kisadi-
bilanga,
mpe kupesa mampa na muntu yina ke na nsatu,
¹¹ ya kele mutindu mosi mpe na mambu yina me
basika na yinwa ya munu:
ya ke vutuka ve na munu kondwa kusala dyambu,
kondwa kusala luzolo ya munu,
mpe kondwa kulungisa mabanza ya munu
nyonso.

¹² Ya tsyelika, beno ke basika na kilengi nyonso,
ba ke twadisa beno na kizunu.
Myongo na myongo ya fyoti ke yangalala na
kusala milolo ya nsayi na mantwala ya
beno,
bayinti nyonso ya bilanga ke bula maboko.

¹³ Na kisika yina ke menaka yinti ya fyoti, yinti ya
sipelese ke mena kuna,
na kisika yina ke menaka yinti ya basende, yinti
ya miite ke mena kuna, mpe yawu ke
vwanda nkembo samu na Yave.

Yawu ke vwanda kidimbu ya bantangu nyonso,
mpe ba ke mwangisa yawu ve.

Dibuku ya tatu

56

56-66

Yinzo ya lusambulu samu na bantu nyonso ya makanda

¹ Yave ke na kutuba mutindu yayi:

Beno sala yina ke ya kusungama mpe beno zitisa
ludedomo,

samu ti ntama mingi ve mu ke kwiza vuukisa
beno,

ludedomo ya munu me belama na kotalana.

² Kyese na muntu yina ke sadila mutindu yina,

kyese na muntu yina ke kukipesa na yawu:

na muntu yina ke zitisa Saba mpe ke vweza yawu
ve,

mpe ke sadila ngolo na kusala ve yimbi!

³ Bika ti nzenza yina ke ya kukangama na Yave
kutuba ve ti:

«Yave ke katula munu na dikanda ya yandi!»

Bika ti muntu yina ba me kufwa mabuta kutuba
ve ti:

«Mu kele yinti ya kuyuma!»

⁴ Ya tsyelika, Yave ke na kutuba:

Na bayina ba me kufwa mabuta, bayina ke ziti-
saka basaba ya munu,

bayina ke sadilaka mambu yina ke yangidika
munu,

mpe ke tatamanaka na kusadila ngwisani ya
munu,

⁵ mu ke pesa bawu na Yinzo ya munu mpe na
bibaka ya munu,
kidimbu mpe nkumbu,
yina me lutila ntalu na bana ya babakala na ya
bakento,
mu ke pesa bawu nkumbu ya bantangu nyonso,
yina ba lenda katula ve.

⁶ Mpe banzenza yina ke kangama na Yave,
samu na kusadila yandi,
kuzola nkumbu ya yandi,
mpe kuvwanda bisyelo ya yandi,
bayina nyonso ke zitisa saba,
kondwa kuvweza yawu,
mpe ke tatamana na kusadila ngwisani ya munu,
⁷ mu ke nata bawu na mongo ya munu ya longo,
mu ke yangidika bawu na Yinzo ya munu ya
lusambulu,
mu ke ndima minkayulu ya bawu ya kuyoka na
minkayulu ya nkaka,
yina ba ke pesa na kiyokolo ya munu ya
minkayulu,
samu ti ba ke bokila Yinzo ya munu,
«Yinzo ya lusambulu samu na makanda nyonso.»

⁸ Yave ke na kutuba mutindu yayi:
Ni yandi ke yonzikaka bantu yina ba bingisaka na
Isayeli,
mu ke yonzika ba ya nkaka,
na bantu ya munu yina kele ya kuyonzama.

Bamfumu yina ke na kuzitisa ve Yave

⁹ Beno nyonso, bibulu ya bilanga,

beno kwiza, beno kudya,
beno nyonso bibulu ya ba mfinda!

¹⁰ Bankebi ya Isayeli kele na meso ya kufwa bawu
nyonso:

bawu ke ve na mayela,
bawu nyonso kele bayimbwa yina kele ve na
ndinga,

bawu ke lolaka ve.

Bawu ke landaka banzila ya bawu mosi,

Bawu ke lalaka, bawu ke nimbaka.

¹¹ Bawu kele ba yimbwa yina ke zolaka kudya,

kasi ba ke fulukaka ve,

bawu kele mivungi,

yina ke bakulaka ata dyambu ve.

Bawu ke landaka banzila ya bawu mosi,

mosi-mosi na bawu ke na kusosa ndandu ya yandi
mosi.

¹² «Beno kwiza, mu ke kwenda sosa malafu,

mpe beto ke kunwa malafu ya ngolo tii na kukola.

Mbasi, mukembo ke tatamana mutindu bubu
yayi:

Malafu ke bikana dyaka mingi!»

57

¹ Muntu ya kusungama ke na kufwa,

kasi ata muntu ke na kutala kyadi,

mpe ba me katula bantu ya ntima ya mbote,

kasi ata muntu ke na kubakula samu na yinki,

ba ke na kunata muntu ya kusungama

samu ti, bampasi yina ke na kwiza kubwidila
yandi ve.

² Kizunu ke kwiza,

mpe muntu yina ke landaka nzila ya kusungama,

ke lala na kizunu.

Yave ke na kukebisa bantu yina ke sambilaka biteki

³ Kasi beno, beno belama,
bana ya bakento yayi, bakento yina ke sadi-
laka mikisi to bunganga samu na kuzaba
mambu yina ke kwiza

dikanda ya kinsuza na kindumba!

⁴ Beno ke na kuseka nani?

Beno me fungula yinwa ya nene-nene na nani?

Beno ke na kulakisa ludimi na nani?

Beno kele ve bana ya masumu,

dikanda ya luvunu?

⁵ Beno bantu ke na kuyotila tiya na yisi ya
telebinte

mpe na yisi ya konso yinti ya maza,

beno bantu ke pesaka bana ya beno mutindu
minkayulu na mizumba

mpe na mabulu ya matadi?

⁶ Matadi ya kulenga ya muzumba,

yina ni mvwilu ya nge,

yina ni kikunku ya nge!

Ni samu na matadi yina nge ke bulumunaka
malafu mutindu munkayulu,

mpe nge ke pesaka makabu mutindu minkayulu
ya kuyoka!

Ni na nyonso yina mu ke kuzwa mbombolo ya
munu?

⁷ Nge me yidikaka mfulu ya nge ya kuladila,

na zulu ya mongo ya yinda,

mpe nge ke yulukaka na zulu ya myongo,

na kupesa minkayulu.

8 Nge me tula kisi ya nge na manima ya mabaya ya mwelo!

Na mansweki, nge me katula binkuti,
nge me yuluka na mfulu ya nge ya nene.
Nge me sala ngwisani na makangu ya nge,
yina ke lala na nge,
mpe nge me tala bimpene ya bawu.

9 Nge me nata mafuta mutindu dikabu na nzambi ya Moloke,

nge me pesa yandi mananasi ya nsunga
mpe nge me fidisa bantumwa ya nge ntama.
Na yina nge me kuluka,
tii na yinsi ya bafwa!

10 Nge me lemba na kutambula mingi,
nge me tuba ve ti: «Mu me bika!»
Nge me kuzwa dyaka ngolo,
mpe nge me lemba ve.

11 Nani ke na kotalisa nge ntima mpasi,
nge vwandaka na boma ya nani,
samu ti nge vuna munu?

Samu ti nge zimbana munu,
samu ti nge bingisa munu na mayindu ya nge?
Nge ke na kuzitisa dyaka munu ve,
samu ti mu me vwanda swii, katuka ntama?

12 Mu ke lakisa ludedomo ya nge na mavanga ya nge,
mpe na mambu ya nge nyonso nge ke kuzwa ata
ndandu na yawu!

13 Bika ti banzambi ya nge nyonso ya luvunu
kukuula nge,
nge ke looka na sika ya bawu,

kasi mupepe ke kombola bawu nyonso,
mupepe ya ngolo ke nata bawu!
Kasi yina ke kangama na munu ke kuzwa yinsi
mutindu mvwilu,
mpe yandi ke baka mongo ya munu ya longo.

Yave ke nyakisa

¹⁴ Mpe bawu ke tuba mutindu yayi: Benó fungula
nzila, benó fungula yawu,
benó kubika nzila!
Benó katula bikaku nyonso,
na nzila ya bantu ya munu.

¹⁵ Yave Nzambi ya kulutula Kuzangama,
yandi ke zingaka ya mankululu, Nkumbu ya yandi
kele ya longo mpe yandi ke na kutuba:
Mu ke zingaka na kisika ya kulutula kuzangama
mpe ya longo,
kasi mu ke vwandaka mpe na muntu yina ke
na mpasi na ntima mpe ke na ntima ya
kukuluka,
samu na kuvutula mvingu na mwela ya muntu
yina ke na ntima ya kukuluka,
mpe kupesa ngolo na muntu yina ke na mpasi na
ntima.

¹⁶ Samu ti ya kele ve ntangu nyonso mu ke fundisa,
to mu ke dasukaka ntangu nyonso ve,
kana ve, na mantwala ya munu kiwumunu ke
katuka,
bantu yina mu yidikaka ke manisa na kufwa.

¹⁷ Samu na bansatu kinsuni mpe luzolo ya
mbongo,
mu me dasukila mpe mu me bula yandi,
na nkele ya munu mu bumbamaka,

kasi yandi yina ke balukilaka munu,
me landa nzila ya ntima ya yandi.

¹⁸ Mu me tala ndyatulu ya yandi,
kasi mu ke nyakisa yandi,
mpe mu ke twadisa yandi,
mu ke bomba yandi,
yandi na bayina ke na kudila na yandi.

¹⁹ Mu ke tula na bayinwa ya bawu mikunga ya
nzitusu.

Kizunu, kizunu samu na muntu yina kele ntama,
mpe na muntu yina kele pene-pene!
Ya tsyelika, mu ke nyakisa yandi!
Ni Yave me tuba yawu.

²⁰ Kasi bantu ya ntima ya yimbi kele mutindu
maza ya mubu,
yawu ke ninganaka mpe ke dingamaka ve,
bimpo ya yawu ke basisaka na kumu, bima
nyonso ya yimbi.

²¹ Kizunu kele ve samu na bantu ya yimbi,
ni Nzambi ya munu me tuba yawu.

58

Mina-nsoki yina Yave ke zolaka

¹ Looka na ngolo ya nge nyonso,
kudingama ve!

Wakisa ndinga ya nge mutindu dituutu!
Zabisa bantu yimbi ya bawu,
mpe na dikanda ya Yakobi,
zabisa bawu masumu ya bawu!

² Konso kilumbu bawu ke sosaka munu,

mpe bawu ke na nsatu ya kuzaba banzila ya
munu,
mutindu dikanda yina ke sadilaka ludedomo,
mpe me bika ve na kusadila kusungama yina
Nzambi ya yandi me pesa,
bawu ke lombaka na munu balufundusu ya ku-
lunga mpe bawu zola kubelama na Nzambi.

³ Samu na yinki beto ke mina nsoki?

Nge ke na kutala yawu ve!

Samu na yinki beto ke na kumina nsoki?

Nge me zaba yawu ve!

Kilumbu beno ke mina-nsoki,

beno ke salaka bisalu ya beno,

mpe beno ke nyokolaka bisadi ya beno nyonso.

⁴ Ntangu beno ke minaka nsoki,

beno ke na kunwana mpe na kuswana,

mpe na kubula bampangi makofi na nkele
nyonso.

Beno ke minaka ve nsoki mutindu yawu me lunga,
samu na kilumbu yayi,

samu ti lusambulu ya beno kuwakana na mazulu.

⁵ Ni yawu kwandi, mina-nsoki yina mu ke zolaka?

Ya kele ni kilumbu yina muntu ke kulukaka?

Ya kele kukondimisa yintu mutindu twandu, ku-
lala na ngoto mpe na zulu ya bombi?

Ni yawu beno ke bokilaka mina-nsoki,

yina Yave ke zolaka?

⁶ Ve! Mina-nsoki yina mu ke yangalalaka na yawu:

Ni kunyangula basinga ya mavanga ya yimbi,

kufungula basinga ya nyonso yina kele bundongo,

kupesa kimpwanza na bayina ba ke na kuk-
wamisa,

mpe kumwangisa bizitu nyonso.

⁷ Ya kele ni kukabula dimpa ya nge na muntu yina
ke na nsatu,
mpe kuyamba na sika ya nge bamputu yina me
kondwa yinzo,
ni kupesa binkuti na muntu yina kele ve na yawu,
mpe kupesa ve mukongo na mpangi yina kele
mutindu nge.

⁸ Na yina nsemo ya nge ke basika mutindu nsemo
ya suka,
mvutukulu ya nge ke salama na mbangu,
ya tsyelika ludedomo ke tambula na mantwala ya
nge,
mpe nkembo ya Yave ke vwanda na manima ya
nge.

⁹ Ntangu nge ke bokila, Yave ke vutula,
ntangu nge ke sosa lusalusu,
yandi ke tuba: «Mu kele awa!»
Kana nge bika na kukwamisa bampangi,
kusosa kusala yimbi, mpe banzonzolo ya yimbi,
¹⁰ Kana nge pesa dimpa ya nge na mpangi na
ntima ya nge nyonso,
kana nge sadisa muntu yina kele na mpasi,
nsemo ya nge ke basika na kati ya kitombe,
mpe kitombe ya nge ya kulutila ke kituka,
nsemo ya kati-kati ya kilumbu.

¹¹ Yave ke twadisa nge bantangu nyonso.
Yandi ke yukutisa nge na bisika ya kuyuma yina
ke ve na maza,
yandi ke pesa nge dyaka mvingu na nzutu ya nge
nyonso,
mpe nge ke vwanda mutindu bilanga yina ba me
tula maza,
mutindu mukelo ya maza yina ke manisaka ve.

¹² Samu na nge, bantu ya nge ke tunga dyaka nyonso,

yina mwanganaka ntama,
mpe nge ke telemisa dyaka balufulu,
yina ba tulaka na ntangu ya ntama,
ba ke bokila nge: «Kitungi ya mabulu ya bibaka,
muntu yina ke yidikaka dyaka banzila,
ke salaka ti yinsi kuvwanda dyaka na bantu.»

¹³ Kana na kilumbu ya Saba nge manga na kusala,
nge manga na kuyidika mambu ya nge,
na kilumbu yina ba byekaka samu na munu,
kana kilumbu ya Saba kele ntangu ya kuyan-
galala,

kana nge ke zola kilumbu yina ya longo ya Yave,
kana nge zitisa yawu na kumanga na kusala yina
nge me zola,

na ku yidika mambu ya nge,
mpe na kusala binzonzi ya mpamba,

¹⁴ ni kuna nge ke tala kilengi ya nge na Yave,
mpe na zulu ya myongo ya yinsi mu ke lutisa nge,
mpe mu ke yangidika na mvwilu nyonso ya
Yakobi, nkooko ya nge.

Ni yinwa ya Yave me zonga.

59

Kibaka na kati-kati ya beno na Nzambi

¹ Ve, diboko ya Yave kele ve nkufi samu na ku-
sadisa,
dikutu ya yandi kele ve ya kukangama samu na
kuwa!

² Ni yimbi yina beno me sala, me sala kikaku,
na kati-kati ya beno na Nzambi ya beno.
Ya kele samu na masumu ya beno,

yandi me pesa beno mukongo,
yandi me kwenda ntama na beno, samu na kuwa
beno ve.

³ Samu ti maboko ya beno ke ya kufuluka na
menga,
mpe misapi ya beno na mavanga ya yimbi,
bikoba ya beno ke tubaka luvunu,
ludimi ya beno ke basisaka mambu ya
kufwanakana ve.

⁴ Ata muntu ke na kufunda mpangi na ludedomo,
bantu ke na kufundisa na kati ya luvunu,
bawu ke na kutula kivuvu ya bawu na mabanza
ya mpamba,
bawu ke na kuzonza mambu yina kele ve ya ku-
lunga,
bawu ke na bivumu ya mambu ya yimbi mpe
bawu ke na kubuta masumu.

⁵ Bawu ke na kuvwandila meki ya bampidi,
bawu ke na kutunga basinga ya nkala-bumi.
Yina ke kudya meki yina ke kufwa.
Na konso diki ba me vwandila,
ke basika nyoka.

⁶ Na basinga ya bawu ya nkala-bumi ba lenda
kuyidika ve binkuti,
ba lenda kufukila ve bilele yina ba me tunga na
yawu.
Mavanga yina bawu ke salaka kele ya yimbi,
na maboko ya bawu ba ke yidikaka mambu ya
yimbi na ngolo.

⁷ Makulu ya bawu ke kimaka na kusala yimbi,
bawu ke kwendaka mbangu na ku mwangisa
menga ya muntu yina me sala ata yimbi.
Mabanza ya bawu kele kaka na kusala yimbi,

kondwa ludedomo mpe mwangusulu ke ya fuluka
na nzila ya bawu.

⁸ Bawu zaba ve nzila ya kizunu,
ludedomo kele ve na banzila yina ba ke landaka,
bawu ke landaka banzila ya kutengama:
muntu yina ke lutila kuna zaba ve kizunu.

Dikanda ya Nzambi me ndima yimbi ya bawu

⁹ Ni yawu yina ludedomo kele ntama na beto,
mpe kusungama ke na kukumina beto ve.

Beto vwandaka vingila nsemo,
kasi ni kitombe me kwiza,
ya tsyelika, beto vwanda vingila nsemo,
kasi beto ke na kudyatila na kitombe.

¹⁰ Beto ke na kutambula na kwendaka simba
bibaka
mutindu bampofo ke na kusosa nzila.

Beto ke na kwendaka kutambula
mutindu bantu kele ve na meso,
beto ke na kubula mabaku na ntangu ya midi,
mutindu na mpimpa,
beto kele na mavimpi ya mbote,
kasi beto me kuma mutindu bantu ya kufwa.

¹¹ Beto ke na kuduma mutindu ba-ulese,
mpe beto ke na yawula mutindu mabembe.
Beto ke na kivuvu na lufundusu, kasi yawu kele
ve,
beto ke na kuvingila mpulusu, kasi yawu kele
ntama na beto!

¹² Samu ti yimbi yina beto me sala kele mingi na
ntadisi ya nge,
mpe masumu ya beto ke na kufunda beto,
yimbi yina beto me sala kele na beto,

beto me zaba mbote yimbi yina beto me sala.

¹³ Beto kele bantu yina ke mangaka na kutumama, mpe beto me vuna Yave, Nzambi ya beto, samu ti beto me pesa yandi mukongo, beto ke na kuzonzila kaka nkwamusu mpe kondwa kutumama.

Beto me banza,
beto me kubika mambu ya luvunu na bantima ya beto.

¹⁴ Na yina ludedomo ke na kuvutuka manima, mpe kusungama me kuma ntama na beto, butsyelika me kubwa na kisika yina bantu ke zingaka,
mpe ludedomo lenda kuma kuna ve.

Kikuudi ke na kwiza samu na Siyone

¹⁵ Butsyelika me zimbana,
muntu yina me manga na kusala yimbi, ba ke botola yandi bima nyonso,
Yave ke na kutala ti ludedomo kele dyaka ve,
mpe yawu ke na kuyangidika yandi ve.

¹⁶ Yandi me kutala ti ya kele dyaka ve na muntu, yandi ke na kuyituka ti ata muntu ke na kudya mvutu.

Na yina, diboko ya yandi me kwiza sadisa yandi, mpe kukwikama ya yandi me pesa yandi ngolo.

¹⁷ Yandi me lwata ludedomo mutindu kinwanunu yina ke kebaka nzutu,
yandi me tula na zulu ya yintu ya yandi yimpu ya mpulusu,

yandi me lwata kuvutula yimbi mutindu kinkuti,
yandi me fukila kimbanda mutindu kiyunga.

¹⁸ Yandi ke semba bantu muntindu kele mavanga ya bawu:

Nkele ya kulutila samu na bambeni ya yandi,
yandi ke semba mitantu ya yandi mutindu yawu
me lunga samu na bawu,
yandi ke futisa bisanga mutindu yawu me lunga
samu na bawu.

¹⁹ Ba ke zitisa Nkumbu ya Yave kubanda kisika
ntangu ke lalaka,
ba ke zitisa nkembo ya yandi tii na kisika yina
ntangu ke basikaka.

Ntangu mbeni ke kwiza mutindu nzadi,
mpeve ya Yave ke kimisa yandi.

²⁰ Kikuudi ke kwiza samu na Siyone,
samu na bana ya Yakobi bayina ke manga ma-
sumu ya bawu,
Ni Yave me tuba yawu.

²¹ Samu na munu, me tuba Yave, beno tala, yayi
ni ngwisani yina mu me sala na bawu: «Mpeve ya
Munu yina ke vwanda na zulu ya nge mpe mambu
ya munu yina mu ke tula na yinwa ya nge, yawu
ke kwenda ntama ve na yinwa ya nge, to na yinwa
ya bana ya nge to na yinwa ya bana ya bawu,
kubanda bubu yayi tii bantangu nyonso. Ni Yave
me tuba yawu.»

60

Nkembo ya Yave na Yelusalemi

¹ Telama, lezima!

Samu ti nsemo ya nge me kwiza,
samu ti nkembo ya Yave me telama na zulu nge.

² Tala kitombe me fuka ntoto,
mpe dituti ya ndombe me fuka makanda nyonso,

kasi na zulu ya nge Yave me telama yandi mosi
mutindu ntangu,
nkembo ya yandi ke talana na nge.

³ Makanda ya bantu ke tambula na nsemo ya nge,
mpe bantinu ke tambula na kulezima yina ke
talana na nge.

⁴ Zungisa meso na balweka nyonso mpe tala:
Bawu nyonso ke na kukutana,
bawu ke na kwiza tii na sika ya nge,
bana ya nge ya babakala ke katuka ntama,
bana ya nge ya bakento ba ke na kunata bawu
mutindu bana ya fyoti na mukongo.

⁵ Na yina, nge ke tala yawu mpe nge ke lezima na
kilengi,
ntima ya nge ke yangalala mpe ke vimba,
samu ti bimvwama yina babwatu ke na kunata ke
tambula na zulu ya mubu yawu ke kuma tii
na sika ya nge,
bimvwama ya makanda ya bantu ke kuma tii na
sika ya nge.

⁶ Nge ke dyama samu na nkonga ya basamo,
basamo ya Midyane mpe ya Efa ke fulusa yinsi ya
nge,
bantu nyonso ya Saba ke kwiza
mpe ba ke natina nge wolo na maaka ya nsunga
ya mbote,
bawu ke samuna mutindu nsangu ya mbote, nzi-
tusu ya Yave.

⁷ Mameme ya mbakala mpe ya nkento ya bwala
Kedale ke kwiza yonzama na sika ya nge,
bankombo ya mbakala ya Nabayote ke sadisa,

yawu ke yuluka na kiyokolo ya munu mutindu
Munkayulu ya Kuyoka,
yawu ke vwanda ya kuzolakana,
mu ke sala ti Yinzo yina mu ke vwandaka ku
lezima.

⁸ Banani yina ke na kwenda na zulu mutindu
dituti,
mutindu mabembe ke na kuvutuka na yinzo ya
bawu?

⁹ Bantu yina ke zingaka na bisanga to na bizunga
ya maza ya mubu ke tula kivuvu ya bawu
na munu,

babwatu ya Talesise ke kwiza ya ntete,
samu na kuvutula bana ya nge yina me katuka na
yinsi ya ntama,
na mbongo mpe wolo ya bawu,
samu na kuzitisa Yave, Nzambi ya nge,
Nzambi ya Longo ya Isayeli yina ke salaka ti nge
lezima.

¹⁰ Banzenza ke kutunga dyaka bibaka ya nge,
bantinu ya bawu ke vwanda bisadi ya nge,
samu ti na nkele ya munu mu bulaka nge,
kasi na ntangu yayi, na lemvo ya munu, mu ke
lakisa nge luzolo ya munu ya mingi.

¹¹ Myelo ya nge ke vwandaka kaka ya kufunguka,
mpimpa na ntangu, yawu ke vwanda kaka mwasi,
samu na kukotisa bimvwama ya mingi ya
makanda ya bantu,
bantinu na bantu mpe bima ya bawu nyonso.

¹² Samu ti yinsi mpe yinsi ya kintinu yina ke vwanda ve na yisi ya lutumu ya nge ke zimbana, ya tsyelika, makanda ya bantu yina ke mwangana nyonso.

¹³ Ba ke nata bayinti ya sipelese, ya palatane, ya zenevele, yina ke salaka nkembo ya Libane, samu na kubongisa kisika yina kele Yinzo ya munu, mu ke sala ti kisika mu ke tulaka makulu ya munu ku vwanda ya nkembo.

¹⁴ Bana ya bantu yina vwandaka kwamisa nge, bawu ke kwiza mpe ke kondama na mantwala ya nge, bayina vwandaka vweza nge ke fukama na makulu ya nge, bawu ke bokila nge: «Mbanza ya Yave, Siyone ya Longo ya Isayeli».

¹⁵ Ba bikaka nge, ba yinaka nge, ata muntu vwandaka luta na sika ya nge, kasi mu ke sala ti nge vwanda dyambu ya fyele, mpe mu ke sala ti nge vwanda dyambu ya nsayi ya bambandu na bambandu.

¹⁶ Nge ke kunwa miliki ya bayinsi, nge ke kunwa mabene ya bantinu. Na yina, nge ke zaba ti mu kele Yave, yina ke vuukisaka nge, mu kele kikuudi ya nge, Muntu ya lulendo ya Yakobi.

¹⁷ Na kisika ya kisengo ya mbwaki, mu ke natina nge wolo,

na kifulu ya palata mu ke natina kisengo,
na kifulu ya bayinti mu ke natina nge kisengo ya
mbwaki,
na kifulu ya matadi mu ke natina nge kisengo.
Mu ke tula na kati ya nge kizunu samu na
kukengidila nge mpe ludedomo samu na ku
yala nge.

18 Ba ke zonzila dyaka mambu ya ngolo na yinsi ya
nge,
to mwangusulu na muvusu na kizunga ya nge,
nge ke bokila bibaka ya nge «Mpulusu»,
mpe myelo ya nge «Nzitusu».

19 Ya ke vwanda dyaka ve ni ntangu ke pesa nge
nsemo ya kilumbu,
nsemo ya ngonda ke kyenzo la dyaka nge ve na
mpimpa,
samu ti Yave ke vwanda nsemo ya nge ya ban-
tangu nyonso,
ya tsyelika Nzambi ya nge ke vwanda kulezima ya
nge.

20 Kubanda bubu yayi, ntangu ya nge ke lala dyaka
ve
mpe ngonda ya nge ke zimbana dyaka ve,
samu ti Yave ke vwanda nsemo ya nge ya ban-
tangu nyonso.
Bilumbu ya nge ya kyadi ke manisa.

21 Bantu ya dikanda ya nge ke vwanda bawu
nyonso ya kudedama,
mpe bawu ke kuzwa yinsi mutindu mvwilu ya
bawu samu na bantangu nyonso.
Bawu kele mitwikila yina mu me kunda munu
mosi,
mavanga ya maboko ya munu,

yina ke lakisa nkembo ya munu.

²² Dikanda yina me lutila fyoti,
ke vwanda na lutangu ya funda mosi (1 000) ya bantu,
dikanda yina kele ve na ngolo na makanda nyonso,
ke yinsi ya lulendo.
Munu Yave, mu ke lungisa yawu na nswalu nyonso.

61

Ntumwa ya Yave mpe kisalu ya yandi

¹ Mpeve ya Yave Mfumu kele na zulu ya munu,
Yave me soola munu,
yandi me fidisa munu samu na kunata Nsangu ya Mbote na bamputu,
yandi me fidisa munu na kuzabisa nsangu ya kimpwanza na bankole,
samu na kunyakisa bayina bantima me lwala,
samu na kusamuna kimpwanza na bankole,
mpe samu na kupesa kimpwanza na bayina kele ya kukangama na bampanga,
² samu na kuzabisa mvula yina Yave ke lakisa bumbote ya yandi,
samu na kuzabisa kilumbu yina Nzambi ya beto ke futisa bambeni ya yandi yimbi ya bawu,
samu na kukindisa bayina ke na bufwidi,
³ samu na kusadisa bantu ya Siyone yina ke na kati ya kifwidi,
na kutula bawu kidimbu ya nkembo na yintu kasi bombi ve,

samu na kupakula bawu mafuta ya kyese na
kisika ya bufwidi,
samu na kulwatisa bawu kinkuti ya nzitusu na
kisika ya mpeve ya kondwa kivuvu,
samu ti ba bokila bawu «Telebinte ya ludedomo»,
«Bilanga ya Yave», samu na kulakisa
nkembo ya yandi.

⁴ Ya tsyelika, bawu ke tunga dyaka bisika yina
mwanganaka ntama,
bawu ke yidika dyaka bambanza yina vwandaka
me kuma ya mpamba,
yina bikanaka ya mwangana katuka bambandu
na bambandu.

⁵ Banzenza ke kwiza zinga kuna,
bawu ke dikisa bankombo mpe mameme ya beno,
bana ya banzenza ke sadila beno kisalu ya
kubalula ntoto ya bilanga,
bawu ke sadila beno bilanga ya bayinti ya bam-
buma mpe ya vinu.

⁶ Kasi beno, ba ke bokila beno
«Banganga-Nzambi ya Yave»,
ba ke tuba ti beno kele «Bisyelo ya Nzambi ya beto.»
Beno ke tala kilengi ya bimvwama ya bayinsi,
nkembo ya yawu ke vwanda kinkuti ya beno.

⁷ «Beno ke tala dyaka ve nsoni, kasi beno ke kuzwa
difuta bambala zole,
ba ke safula dyaka beno ve, kasi ba ke sadila beno
milolo ya nsayi,
bawu ke kuzwa mvwilu bambala zole na yinsi ya
bawu,
mpe mu ke vwanda kilengi ya bawu ya bantangu
nyonso.

⁸ Ya tsyelika, munu Yave, mu ke zolaka mambu ya kusungama,
kasi mu ke yinaka mpe mu ke zolaka ve kulaba na mavanga ya yimbi,
mu ke futa bawu mutindu kele kukwikama ya bawu
mpe mu ke sala na bawu ngwisani ya mankululu.»

⁹ Bana ya bawu ke zabana na bayinsi, mpe na kati ya makanda ya bantu,
bawu ke zaba bana ya bana ya bawu na yinza nyonso.
Bayina nyonso ke tala bawu, bawu ke zaba ti,
bawu kele dikanda ya bantu yina Yave me saku-muna.

Mukunga ya kuvutula matondo

¹⁰ Mu fuluka na kyese samu na Yave,
mu ke yangalala samu na Nzambi ya munu.
Ya tsyelika, yandi me lwatisa munu binkuti ya mpulusu,
yandi me fukila munu kiyunga ya ludedomo,
mu kele mutindu ndumba ya kukwela me lwata singa na yintu, mutindu nganga-Nzambi,
mpe mutindu kento ya makwela me lwata misanga ya yandi.

¹¹ Mutindu ntoto ke menisaka bambuma,
mpe mutindu bilanga ke pesaka bambuma,
ni mutindu yina mpe Yave ke menisa ludedomo,
mpe nzitusu na meso ya makanda nyonso ya bantu.

¹ Samu na Siyone mu ke dingama ve,
samu na Yelusalemi, mu ke kuzwa ve kizunu,
tii ntangu ludedomo ya yandi ke talana mutindu
nsemo ya suka,
mpe mpulusu ya yandi ke talana mutindu
mwinda ke na kulema.

² Na yina, bayinsi nyonso ke tala ludedomo ya nge,
bantinu nyonso ke tala nkembo ya nge,
mpe ba ke bokila nge na nkumbu ya malu-malu,
yina yinwa ya Yave ke pesa nge.

³ Nge ke vwanda na diboko ya Yave, yimpu ya
kintinu ke lezima,
mpe yimpu ya lele ya kintinu na diboko ya
Nzambi ya nge.

⁴ Ba ke bokila dyaka nge ve «Kento yina ba bikaka»,
mpe ba ke bokila dyaka ve yinsi ya nge «Ntoto ya
kumwangana»,
kasi ba ke bokila nge «Yina ke yangidikaka munu»,
ba ke bokila yinsi ya nge «Ntoto yina ba me kwela»,
samu ti Yave ke tala kilengi ya yandi na nge,
samu ti yinsi ya nge ke vwanda mutindu kento ya
yandi.

⁵ Ya tsyelika, mutindu ditoko ke kwelaka ntwenya
ya kento,
na yina, bana ya nge ke kwela nge,
mutindu kento ba me kwela ke yangidikaka
bakala ya yandi,
na yina, nge mpe, nge ke yangidika Nzambi ya
nge.

⁶ Na bibaka ya nge, nge Yelusalemi, mu me tula
bankebi,

mpimpa na ntangu, bawu ke dingama ve,
beno bayina ke bambulaka Yave moyo,
beno ke pema ve!

⁷ Beno kupesa yandi kizunu ve,
tii ntangu yandi ke tunga dyaka Yelusalemi,
tii ntangu yandi ke vutula nzitusu ya Yelusalemi
na ntoto.

⁸ Yave me kudya ndefi na ngolo ya yandi,
mpe na lulendo ya yandi:
Mu ke sala dyaka ve ti bambeni ya nge kudya
bambuma ya nge ya faline,
banzenza ke kunwa dyaka ve vinu ya nge ve ya
malu-malu,
yina nge me kuzwa na kisalu ya ngolo.

⁹ Kasi bayina ke yonzika bambuma ya faline, ni
bawu ke kudya yawu,
mpe bawu ke kembila Yave,
bayina ke yonzika bambuma ya vinu, ni bawu ke
kunwa vinu ya malu-malu,
na ngaanda ya lupangu ya Yinzo ya munu ya
longo.

¹⁰ Beno luta, beno lutila na myelo!
Beno kubika nzila samu na bantu ya munu!
Beno fungula, beno fungula nzila,
beno katula matadi!
Beno telemisa kidimbu ya yinsi na zulu ya bantu!

¹¹ Yave ke wakisa ndinga ya yandi tii na bandilu
ya ntoto:

Beno tuba na ndumba ya Siyone: «Mpulusu ya nge
ke na kwiza,
yandi kele na difuta ya yandi,
mpe musendo kele na mantwala ya yandi.»

¹² Ba ke bokila bawu «Dikanda ya longo,

bantu yina Yave me kuula».
Nge Yelusalemi, ba ke bokila nge
«Mbanza yina ba me zola»,
«Mbanza yina ba me manga ve».

63

Kilumbu ya Yave ya kuvutula yimbi samu na bantu ya yandi

¹ Yandi kele nani, muntu yina me katuka na Edome,
yina ke kumina beto na Bosela na binkuti ya mbwaki,
na binkuti ya kitoko,
yandi ke na kubelama na lulendo mpe na ngolo nyonso?

Ni munu Yave me zonza na ludedomo,
mpe ke na lulendo ya kuvuukisa beno.

² Samu na yinki binkuti ya nge kele na matodi ya mbwaki,
mpe samu na yinki binkuti ya nge kele mutindu ya bayina ke salaka vinu mpe ke dyataka kisika ke basikilaka malafu?

³ Mu me vwanda kaka munu mosi na kudyaka bambuma,
ata muntu na kati ya makanda me vwanda na munu,
ya tsyelika, mu me dyata makanda na nkele ya munu,
mu me dyata bawu na kati ya nkele ya munu,
menga ya bawu kubwaka na binkuti ya munu,
mu me bebisa bilele ya munu nyonso.

⁴ Mu zengaka kilumbu ya kuvutula yimbi,
mvula ya ku kuula bantu ya munu me kwiza.

⁵ Mu me zungisa meso: Ata muntu ke sadisa
munu!

Mu me pamuka: Ata muntu lenda pesa munu
maboko!

Kasi diboko ya munu me natina munu mpulusu,
mpe nkele ya munu me sadisa munu.

⁶ Na kati ya nkele ya munu, mu me dyata makanda
ya bantu,

nkele ya munu, me sala ti bawu kuvwanda
mutindu bantu me kola malafu,
mpe mu me mwangisa menga ya bawu na ntoto.

Mbambukulu ya mambu ya mbote ya Yave

⁷ Mu ke bambula moyo na yina me tadila mambu
ya mbote ya Yave,

yawu ke sala ti ba kusiika yandi mutindu yayi:

«Yandi me sala nyonso samu na beto»,

mu ke tuba mambu nyonso ya mbote yina yandi
me yidika samu na Isayeli,

mambu ya mbote yina yandi me yidikila bawu na
luzolo,

mpe bumbote ya yandi ya nene.

⁸ Yandi tubaka: «Ya tsyelika,

bana ya Isayeli kele dikanda ya munu,

bawu kele bana yina ke talisaka ve munu nsoni!»

Mpe yandi vwandaka Muvuukisi samu na bawu.

⁹ Na kati ya bampasi ya bawu nyonso,

yandi mosi mpe vwandaka na kati ya mpasi,

yandi fidisaka ve ntumwa yina ke na mantwala ya
yandi samu na kuvuukisa bawu,

kasi ni Yave yandi mosi vuukisaka bawu,

na luzolo ya yandi mpe na kyadi ya yandi,
yandi me kuula bawu,
yandi syamisaka bawu mpe yandi vwandaka nata
bawu bilumbu nyonso yina me luta.

¹⁰ Kasi bawu, bawu mangaka,
mpe bawu nyongisaka Mpeve ya yandi ya longo.
Ni kuna yandi kumaka mutantu ya bawu,
mpe yandi mosi nwanisaka bawu.

¹¹ Na manima, dikanda ya yandi bambukaka
moyo na ntangu ya ntama, na ntangu ya
Moyize,
mpe bawu tubaka: «Wapi muntu yina basisaka
beto na mubu mpe na muvungi ya beto?
Nani yina tulaka Mpeve ya yandi ya longo na kati
ya beto,

¹² Wapi muntu yina lambulaka diboko ya yandi ya
lulendo,
na lweka ya lubakala ya Moyize,
samu na kukabula maza na mantwala ya bawu,
mpe yawu salaka ti yandi kukuma na nsangu ya
mankululu?»

¹³ Ya tsyelika, yandi twadisaka bawu na mabulu
yina kele ve na nsuka,
mutindu mpunda ya yinsi ya kuyuma kondwa ti
bawu bula mabaku.

¹⁴ Bawu vwandaka mutindu nkonga ya mameme
yina ke na kwenda na mudimba,
ntangu Mpeve ya Yave vwandaka nata bawu na
kisika ya kizunu.

Na yina nge me twadisa bantu ya nge,
mpe nge me kuma na nsangu ya kulutila.

Kana nge pasulaka mazulu

¹⁵ Katuka kuna na mazulu mpe tala,
kuna na Yinzo ya nge ya longo mpe ya nkembo,
wapi sika me kuma luzolo ya nge ya nene na
lulendo ya nge?

Wapi sika kele kyadi mpe luzolo ya nge samu na
bantu ya nge?

Nge me yimina beto yawu.

¹⁶ Samu ti nge kele Tata ya beto:

Abalayami zaba beto ve,

Isayeli mpe ke na kuzaba beto ve.

Kasi nge Yave, nge kele Tata ya beto,

Nkumbu ya nge, kele katuka bantangu ya ntama,

«Muvuukisi ya beto.»

¹⁷ Samu na yinki, Yave, nge ke na kuzungisa beto
ntama na banzila yina nge tezaka?

Samu na yinki nge ke na kusala ti bantima ya beto
kukangama mpe beto kuzitisa dyaka nge
ve?

Vutuka, mulemvo ya nge,

samu na bisadi ya nge mpe makanda yina kele
mvwilu ya nge!

¹⁸ Dikanda ya nge ya longo me baka yinsi na mwa
ntangu ya fyoti,

mitantu ya beto me dyata Yinzo ya nge ya longo.

¹⁹ Katuka ntama, beto me kuma mutindu bantu
yina nge ke na yala dyaka ve

mpe kele dyaka ve na Nkumbu ya nge.

Kana nge lendaka pasula mazulu mpe nge kulu-
muka!

Na yina, na mantwala ya nge, myongo ke tekita!

64

¹ Mutindu tiya ke yokaka matiti,
mpe ke tokisaka maza
ni mutindu yina nge ke zabisa Nkumbu ya nge na
mitantu ya nge,
mpe makanda nyonso
ke tekita na mantwala ya nge.

² Kana nge yidikaka mavanga ya ngitukulu
yina beto vwandaka vingila ve,
ya tsyelika, kana nge kulumuka,
na mantwala ya nge myongo ke tekita.

³ Katuka bantangu ya ntama,
muntu mosi ve me kuwaka,
to me talaka,
nzambi mutindu nge,
yina ke salaka mambu ya mbote na bayina ke
tulaka kivuvu na yandi.

⁴ Nge ke kwiza bwabana
muntu yina ke sadilaka ludedomo na kilengi
nyonso,
mpe ke tulaka kivuvu na nge
na kulanda banzila yina nge tezaka,
kasi nge kumaka na nkele samu ti beto sumukaka,
kana beto landa banzila yina ya bantangu nyonso,
beto ke kuzwa mpulusu.

⁵ Beto nyonso kele mutindu misumuki,
ludedomo ya beto kele mutindu bilele ya kuvedila
ve.
Beto nyonso me lemba mutindu makasa ya
kuyuma,
yimbi yina beto ke salaka, me nata beto mutindu
mupepe.

⁶ Ata muntu ke na kubokila Nkumbu ya nge,

ata muntu ke na kusadila ngolo samu na kukangama na nge.

Ni yawu yina nge me pesa beto mukongo mpe nge me sala ti beto kuvwanda na yisi ya lutumu ya masumu ya beto.

⁷ Kasi nge Yave nge kele tata ya beto, beto, beto kele ntoto ya kulamba, mpe nge kele kisadi-mbinda yina yidikaka beto: beto nyonso kele mavanga yina maboko ya nge yidikaka.

⁸ Mfumu, ku vwanda ve na nkele ya kulutula. Kubambuka ve moyo ntangu nyonso na yimbi ya beto! Tala mulemvo ya nge, beno nyonso kele bantu ya nge!

⁹ Tala, bambanza ya nge ya longo kele dyaka na bantu ve, Siyone me kuma yinsi ya kuyuma, Yelusalemi mbanza yina me mwangana.

¹⁰ Yinzo ya beto ya longo yina vwandaka kitoko, kisika yina bankooko ya beto vwanda zitisa, nge me nyenga na tiya, mpe nyonso ya beto ya ntalu me beba.

¹¹ Yave, na mantwala ya bampasi nyonso yayi, nge ke sala ata dyambu ve? Nge ke fwisa dyaka beto nsoni ya kulutula?

65

Dikanda ya bantu yina ke tumamaka ve na Yave mpe kisyelo ya Nzambi

¹ Mu vwandaka me kubama na kupesa mvutu na bantu yina lombaka munu ata kima ve, mu kubamaka na kusalana na bantu yina vwandaka sosa munu ve.

Mu tubaka: «Mu kele awa! Mu kele awa!»
Na bantu ya dikanda yina ba vwandaka kubokila ve na Nkumbu ya munu.

² Kasi, mu me lambula maboko ya munu, bilumbu nyonso na dikanda yina mangaka munu, vwandaka landa nzila yina kele mbote ve, mutindu kele mabanza ya bawu,

³ dikanda yina ke pesaka munu nkele na mantwala ya bantu, bantu ya yandi ke pesaka minkayulu na bilanga, mpe bawu ke yokaka mananasi ya nsunga ya mbote na kiyokolo ya bibiliki.

⁴ Bawu ke vwandaka na zulu ya bandyamu, mpe bawu ke lalaka na kati ya bantadi, bawu ke kudyaka musuni ya ngulu, mpe ke fulusaka ba ndonga ya bawu na madya ya kusumuka.

⁵ Bawu ke na kulooka: «Vwanda kisika yina nge kele mpe kubelama ve na munu, samu ti mu kele ya longo kulutila nge.»
Mambu yayi kele samu na munu, mutindu mulinga ke na kuzwa munu na mbombo, mutindu tiya ke na kulema kilumbu nyonso.

⁶ Kasi, mambu nyonso yina kele ya kusonama na mantwala ya munu, mu ke kanga yinwa ve, mu ke sala ti bawu kufuta yawu tii na nsukunu.

⁷ Yave me tuba: «Ti mu ke futisa bawu yimbi ya bawu,
mpe yimbi yina salaka bankooko ya bawu,
samu ti bawu me yoka mananasi ya nsunga ya mbote na zulu ya myongo
mpe bawu me vweza munu na zulu ya myongo ya fyoti!»
Mu ke teza mavanga ya bawu ya ntama,
mpe mu ke futisa bawu yimbi bawu salaka.

⁸ Yave ke na kutuba mutindu yayi: Mutindu ba ke tubaka,
kana beno me kuzwa maza ya bambuma ya vinu ya kitoko: «Beno kubebisa yawu ve
samu ti yawu kele na lusakumunu,
munu, mu ke sala mutindu mosi samu na bisyelo ya munu,
samu na kubebisa nyonso ve,
⁹ mu ke sala ti bana ya Yakobi kukuma mingi,
mu ke sala mpe ti bana ya Yuda kuzwa myongo ya munu.
Bayina mu soolaka ke kuzwa yawu mutindu mwilu,
bisyelo ya munu ke zinga kuna.

¹⁰ Mudimba ya Salone ke vwanda kisika yina ya kudikilaka bibulu mpe
mudimba ya Akole, kisika yina bangombe ke pe-maka
samu na bantu ya munu yina kele ya kukwikama na munu.»

¹¹ «Kasi, samu na beno bantu yina me pesa Yave mukongo,

mpe me zimbana mongo ya munu ya longo
ke salaka mesa samu na Ngade, nzambi ya
kimvwama,
mpe ke fulusaka mbungu samu na Meni, nzambi
ya bweso,

¹² Mu me kubikila beno lufwa ya mbele ya mvita,
beno ke fukama mpe ba ke kufwa beno,
samu ti mu me bokila kasi beno me ndima ve,
samu ti mu me zonza kasi beno me wila munu ve,
mpe samu ti beno me yidika nyonso kele ya yimbi
na meso ya munu,
mpe ti beno me zola yina ke yangidikaka munu ve.

¹³ Ni yawu yina, Yave ke na kutuba:
Bisyelo ya munu ke kuzwa madya,
kasi beno, beno ke vwanda na nsatu.
Bisyelo ya munu ke kuzwa maza ya kunwa
kasi beno ke vwanda na mpwila.
Bisyelo ya munu ke vwanda na kilengi ya kulutila,
kasi beno, beno ke tala nsoni!

¹⁴ Bisyelo ya munu ke sala milolo ya nsayi,
samu ti bawu ke fuluka na buyenge.
Kasi beno, beno looka,
na mpasi na ntima,
beno ke nyonga,
mwela ya kulemba.»

¹⁵ Bankumbu ya beno ke vwanda kidimbu ya nsin-
gulu samu na bayina mu soolaka,
Yave, Mfumu, ke sala ti beno kufwa,
kasi na bisyelo ya yandi,
yandi ke pesa nkumbu ya malu-malu.

¹⁶ Muntu yina ke zola kuzwa lusakumunu awa na
ntoto
ke kuzwa lusakumunu na «Nzambi ya Amenii»,

mpe na ntoto, yandi yina ke kudya ndefi na nkumbu ya «Nzambi ya Amenî.»

Ya tsyelika, beno ke zimbana bampasi yina lutaka, yawu ke vwanda ya kubumbama na mantwala ya munu.

¹⁷ Mu ke yidika dizulu ya malu-malu, ntoto ya malu-malu, ba ke zimbana mambu nyonso ya ntama yina lutaka, mpe ba ke banza dyaka na yawu ve.

¹⁸ Kasi, beno yangalala, mpe beno vwanda na kilengi, ntangu nyonso samu na yina mu yidikaka. Ya tsyelika, mu ke yidika Yelusalemi, samu na kilengi, mpe bantu ya yawu samu na nsayi.

¹⁹ Munu mpe mu ke vwanda na kilengi samu na Yelusalemi mpe mu ke yangalala samu na bantu ya munu.

Ba ke kuwa dyaka ve, bidilu to kuyawula ya kyadi.

²⁰ Kuna, bana ya fyoti ke kufwa dyaka na bumwana ve, to kiboba ke kufwa ve tekila yandi kuzwa lutangu ya ba mvula ya yandi.

Ntwenya ke kufwa ve tekila bamvula nkama, kana muntu ya masumu me kufwa tekila yandi ku lungisa bamvula nkama, ya zola kutuba ti ba singaka yandi.

²¹ Bawu ke tunga bayinzo mpe bawu ke zinga kuna,

bawu ke kunda bayinti ya vinu, mpe bawu ke
kudya bambuma ya yawu,

²² Bawu ke kutunga dyaka ba yinzo ve
samu ti muntu ya nkaka kuvwanda kuna,
bawu ke kunda dyaka bayinti ya vinu ve,
samu ti muntu ya nkaka kudya bambuma ya
yawu,
samu ti bilumbu ya luzingu ya bantu ya munu
ke vwanda mutindu bilumbu ya luzingu ya
bayinti,

mpe bantu ya munu yina mu soolaka ke yangalala
na kisalu ya bawu.

²³ Bawu ke tala dyaka mpasi ya mpamba ve
mpe bawu ke buta ve bana yina ke tala mpasi,
bawu ke vwanda dikanda yina Yave me saku-
muna,
bana ya bawu mpe ke kuzwa lusakumunu.

²⁴ Ntete ti bawu kubokila munu,
munu, mu ke pesa bawu mvutu,
ntangu bawu ke ntete na kuzonza,
munu, mu ke lungisa bandombolo ya bawu.

²⁵ Yingo ke kudya kintwadi na bana ya mameme,
nkosi ke kudya matiti mutindu ngombe,
nyoka ke kudya fundu-fundu.
Mambu ya yimbi to mwangusulu ke vwanda
dyaka ve,
na zulu ya mongo ya munu ya longo,
ni Yave me tuba yawu!

66

Mibondi ya tsyelika na ya luvunu

¹ Yayi ni mambu yina Yave ke na kutuba:

Dizulu kele kiti ya munu ya kintinu
mpe ntoto kele kisika mu ke tulaka makulu ya
munu.

Wapi mutindu ya yinzo yina beno ke tungila
munu

Wapi kisika yina lenda vwanda yinzo ya munu?

² Bima nyonso yina, ni maboko ya munu yidikaka
yawu,

ni yawu yina, yawu ke na kuzinga, Yave ke na
kutuba:

Tala muntu yina ke yangidikaka munu:

Ni mputu, muntu ya mpasi yina kele na mpeve ya
kukuluka,

yina ke tekitaka na mantwala ya mambu ya
munu.

³ Muntu yina ke pesaka ngombe mutindu
munkayulu,

yandi kele mutindu muntu yina me kufwa
muntu samu na kupesa yandi mutindu
munkayulu.

Muntu yina ke pesaka mwana ya mameme
mutindu munkayulu,

yandi kele mutindu muntu yina ke pasulaka yintu
ya yimbwa.

Muntu yina ke pesaka dikabu,

yandi kele mutindu muntu yina ke pesaka menga
ya ngulu.

Muntu yina ke yokaka maaka ya nsunga ya mbote,
yandi kele mutindu muntu yina ke sambilaka
kiteki.

Bawu kele bantu yina me soola na kulanda
banzila ya bawu mosi,

mpe bawu ke na kuzola biteki ya bawu ya yimbi.
4 Mu me sola munu mpe na ku bika bawu na
mavanga ya bawu ya yimbi,
mpe mu ke bwisila bawu ba mpasi yina ba ke na
ku kima,
samu ti mu me bokila
mpe ata muntu me ndima,
samu ti mu me zonza
mpe ata muntu me kuwa,
kasi bawu me sala yina kele yimbi na meso ya
munu,
mpe bawu me soola yina mu zola ve.

Yave ke na kukindisa mpe ke na kufundisa

5 Beno kuwa mambu ya Yave,
beno yina ke tekitaka na mantwala ya mambu ya
yandi:
Tala, bampangi ya beno, bayina ke zolaka beno ve
mpe bayina ke sekaka beno,
samu na Nkumbu ya munu,
bawu me tuba:
«Bika ti Yave kulakisa nkembo ya yandi samu beto
ku vwanda mbangi ya kilengi ya beno!»
Kasi bawu ke tala nsoni!
6 Beno kuwa makelele yina ke na basika na
mbanza,
makelele yina ke na kwiza na Yinzo!
Ya kele ndinga ya Yave ke na kufutisa
na mitantu ya yandi yina me lunga na bawu.

7 Tekila yandi kuma na kubuta, yandi me buta
mwana,
tekila yandi kuzwa misongo, yandi me buta
mwana ya bakala!

8 Nani me kuwa mambu ya mutindu yayi,

nani me talaka mambu ya mutindu yayi?
Yinsi lenda kubutuka na kilumbu mosi?
Ba lenda kubuta dikanda kaka na mbala mosi?
Kasi, na ntangu yandi me kuzwa misongo, Siy-
one me buta bana ya yandi ya babakala na
yinza!

⁹ Na yina, munu yina ke sala ti kento kuzwa
kivumu,
mu lenda sala dyaka ti yandi kubuta ve?

Ni munu muntu ke butisaka,
mu lenda kabikisa mbutukulu ya mwana na
yinza?
Ni Yave Nzambi ya nge me tuba yawu.

¹⁰ Beno yangalala na Yelusalemi,
Beno vwanda na kilengi samu na yandi,
beno bantu ke zolaka yandi!
Beno ku yangalala kintwadi na yandi,
beno bantu yina kotaka kifwidi samu na yandi!

¹¹ Na yina, beno ke yukuta na mbombolo yina
yandi ke na kupesa beno,
mutindu bana ya fyoti ke na kunwa mabene ya
mama,
bana yina ke na kunwa na nsayi nyonso.

¹² Samu ti Yave ke na kutuba: Mu ke fulusa yandi
na kizunu mutindu nzadi,
nkembo ya bayinsi mutindu muzumba me fuluka.
Mutindu mwana ke kunwaka mabene, beno ke
kunwa miliki,
mpe ba ke nata beno na mukongo,
mpe mu ke bomba beno na makoto.

13 Muntindu mama ke bombaka mwana ya yandi
ya bakala,
munu mosi, mu ke bomba beno.
Ya tsyelika na Yelusalemi, ba ke bomba beno.

14 Ntangu beno ke tala yawu, ntima ya beno ke
yangalala,
banzutu ya beno ke kuzwa ngolo mutindu matiti
ya malu-malu.

Yave ke lakisa lulendo ya yandi na bisyelo ya
yandi,
mpe yandi ke lakisa nkele ya yandi na mitantu ya
yandi.

15 Samu ti Yave ke kwiza na tiya,
na bapusu-pusu ya yandi ya mvita,
mutindu mupepe ya ngolo
samu na kubulumuna nkele ya yandi,
mpe na lakisa nkele ya yandi na milaka ya tiya.

16 Samu ti ni na tiya Yave yandi ke sadila lufun-
dusu ya yandi
mpe na mbele ya yandi ya mvita yandi ke semba
bantu mingi,

Yave ke kufwa bantu mingi.

17 Bayina ke na kukubama
mpe ke na kukivedisa samu na ku kota na bilanga
ya longo
na ku landaka na mulonga muntu yina ke na kati-
kati
mpe ke kudyaka ngulu,
na bibulu ya kusumuka mpe na bampuku
bawu nyonso yina ke kufwa kintwadi,
Ni Yave me tuba yawu.

Lukutakanu ya nene mpe ya mansukina

18 Samu ti munu mu zaba mbote ma banza na mavanga ya bawu. Tala, mu me kwiza yonzika makanda nyonso na bantu ya bandinga nyonso. Bawu ke kwiza mpe bawu ke tala nkembo ya munu.

19 Mu ke tula kidimbu na kati-kati ya bawu, mpe mu ke fidisa bayina ke vuka na makanda ya bantu, na Talasi, na Pule mpe na Lude kisika bantu ke bendaka munani, na Tubale mpe na Yavane, na bisanga mpe na bizunga ya kumu ya mubu yina kele ntama, na bayina me kuwaka ntete Nkumbu ya munu ve mpe me talaka nkembo ya munu ve. Bawu ke zabisa nkembo ya munu na makanda yina.

20 Mpe katuka na makanda nyonso, bawu ke nata bampangi ya bawu na zulu ya bampunda, bapusu-pusu, bapusu-pusu yina kele na muludi na zulu, na zulu ya bampunda ya mitela ya nkufi mpe na zulu ya basamo na mongo ya munu ya longo na Yelusalemi, me tuba Yave, mutindu munkayulu, yina ke nataka bana ya Isayeli na bisalulu ya kuvedila, na Yinzo ya Yave.

21 Mpe na kati-kati, mu ke baka ba ya nkaka, samu na kuvwanda banganga-Nzambi na ba-Levi, me tuba Yave.

22 Mutindu dizulu ya malu-malu na ntoto ya malu-malu yina mu me yidika ke zinga na mantwala ya munu, Yave me kutuba yawu, ni mutindu yina ke zinga bana ya beno na nkumbu ya beno.

23 Yawu ke kuma tii na konso ngonda ya malu-malu

na konso Saba ya malu-malu,
bantu nyonso ke kwiza fukama,
na mantwala ya munu, me tuba Yave.

²⁴ Ntangu bawu ke basika, bawu ke tala
bavumbi ya bantu yina mangaka munu,
mpe banselele yina ke kudya bantu yina, ke kufwa
ve,
mpe tiya yina ke na kuyoka bawu ke kufwa ve,
bawu ke kuma nganzi samu na bantu nyonso.

Mambu ya Nzambi
The Holy Bible in the Kitoba language of Congo
Bible entier en Kituba de Congo-Brazzaville

copyright © 2025 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kituba)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025

a854b3e0-daa0-5e79-9026-5b48865cc4ea